

Programmabegroting 2026

Inclusief meerjarenperspectief 2027-2029

Gemeente Bergen
Provincie Limburg

PROGRAMMABEGROTING 2026

Inclusief meerjarenperspectief 2027-2029

GEMEENTE BERGEN

Gemeente Bergen
Postbus 140
5854 ZJ Bergen
Tel: 0485 - 34 83 83
Fax: 0485 - 34 28 44
Bezoekadres: Raadhuisstraat 2, Bergen

Internet: www.bergen.nl
E-mail: info@bergen.nl
De links van sociale media
www.facebook.com/gemeentebergen
www.instagram.com/gemeenteBergen_/

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Deel 1 Algemeen	5
Aanbiedingsbrief	5
Start begroting	5
Nieuw beleid	6
Maatregelen	8
Samenvatting	8
Deel 2 De programma's	10
<i>Programma 1 Samenleving</i>	<i>11</i>
1.1 Thema Vitale gemeenschappen	11
1.2 Algemene basisvoorzieningen	12
1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen	14
<i>Programma 2 Ruimte en Economie</i>	<i>17</i>
2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid	17
2.2 Thema Openbare Ruimte	20
2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling	23
2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme	25
<i>Programma 3 Bestuur en Financiën</i>	<i>28</i>
3.1 Thema Algemeen Bestuur	28
3.2 Thema Publieke Dienstverlening	29
3.3 Thema Veiligheid	30
3.4 Thema Financiën	32
3.5 Thema Overhead	33
Samenvatting begroting	35
Deel 3 De Paragrafen	36
Paragraaf A Lokale Heffingen	37
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	44
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen	51
Paragraaf D Financiering	55
Paragraaf E Bedrijfsvoering	59

Paragraaf F Verbonden Partijen.....	67
Paragraaf G Grondbeleid	78
Paragraaf H Openbaarheid	81
Bijlagen.....	82
Bijlage 1 Staat formatie en bezetting.....	83
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen	84
Bijlage 3 Opbouwtabel algemene uitkering	88
Bijlage 4 Staat beschikbaar gestelde investeringskredieten	90
Bijlage 5 Balansprognose.....	92
Bijlage 6 Incidentele baten en lasten.....	93
Bijlage 7 Overzicht baten en lasten	97
Bijlage 8 EMU Saldo.....	98
Bijlage 9 Taakvelden matrix	99
Bijlage 10 Portefeuilleverdeling	102
Bijlage 11 Beleidsindicatoren	106
Bijlage 12 Lijst met afkortingen.....	108
Bijlage 13 Begroting griffie 2026.....	111

Deel 1 Algemeen

Aanbiedingsbrief

Geachte raadsleden,

Hierbij presenteren we de laatste begroting van deze raadsperiode. De begroting 2026 sluit met een positief saldo. In het meerjarenperspectief 2027-2029 zijn de effecten van het doorschuiven van het ravijnjaar naar 2028 en de effecten van de septembercirculaire zichtbaar. Voor de jaren 2027 en 2029 kan een positief saldo gepresenteerd worden, waarmee bezuinigingen nog steeds niet aan de orde zijn.

Wij zijn er trots op dat in de afgelopen jaren nagenoeg alle ambities uit het coalitieprogramma opgepakt en gerealiseerd zijn.

In verband met de komende gemeenteraadsverkiezingen bieden wij een begroting aan die zoveel mogelijk beleidsarm is. In deze begroting wordt daarom slechts een beperkt voorstel voor nieuw beleid gedaan. We anticiperen op teruglopende inkomsten uit het Gemeentefonds, ondermeer door inkomsten en uitgaven op het gebied van toerisme en recreatie in balans te brengen. Dit maakt dat de gemeente er financieel gezond voor staat.

Wij informeren de gemeenteraad op vaste momenten in het jaar. De momenten waarop dat gebeurt en de manier waarom is vastgelegd in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet) zoals die op 11 februari 2025 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Start begroting

Startpunt voor het maken van de begroting is de Kadernota 2026. In de Kadernota geven we aan welke uitgangspunten we toe zullen passen bij het opstellen van de concept begroting. Ook wordt met de raad overleg gevoerd over eventuele beleidswensen die bestaan. Deze zogeheten ophaalsessie is gehouden op 20 mei 2025.

Tegelijk met het behandelen van de Kadernota 2026 op 8 juli 2025 is het effect van de meicirculaire Gemeentefonds gepubliceerd. Het Rijk gaat er vanuit dat de kosten voor zowel Jeugdzorg als WMO in de toekomst gaan dalen door effectuering Hervormingsagenda (Jeugd) en opnieuw invoeren abonnementstarief (WMO). Via de meicirculaire geeft het Rijk aan dat deze twee maatregelen nu nog onvoldoende effect hebben voor gemeenten, maar in de toekomst wel tot lagere kosten zullen leiden.

Na het presenteren van de Kadernota is de BERAP 2025 samengesteld. Deze BERAP is te beschouwen als een update van de actuele Begroting 2025. Effecten zoals die gepresenteerd zijn in de BERAP hebben veelal een structureel effect.

Inmiddels heeft het kabinet haar begroting voor 2026 gepubliceerd op Prinsjesdag. Het effect van de Rijksbegroting voor gemeenten is verwerkt in de septembercirculaire. Uit deze nieuwste informatie blijkt dat gemeenten minder budgetruimte krijgen. In het verleden verwerkten we de septembercirculaire na het opstellen van de concept begroting. Nu is de informatie al in deze concept begroting opgenomen.

In onderstaande tabel is het startpunt van de conceptbegroting in tabelvorm samengebracht.

Financiële saldi bij start opstellen Begroting 2026-2029	budgettair effect			
	2026	2027	2028	2029
Saldo Kadernota 2026 inclusief nieuw beleid & meicirculaire	1.148.208	901.004	110.125	737.121
Effect BERAP 2025	402.883	-31.005	-136.430	-437.179
Effect septembercirculaire 2025	-92.171	-137.821	-196.338	-221.569
Start concept begroting 2026 - 2029	1.458.920	732.178	-222.643	78.373

Nieuw beleid

Met het vaststellen van de Kadernota 2026 heeft de raad ingestemd met het voorgestelde nieuwe beleid. De beleidsvoorstellen zoals opgenomen in de Kadernota waren opgedeeld in 3 categorieën en zijn ongewijzigd in deze Begroting 2026 verwerkt. Daarmee zijn deze beleidsvoorstellen vastgesteld. Na het presenteren van de Kadernota zijn er nog een aantal beleidsvoorstellen in beeld gekomen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Nieuw beleid Begroting 2026			budgettair effect			
	Investering	Levensduur	2026	2027	2028	2029
Zorg en veiligheid Jeugd			PM	PM	PM	PM
<u>Hervormingsagenda</u>						
Jeugdconsulent - uitbreiding met 0,8fte			81.194	81.194	PM	PM
WMO-consulent - uitbreiding met 0,8fte			73.288	73.288	PM	PM
Compensatie van het Rijk			-154.482	-154.482	PM	PM
Uitvoeringsbudget grootschalige uitrol programma VerduurSAMEN2030			100.000	100.000	100.000	100.000
Vervanging kleine tractor	75.000	15 jaar		6.500	6.500	6.500
Vervanging klepelmaaier	30.000	15 jaar		2.600	2.600	2.600
<u>Kwaliteitsimpuls Mosaïque</u>						
Eenmalige inrichtingskosten			513.000	187.000		
Structureel onderhoud			40.000	40.000	40.000	40.000
GWWRP	PM		PM	PM	PM	PM
Bezoek Miloslaw			15.000			
Telling nieuwe beleidswensen Begroting 2026			668.000	336.100	149.100	149.100

Zorg en veiligheid Jeugd

Conform hetgeen besproken is bij de raadsbijeenkomst van 24 april 2025 rondom het thema veiligheid, wordt een raadsvoorstel uitgewerkt rondom het onderwerp 'zorg en veiligheid jeugd'.

Hervormingsagenda

De Hervormingsagenda Jeugd (2023-2028) biedt een pakket maatregelen met als doel verbetering van de jeugdzorg alsmede het financieel gezond blijven van de jeugdzorg. Gemeenten en Rijk investeren structureel om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg te vergroten. Het betreft nieuwe taken.

Er zal extra geïnvesteerd worden om de volgende doelen te behalen:

- Inzet op het voorkomen van jeugdzorg.
- Opzetten van lokale teams op basis van het Richtinggevend Kader opgesteld door de VNG welke ervoor dienen te zorgen dat zorg laagdrempelig, integraal en dichtbij huis kan worden geboden.
- Jeugdzorg en onderwijs dienen nauwer te gaan samenwerken.
- Er moet meer domein overstijgend gewerkt gaan worden, dat wil zeggen dat Jeugd, WMO en PW alsmede externe organisaties de samenwerking gaan intensiveren.
- Residentiële zorg dient teruggebracht te worden door middel van effectieve en preventieve ambulante inzet van zorg door consulenten.

Integraliteit binnen het sociaal domein zal versterkt worden, een zorgvraag staat zelden op zichzelf. De Hervormingsagenda Jeugd zal derhalve ook een flinke impact gaan hebben op de taken van een WMO consulent daar waar het gaat om het verlenen van effectieve en preventieve zorg alsmede een actieve regievoering. Daarnaast vloeit uit de taakstelling van de lokale teams (uitgewerkt in de regiovisie Samen voor veilig) voort dat er door jeugd consulenten en WMO consulenten meer ondersteuning geboden moet worden daar waar veiligheid in het geding is. Naast de regievoering op dit onderdeel zullen er ook interventies geboden moeten worden. Dit alles vraagt om extra capaciteit voor de komende twee jaar, We verwachten dat het Rijk voor 2028 en verder compensatie levert voor de inzet van gemeenten voor het realiseren van de Hervormingsagenda.

VerduurSAMEN2030-fase 3

Wij willen het programma VerduurSAMEN doorzetten. Het programma werpt z'n vruchten af. Zo is de doelstelling voor het verminderen van het energieverbruik al behaald. We willen graag de komende jaren (2026-2030) doorpakken. Daarbij past een gelijk budget als de afgelopen jaren. De afgelopen 4 jaar heeft de raad 200.000 euro per jaar ter beschikking gesteld. Om dit budget ook de komende jaren beschikbaar te hebben, vragen wij 100.000 euro per jaar aanvullend.

Vervanging kleine tractor

We kijken elk jaar naar eventuele vervangingsinvesteringen. De kleine tractor is inmiddels afgeschreven en we constateren dat de onderhoudskosten de afgelopen jaren toenamen. Dit maakt dat vervanging noodzakelijk is geworden.

Vervanging klepelmaaier

We kijken elk jaar naar eventuele vervangingsinvesteringen. De klepelmaaier is inmiddels afgeschreven en we constateren dat de onderhoudskosten de afgelopen jaren toenamen. Dit maakt dat vervanging noodzakelijk is geworden.

Kwaliteitsimpuls Mosaïque

De raad heeft op meerdere momenten gevraagd naar de vergroening van Mosaïque. Dit gebied betreft het hele winkelgebied tussen rijksweg en Oostplint. Het idee is om de toegangswegen met permanente maatregelen aan te kleden en het plein een flexibele inrichting te geven waarbij verplaatsbare natuur geplaatst wordt om het plein voor meerdere soorten gebruiksmogelijkheden geschikt te maken.

GWWRP

In de zomer van 2025 is gewerkt aan een gecombineerd Wegen, Water en Rioleringsplan. Dit is een unicum in Nederland. Met uw raad is afgesproken dat dit plan nog in 2025 voorgelegd wordt. De financiële consequenties worden na vaststelling van het plan in de begroting verwerkt.

Bezoek Miloslaw

Al meer dan dertig jaar heeft de gemeente Bergen een stedenband met de Poolse stad Miloslaw. Vroeger stond de samenwerking in het teken van maatschappelijke hulpverlening, tegenwoordig ligt de nadruk meer op sociale, culturele en toeristische onderwerpen. Met enige regelmaat bezoeken de gemeenten elkaar. In 2024 was een delegatie uit deze Poolse gemeente op bezoek in Bergen. In 2026 staat een bezoek van bestuurders, raadsleden en maatschappelijke organisaties vanuit Bergen aan Miloslaw in de planning.

Maatregelen

Om het financiële perspectief voor de toekomst te versterken is het nodig om maatregelen te nemen. Dit maakt dat na de gemeenteraadsverkiezingen ook financiële ruimte beschikbaar is voor het formuleren van nieuw beleid.

Maatregelen begroting 2026	budgettair effect			
	2026	2027	2028	2029
Extra stijging (water)verblijfsbelasting	0	150.000	150.000	250.000
Structurele stijging OZB voor inflatiecorrectie	0	96.764	193.528	290.292
Telling maatregelen Begroting 2026	0	246.764	343.528	540.292

Extra stijging (water)verblijfsbelasting

We zien de noodzaak om de tarieven voor verblijfsbelasting in de toekomst sterker te laten stijgen. Via Kadernota 2026 heeft uw raad al ingestemd met een stijging van het tarief voor 2026. Het tarief voor het jaar 2026 komt met deze stijging uit op € 1,50 per overnachting. De maatregel die we voorstellen houdt in dat het tarief verder stijgt naar € 1,80 in 2027 en met ingang van 2029 verder stijgt naar € 2,00 per overnachting.

Structurele stijging OZB

Met het vaststellen van Kadernota 2026 heeft uw raad ingestemd met het toepassen van inflatiecorrectie op de OZB-tarieven voor het jaar 2026. In het verleden hebben we de inflatiecorrectie alleen toegepast op het nieuwe begrotingsjaar. We stellen nu voor om inflatiecorrectie voor de komende jaren te verwerken. Dit houdt in dat de OZB-tarieven ook in 2027, 2028 en 2029 structureel stijgen met 3,7%.

Samenvatting

Na het verwerken van het nieuwe beleid en de voorgestelde maatregelen ziet ons begrotingssaldo er als volgt uit. We presenteren een negatief begrotingssaldo in 2028. Dit kunnen we incidenteel opvangen met een bijdrage uit de reserve. Aanvullende maatregelen zijn op dit moment niet nodig. Het meerjarige perspectief geeft een positief beeld voor de toekomst.

Samenvatting Begroting 2026-2029	budgettair effect			
	2026	2027	2028	2029
Start opstellen Begroting 2026	1.458.920	732.178	-222.643	78.373
Nieuw beleid begroting 2026	-668.000	-336.100	-149.100	-149.100
Genomen maatregelen begroting 2026	0	246.764	343.528	540.292
Actueel saldo van Begroting 2026	790.920	642.842	-28.215	469.565

We vertrouwen erop dat we met deze begroting de belangen dienen van al onze inwoners waarbij we het goede voor onze gemeente doen. In vertrouwen op een positieve raadsbehandeling.

Burgemeester en wethouders van Bergen (L),

H.H.M. Timmermans
De secretaris

M.H.D. Rauner
De burgemeester

Deel 2 De programma's

In dit deel komen drie programma's aan bod.

Programma 1: Samenleving

Hieronder vallen de thema's:

- 1.1 Thema Vitale gemeenschappen
- 1.2 Algemene basisvoorzieningen
- 1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen

Programma 2: Ruimte en Economie

Hieronder vallen de thema's:

- 2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid
- 2.2 Thema Openbare Ruimte
- 2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling
- 2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme

Programma 3: Bestuur en Financiën

Hieronder vallen de thema's:

- 3.1 Thema Algemeen Bestuur
- 3.2 Thema Publieke Dienstverlening
- 3.3 Thema Veiligheid
- 3.4 Thema Financiën
- 3.5 Thema Overhead

Opbouw

Elk programma is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Uitleg over het thema.
- Voorgenomen doelen en acties.
- Financiële vertaling.

Programma 1 Samenleving

1.1 Thema Vitale gemeenschappen

Waar dit thema over gaat:

Het thema 'Vitale Gemeenschappen' gaat over het werken aan een bruisende samenleving waarin de gemeente, inwoners en netwerkpartijen samenwerken, ieder vanuit de eigen rol. De samenwerking krijgt vorm vanuit het beleidskader "Participatie en Zelfsturing 2021". De inhoudelijke missie en visie zijn uitgewerkt in het beleidsprogramma "Van Zorg naar Gezondheid Sociaal Domein 2023-2026". In de loop van 2026 wordt gestart met een actualisatie van het beleidsprogramma voor de volgende beleidsperiode.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Van zorg naar gezondheid

1. We zetten in op het creëren van vitale gemeenschappen, waaraan alle inwoners een bijdrage kunnen en willen leveren en men zorg heeft voor elkaar.
2. We versterken de sociale basis zodanig dat er voor alle kernen een fundament ligt van inwoners die elkaar ondersteunen. Dit is de basis voor het sociale netwerk van algemene voorzieningen. Hiervoor zetten we de projecten uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond Leven akkoord (GALA) in.
3. We werken aan de beschikbaarheid van voorzieningen en accommodaties voor de inwoners, die bijdragen aan de leefbaarheid en een positieve gezondheid.
4. We zetten ook in de toekomst de financiële middelen van het 'Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)' in ten behoeve van de vitale gemeenschappen. Het AZWA gaat het IZA en GALA opvolgen.

Accommodaties sport en verenigingen

1. Samen met verenigingen werken we aan een moderne, duurzame sportinfrastructuur. Binnen het plan rondom de realisatie van het duurzame sportpark komen we in een nieuwe fase. We verwachten dat in 2026 de realisatiefase kan starten.
2. We zoeken naar een passende beheersstructuur voor Den Asseldonk.
3. We werken aan een accommodatiebeleid gericht op accommodaties met een sociaal maatschappelijke functie.

Burgerparticipatie

1. We laten de Adviesraad Sociaal Domein adviseren over het beleid in het sociaal domein.
2. We werken samen met de dorpsraden, verenigingen en inwoners en betrekken elkaar bij de ontwikkelingen binnen de gemeenschappen. We geven hieraan vorm binnen de kaders van de Participatieverordening die in 2024 is ingegaan en we passen hierbij de zeven servicebeloften uit het dienstverleningsconcept toe.

Regioprogramma Vitaal en Gezond

We participeren in het regionaal programma Vitaal en Gezond (V&G) van de Regio Noord-Limburg.

Subsidiebeleid

We subsidiëren initiatieven van inwoners en organisaties die ten goede komen aan de vitaliteit van de gemeenschap, binnen de kaders van de Subsidieverordening en de subsidieregelingen voor Sport, Sociale Cohesie, Kunst en Cultuur. Een jaarlijkse evaluatie maakt hier onderdeel van uit.

Wat kost het:

Tabel 1.1 Baten en Lasten Vitale gemeenschappen (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	845	1.085	904	909	912	906
Totale baten	171	206	140	96	96	96
Resultaat voor bestemming	674	880	764	813	817	811
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	6	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-6	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	668	880	764	813	817	811

1.2 Algemene basisvoorzieningen

Waar dit thema over gaat:

Algemene basisvoorzieningen gaan over alle aspecten van het dagelijks leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Alles bij elkaar vormen deze voorzieningen de basis voor het wonen en leven in de gemeente Bergen. Ook het bieden van een vangnet in de vorm van hulp en steun hoort hierbij. Dit zijn voorzieningen die vaak georganiseerd worden samen met ketenpartners in ondersteuning en zorg. Wij bevorderen in de ketensamenwerking dat voor onze inwoners de juiste zorg op de juiste plek laagdrempelig en toegankelijk is.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Van zorg naar gezondheid, IZA, GALA

1. We willen dat alle inwoners in staat zijn om zich te ontwikkelen, mee te doen in de samenleving en gezond te blijven.
2. We zetten in op een gezonde leefstijl en preventie. We bevorderen positieve gezondheid, gezonde keuzes, samenredzaamheid en zelfredzaamheid. We ondersteunen inwoners om hulp te organiseren in de eigen omgeving.
3. We voeren de wettelijke taken van het gezondheidsbeleid uit op grond van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg), en zorgen voor een adequate budgettering van de GGD op het vlak van jeugdgezondheidszorg en het bestrijden van infectieziekten.
4. We houden, samen met de regio, algemene voorzieningen in stand voor mensen met onbegrepen gedrag ("grip op onbegrip"), bijvoorbeeld het herstelhuis en meldpunt signaal.
5. We voeren de Zorgakkoorden GALA en IZA lokaal en regionaal uit, samen met zorgverzekeraars en zorg- en welzijnsorganisaties. Wij werken met hen samen aan het invulling geven aan het AZWA akkoord, dat de IZA en GALA akkoorden opvolgt.
6. We verbinden huisartsenzorg aan welzijnsactiviteiten via Welzijn op Recept.
7. We geven uitvoering aan de (lokale en regionale) ketenaanpakken in het kader van het Gezond Actief Leven Akkoord op de thema's:
 - a. rookvrije generatie;
 - b. iedereen op gezond gewicht;
 - c. alcohol- en drugspreventie.

Versteviging samenwerking onderlinge basisvoorzieningen

1. We onderhouden goede contacten met ketenpartners zoals het onderwijs, maatschappelijk werk, zorgverleners en de huisartsen.
2. We voeren het concept positieve gezondheid uit samen met eerstelijnszorg, zorgverzekeraars, provincie en diverse andere partners: we gaan partnerships aan, trainen en scholen medewerkers, faciliteren projecten en promoten positieve gezondheid.
3. We versterken samen met de lokale coalitie (bestaande uit gemeente en stakeholders) het pakket van algemene voorzieningen. Dit pakket is toegankelijk en laagdrempelig beschikbaar voor inwoners die hulp of ondersteuning nodig hebben.

Gezondheid, sport en bewegen

1. We stellen laagdrempelige voorzieningen beschikbaar voor mensen met psychische problemen door middel van onder andere zelfhulpgroepen "Herstellen doe je zelf" en het maatjesproject Humanitas.
2. We werken mee aan IZA projecten om de mentale gezondheidszorg te verbeteren.
3. Binnen de beweging van zorg naar gezondheid bevorderen we de sportuitoefening op de volgende punten:
 - a. buitenschools beweegaanbod voor opgroeiende kinderen en voor kinderen met een bewegachterstand;
 - b. vitale verenigingen met passende accommodaties;
 - c. beweegaanbod voor ouderen gericht op het vitaal en gezond ouder worden, zoals valpreventie Stevig Staen en fietsprogramma Doortrappen;
 - d. toegankelijkheid van sport voor mensen met een beperking via de regionale voorziening "Iedereen kan sporten";
 - e. samen met verenigingen werken aan een sociaal-veilige sportomgeving.
 - f. ondersteuning voor inwoners met een relatief laag inkomen in de vorm van het Participatiefonds om hen tegemoet te komen in de kosten voor sporten. Voor jeugd kan hiervoor het Jeugdfonds ingezet worden.

Kinderen en onderwijs

1. We hebben lokale en regionale afstemming op de thema's zorg, kinderopvang, (passend) onderwijs, leerplicht, laaggeletterdheid, doorstroompunt voortijdig schoolverlaters en de arbeidsmarkt.
2. Samen met schoolbesturen (gezamenlijke verantwoordelijkheid) zorgen we voor goede onderwijshuisvesting en voeren we het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) uit.

Jeugd en jongeren

1. We geven regionaal uitvoering aan taken zoals veilig thuis, jeugdreclassering-bescherming en crisishulp.
2. We ondersteunen lokale preventieve voorzieningen, waaronder integrale vroeghulp, het zorgadviesteam 0-4 jaar, kansrijke start en onderwijskansenbeleid.
3. We voeren het regionale programma "samen voor veilig" uit.
4. We bieden algemeen maatschappelijk werk, maatschappelijk werk Jeugd en Gezin en jongerenwerk.
5. We leveren een bijdrage aan de praktijkondersteuning jeugd-ggz bij huisartsen (POH J-GGZ) en bieden onafhankelijke cliëntondersteuning als onderdeel van het maatschappelijk werk.
6. We onderzoeken de mogelijkheden van een Jeugdhonk, en de inzet van externe (subsidie)middelen.

Ouderen en wonen

1. We voeren de regiovisie Meedoen en Wonen uit, waarmee we onze kwetsbare burgers ondersteunen, en er wordt gewerkt aan een regionale (Noord-Limburg) WoonZorgvisie.
2. In samenwerking met werkgroep Bergen Dementievriendelijk ondersteunen wij mensen die in hun directe omgeving geconfronteerd worden met dementie.
3. Er is vrijwilligersondersteuning en een mantelzorgsteunpunt.
4. De huisvesting van ouderen maakt deel uit van het Volkshuisvestingsprogramma (zie ook paragraaf G).

Lage Basisvaardigheden

1. We bieden volwassenenonderwijs aan op het gebied van taal, rekenen en digitale basisvaardigheden. Er is meer aandacht voor het vinden en laten deelnemen van mensen die de Nederlandse taal als 1ste taal hebben (NT-1).
2. In samenwerking met BiblioPlus ontwikkelen we Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid verder door en verzorgen we in de kernen toegepaste cursussen voor het verbeteren van de basisvaardigheden.
3. We voeren de lokale aanpak Laaggeletterdheid uit naar aanleiding van het vastgestelde regionale beleids- en uitvoeringsprogramma Laaggeletterdheid 2025-2028.

Armoedebestrijding en schuldhulpverlening

1. We voeren de acties uit van het vastgestelde beleidsplan Armoedebestrijding & Schuldhulpverlening, bijvoorbeeld via het jeugdfonds sport en cultuur, stichting leergeld "De Stuwwal", voedselbank Noord-Limburg en de stichting Vincentius.
2. We leveren preventieve en laagdrempelige ondersteuning door inzet bij thuisadministratie door Humanitas.

Algemeen

1. We borgen een kwalitatief goede en bereikbare bibliotheekvoorziening. Deze biedt toegang tot kennis en ondersteunt bij een leven lang leren. Naast het uitlenen van boeken vanuit de vestiging in "Den Asseldonk" is er op elke basisschool een BOS (Bibliotheek op School) beschikbaar.
2. Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) heeft een vaste plek binnen de bibliotheek voor alle communicatie (schriftelijk, digitaal, telefonisch) met instanties. Maandelijks is er in de kernen een IDO dagdeel. Hier worden ook cursussen verzorgd.
3. We nemen deel aan de Arbeidsmarktregio en we voeren de daaruit volgende acties uit.
4. We bestendigen de inzet van de kunst- en cultuurmakelaar.

Wat kost het:

Tabel 1.2 Baten en Lasten Algemene basisvoorzieningen (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	2.800	3.427	2.769	2.624	2.633	2.645
Totale baten	477	792	171		0	0
Resultaat voor bestemming	2.323	2.635	2.598	2.624	2.633	2.645
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	41	23	0	0	0	0
Mutaties reserves	-41	-23	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	2.282	2.612	2.598	2.624	2.633	2.645

1.3 Thema Maatwerkvoorzieningen

Waar dit thema over gaat:

Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die ingezet worden voor een persoon of huishouden bij een hulpvraag, waarbij de voorliggende voorzieningen en algemene basisvoorzieningen niet toereikend zijn. Op deze manier bieden we een vangnet voor de inwoners die dat nodig hebben. Hiermee geven we uitvoering aan de wettelijke taken binnen de Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet.

- De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vormt de basis voor het bieden van maatwerkondersteuning aan volwassenen. Dit gaat om het voeren van een huishouden en zelfstandig kunnen blijven wonen, maatschappelijke deelname, dagelijkse activiteiten en een zinvolle dagbesteding.
- De Jeugdwet biedt de mogelijkheid en bevoegdheid om individuele jeugdigen te ondersteunen in de vorm van begeleiding, behandeling en wonen in een beschermde omgeving.
- De Participatiewet is de wettelijke basis voor het inzetten van maatwerkvoorzieningen in het kader van inkomen, armoedebestrijding, inburgering en volwasseneneducatie.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Participatiewet, jeugdzorg, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Inburgering

1. We activeren inwoners, zodat inwoners zoveel als mogelijk een (betaalde) baan hebben en dat inwoners, die toch een beroep doen op de uitkering, een passende tegenprestatie leveren.
2. We zetten ons in voor alle jongeren, zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien en de kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Hierbij is het streven dat ze zoveel mogelijk zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij.
3. We ondersteunen jongeren bij hun ontwikkeling, wanneer hun sociale omgeving deze onvoldoende kan bieden.
4. We zetten maatwerkvoorzieningen in als uit onderzoek blijkt dat inwoners deze ondersteuning nodig hebben. Wij doen hiervoor het volgende:
 - a. passende vervoersvoorziening bieden aan inwoners met een mobiliteitsprobleem. Denk hierbij aan het inzetten van de regiotaxi, leerlingenvervoer of het verstrekken van een scootmobiel;
 - b. hulp bieden bij het huishouden aan inwoners die zelf of met hun sociale omgeving niet meer in staat zijn hun huis schoon/leefbaar te houden en de was te doen;
 - c. het bieden van hulp op maat wanneer de algemene voorzieningen niet meer toereikend zijn;
 - d. het stimuleren van inwoners om zelf te zorgen voor een passende woonomgeving. We zetten hierbij voorzieningen in voor de woning, zodat inwoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen leefomgeving;
 - e. met de nieuwe inkoop en verlenging van de contracten vanuit sturing en inkoop verder vorm geven aan de transformatie van de zorg;
 - f. het verzorgen van voor- en vroegschoolse educatie;
 - g. het inzetten van SMI (Sociaal Medische Indicatie) bij gezinnen waarin ouders tijdelijk niet de mogelijkheid hebben om voor hun kind(eren) te zorgen. Bijvoorbeeld door ziekte binnen het gezin;
 - h. het bieden van pleegzorg en residentiële hulp aan inwoners;
 - i. het uitvoeren van de beleidsagenda meedoen en wonen op het gebied van "Beschermd Wonen", "Maatschappelijke Opvang" en "Bemoeizorg & Preventie";
 - j. het uitvoeren van de Participatiewet, IOAW/Z en de BBZ-regeling;
 - k. het bieden van ondersteuning aan de doelgroepen 'nieuw beschut werken' en de mensen die werken in het kader van de 'garantiebanen';
 - l. het verlenen van individuele voorzieningen in het kader van armoedebestrijding, zoals bijzondere bijstand, individuele inkomenstoelage en de CAZ (collectieve aanvullende zorgverzekering);
 - m. het bieden van laagdrempelige schuldhelpverlening;
 - n. het uitvoeren van de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening);
 - o. het uitvoeren van de inburgeringstaken in relatie tot de wettelijke verplichtingen van de "Wet inburgering 2022";
 - p. uitvoering geven aan het aanvalsplan Participatiewet;
 - q. uitvoering geven aan het uitvoeringsplan armoedebestrijding en schuldhelpverlening 2024-2027.

Wat kost het:

Tabel 1.3 Baten en Lasten Maatwerkvoorzieningen (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	18.225	18.430	17.722	17.431	17.370	17.184
Totale baten	4.561	4.784	4.147	4.295	4.295	4.295
Resultaat voor bestemming	13.664	13.646	13.575	13.135	13.074	12.889
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	927	196	196	196	0	0
Mutaties reserves	-927	-196	-196	-196	0	0
Resultaat na bestemming	12.737	13.450	13.369	12.929	13.064	12.879

Programma 2 Ruimte en Economie

2.1 Thema Milieu en Duurzaamheid

Waar dit thema over gaat:

Milieu en duurzaamheid gaat niet alleen over een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Het gaat ook over hoe we dit zo efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren door regionale samenwerkingen aan te gaan. Het gaat over tevreden inwoners nu, met oog voor toekomstige generaties. Het gaat over hoe we binnen de kaders zo prettig als mogelijk samen kunnen leven in onze gemeente.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Milieubeheer

Het Algemeen bestuur van de RUD Limburg Noord heeft besloten om vóór 1 april 2026 onze netwerk uitvoeringsdienst om te bouwen tot een toekomstbestendige fysieke robuuste omgevingsdienst die voldoet aan de landelijke criteria. Dit wordt de Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML). Hiervoor is op 26 juni 2025 een bedrijfsplan en voorstel voor een wijziging van de huidige gemeenschappelijke regeling vastgesteld, waarover in oktober 2025 elke gemeenteraad in de regio een besluit neemt. De financiële gevolgen zijn in de Kadernota opgenomen.

Klimaat en Energie

We zetten in op behoud van onze leefomgeving voor toekomstige generaties. In 2030 is onze gemeente groener, biodiverser, energieonafhankelijk met daarbij aandacht voor onze waterkwaliteit, landschappelijke kwaliteit, agrarische identiteit, recreatie, wonen en werkgelegenheid. Dit doen we middels het programma Klimaatklaar & Leefbaar 2030. Met dit programma willen wij de complexe en langjarige opgaven rondom klimaat en energie in de volle breedte en in samenhang oppakken op een betaalbare, haalbare en realistische manier. Het programma bestaat uit 5 programmalijnen:

1. Energieonafhankelijk in 2030

Met VerduurSAMEN2030 zetten er in op een energieonafhankelijk gemeente Bergen in 2030.

- De ontwikkelingen op het gebied van duurzame energietechnieken gaan snel. Door met deelprogramma's te werken, kunnen we snel inspelen op nieuwe mogelijkheden.
- We blijven uitvoering geven aan het meerjarenprogramma VerduurSAMEN2030, dat invulling geeft aan onze energieambitie om als Bergen in 2030 energie-onafhankelijk te zijn. Het Energiehuis is en blijft het centrale en laagdrempelige aanlooppunt voor burgers en ondernemers die informatie willen hebben.
- Als gemeente blijven we een proactieve rol pakken binnen de energietransitie. We doen dit omdat we inzien dat onze samenleving er nu al haar vruchten van kan plukken. Denk daarbij aan comfort, verhogen van de financiële draagkracht van onze inwoners en het vergroten van de gemeenschapszin.
- We willen initiatieven vanuit onze inwoners, bedrijven en verenigingen met eigen accommodaties maximaal ondersteunen en zelf het goede voorbeeld geven. In 2023 startte de 2e programmaperiode, deze betreft de "Grootschalige uitrol" en loopt nog tot en met 2026. Doelstelling in deze programmaperiode is om grote stappen te maken, wat we onder andere doen en gedaan hebben met het gemeentelijk isolatieprogramma als uitwerking op het Nationaal Isolatieprogramma. Daarnaast werken we aan kleinschalige opwek, innovatieprojecten en het ondersteunen van het bedrijfsleven.

2. Toekomstbestendig watersysteem

We zetten in op het verminderen en voorkomen van problemen met wateroverlast, droogte, hittestress en verminderde waterkwaliteit als gevolg van klimaatverandering. Bij het ontwerp en de inrichting van projecten houden we nadrukkelijk rekening met biodiversiteit en klimaatadaptatie (zie ook 2.2 Inrichting openbare ruimte en 2.3 Waterbeheer op maat)

- In 2025 is wordt Gemeentelijk Wegen, Water en Rioleringsprogramma (GWWRP) voorgelegd. Dit programma vormt de basis voor duurzaam rioolbeheer en klimaatadaptieve maatregelen. Binnen het GWWRP zetten we in op het afkoppelen van regenwater, het verbeteren van de waterkwaliteit en het beperken van de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast en droogte. De uitvoeringsagenda bevat concrete projecten die bijdragen aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem.

- We stimuleren het afkoppelen van regenwater actief via subsidies en voorlichting. Hiermee richten we ons op zowel particulieren als bedrijven, om zo de belasting op het rioolstelsel te verminderen en de waterkwaliteit te verbeteren.
- Bij alle werkzaamheden houden we rekening met de thema's van klimaatverandering. Denk aan wateroverlast, droogte, hittestress en biodiversiteit. Deze integrale benadering zorgt voor toekomstbestendige oplossingen.
- We nemen maatregelen om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater te beschermen. Op basis van de Verordening Fysieke Leefomgeving selecteren we gebieden waar versneld regenwater kan worden afgekoppeld.
- We werken samen met de woningbouwcorporatie met als doel om alle eigendommen van de corporatie de komende jaren af te koppelen van het gemengde rioolstelsel. Dit draagt bij aan het verminderen van piekbelasting op het riool en het verbeteren van de waterkwaliteit.
- Waar mogelijk verbeteren we de waterkwaliteit nabij riooloverstorten door het aanleggen van groene bergingen of helofytenfilters. Deze natuurlijke systemen helpen bij het zuiveren van overstortwater en dragen bij aan een gezondere leefomgeving.

3. Toekomstgericht landbouwsysteem

- Wij zetten via De Marke Stichting in op de ontwikkeling van een toekomstgerichte landbouw.
- We zijn aangehaakt bij de provinciale programma's Limburgs Offensief Stifstof, Blijversaanpak en onderdeel van de Gebiedsgerichte Aanpak in Siebengewald. Samen met de provincie en agrariërs zetten we in op een integraal gebiedsproces gericht op de transitie van het landelijk gebied.
- Het afgelopen jaar is de maatschappelijke discussie rondom gezondheid en gewasbeschermingsmiddelen aangescherpt mede naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken over onder andere lelieteelt. Het komend jaar wordt onderzocht hoe hiermee het beste kan worden omgegaan ook in relatie tot de transitieopgave van het Nationaal Park De Maasduinen.
- Wij realiseren een Maasheggenlandschap. Dit is een kans om het Maasdal door te ontwikkelen naar een aantrekkelijk en vitaal landschap. De looptijd van het project is 2022 tot en met 2027.
- We ondersteunen Stichting Overlegorgaan Nationaal Park De Maasduinen die onder andere het versterken van de natuurwaarde als doel heeft. Daarbij maken zij gebruik van een netwerk waarin verschillende belangenorganisaties zitten. Er wordt gestreefd naar een verdere extensivering van landbouw en het versterken van de biodiversiteit.

4. Klimaatbestendige leefomgeving

We willen de leefbaarheid behouden. Dat betekent dat we zijn voorbereid op droogte, hittestress en hevige regenbuien. Dit doen we door klimaat- en energievraagstukken mee te nemen in ruimtelijke ontwikkelingen (zie ook 2.2 Inrichting openbare ruimte). We hanteren de volgende uitgangspunten:

- Verbeteren leefklimaat;
- Behouden of verbeteren luchtkwaliteit;
- Voldoende groene ruimte die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting;
- Klimaatbestendige woningbouw.

5. Biodiversiteit en landschap

Wij hechten veel waarde aan de landschappelijke kwaliteit, biodiversiteit en leefbaarheid. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt sterk gekeken naar deze aspecten en getoetst op de bodem en water sturende methoden, zodat het ook voor de volgende generaties leefbaar en prettig wonen is (zie ook 2.3 Versterken natuurwaarden en biodiversiteit).

- We verhogen de biodiversiteit in en om de bermen, waarbij we aan de hand van een beheerplan ecologisch bermbeheer toepassen. In dit plan zullen de bermen in verschillende categorieën worden verdeeld met de daarbij behorende beheersmaatregelen.
- We gaan de biodiversiteit in de bebouwde kom verhogen door ecologische aanleg en onderhoud van groenvoorzieningen en wadi's.
- We gaan landschapselementen aanplanten (onder andere project Maasheggen) en groene verbindingen aanleggen van de kernen naar het buitengebied.
- We stellen een groenbeleidsplan op.

Afval

De gemeente draagt zorg voor een goede afvalinzameling, met aandacht voor goede afvalscheiding en informatievoorziening hieromtrent met de burgers.

1. Sinds maart 2025 zijn we gestart met de nieuwe huisvuilinzamelaar Remondis. Naast een aangepaste inzamelfrequentie voor restafval naar één keer per 4 weken zijn ook de huisvuilroutes gewijzigd. Door de gewijzigde inzamelfrequentie hopen we dat het afval nog beter gescheiden wordt.
2. De afvalapp wordt nu door Remondis aangeboden.
3. Het onderhoudscontract voor de ondergrondse containers is eind juli 2025 beëindigd. Samen met een aantal Noord- en Midden Limburgse gemeenten is via RD Maasland een nieuwe aanbesteding in de markt gezet voor de aanschaf van ondergrondse containers, het onderhoud hiervan en de toegangsregistratiesystemen. Vanaf januari 2026 hopen we een nieuwe contractpartner te hebben. Dit zal ook betekenen dat gefaseerd de huidige ondergrondse glascontainers gedurende de looptijd van het nieuwe contract zo nodig vervangen zullen gaan worden. Op kortere termijn (2026) zullen in ieder geval van een aantal ondergrondse containers de veiligheidsvloeren vervangen moeten worden.
4. Onze inzamelaar voor oud papier (Van Munster) heeft aangegeven geen gebruik te gaan maken van de laatste verlengingsoptie in het huidige inzamelcontract. Dit betekent dat het contract op 31 december 2026 eindigt. De reden is gelegen in het feit dat bedrijven niet meer oud papier huis-aan-huis willen inzamelen met vrijwilligers vanwege de risico's en er geen chauffeurs beschikbaar zijn in de avonden en weekenden. Samen met de verenigingen zijn we aan het onderzoeken welke alternatieven er nog wel mogelijk zijn.
5. Het inzamelcontract voor wit- en bruingoed en herbruikbare spullen loopt 31 januari 2026 af. Via een onderhandse aanbesteding wordt deze opdracht in de markt gezet.

Zwerfafval

De gemeente zet met verschillende projecten in op het opruimen van zwerfafval. De huidige aanpak van zwerfvuil blijft gecontinueerd.

1. We gaan door met het project "Op Weg" waarbij uitkeringsgerechtigden zwerfvuil opruimen. Bij voldoende structurele bezetting zullen we overwegen een bakfiets te vervangen.
2. De Beestenbende stopt eind 2025. Als alternatief hebben we alle basisscholen de mogelijkheid gegeven om mee te doen aan het programma Junior Energiecoach. Tevens wordt vanuit het programma Klimaat de mogelijkheid bekeken van het programma Junior Klimaatcoach. Jaarlijks zal in de VerduurSAMEN2030-krant specifiek ruimte zijn voor kinderen/jongeren.
3. We blijven vrijwilligers faciliteren voor het opruimen van zwerfafval.
4. Samen met de buitendienst gaan we kijken welke afvalbakken in het buitengebied weg kunnen worden gehaald. Daarnaast willen we in de loop van de tijd de afvalbakken gaan vervangen voor nieuwe afvalbakken om zo ook meer uniformiteit uit te stralen.

Wat kost het:

Tabel 2.1 Baten en Lasten Milieu en duurzaamheid (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	4.334	5.901	3.891	3.966	4.045	4.070
Totale baten	1.024	2.597	734	750	774	751
Resultaat voor bestemming	3.309	3.304	3.156	3.216	3.271	3.319
Reserves						
Toevoeging reserves	201	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	202	162	39	0	0	0
Mutaties reserves	0	-162	-39	0	0	0
Resultaat na bestemming	3.309	3.141	3.524	3.584	3.631	3.649

2.2 Thema Openbare Ruimte

Waar dit thema over gaat:

Openbare ruimte gaat over de plekken die van ons allemaal zijn en waar wij als gemeente (onder andere) verantwoordelijkheid voor dragen. Denk daarbij aan wegen, vervoer, groen, riolering, leidingen, kabels en verlichting. Maar ook aan kunst in de openbare ruimte, beekjes en een evenwichtige natuur.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Verkeer en vervoer

We willen een veilige gemeente zijn voor alle weggebruikers met een goed ingerichte omgeving die voldoet aan de wettelijke normen. Bedrijven, instellingen en inwoners betrekken we bij de vraagstukken op het gebied van verkeer, mobiliteit en logistiek. Verder willen we een gemeente zijn met een integraal mobiliteitsbeleid, waarbij niet alleen gekeken wordt naar een veilige inrichting van wegen, maar ook naar gedrag en duurzaamheid. We baseren ons daarbij onder andere op de uitgangspunten van het kennisinstituut CROW en werken met het landelijk programma SPV (Strategisch Plan Verkeersveiligheid).

1. In samenwerking met partners worden (voorlichtings-) campagnes uitgerold op het gebied van gedrag en bevordering van de duurzaamheid in het reizen.
2. We willen binnen de regionale samenwerking via de organisatie Trendsportal werken aan hedendaagse vraagstukken op het gebied van verkeer, mobiliteit en logistiek. Dit doen we onder andere door te participeren in (gemeente overstijgende) projecten die via Trendsportal worden uitgevoerd.
3. We werken samen met de provincie Limburg in de Verkeersactieve School en de Doelgroepenpak 18+ (onder andere alcohol en drugs in het verkeer).
4. We blijven in gesprek met onze dorpsraden en de provincie Limburg over de verkeersveiligheid van de N271.
5. De plaatsing van nieuwe publieke laadpalen wordt vervolgd. Hiervoor werken we, net als vele andere Limburgse en Noord-Brabantse gemeenten, samen met Vattenfall en de provincies Noord-Brabant en Limburg.
6. We komen tot afwikkeling van de door de gemeenteraad aangenomen motie met betrekking tot het weren van (brom)fietzers op evenemententerreinen.
7. In samenwerking met de in 2024 opgerichte vereniging bedrijventerrein De Flammert wordt gewerkt aan een nieuw verkeersplan voor De Flammert.

8. In herinrichtingsprojecten is verkeersveiligheid vaak een belangrijk thema. We kijken per project welke verbeteringen nodig zijn en passen binnen het herinrichtingsplan.
9. Na invoering van de maximumsnelheid van 60 km/uur in het buitengebied van onze gemeente, gaan we aan de slag met het optimaliseren van de weginrichting van 60 km wegen. Dit in samenspraak met de andere beheerdisciplines in de openbare ruimte, met name wegbeheer.
10. Na aanpassing van het parkeerverbod aan de Kamp in 2025 (er is nu een parkeerverbodszone ingesteld), hebben we opnieuw versterkte aandacht voor het resultaat van de aanpassing en de handhaving op foutparkeren.
11. We zijn in gesprek met ondernemers en omwonenden van het Rembrandtplein over de parkeersituatie op en rondom dit plein.
12. Binnen de ontwikkeling van een groenplan voor Mosaïque kijken we (ook) naar een evenwichtige samenhang tussen groen en parkeren.
13. Met bewoners en betrokkenen zijn wij in gesprek over de verkeersveiligheid van de Oude Kerkstraat, Kerkstraat en Aijenseweg.

Inrichting openbare ruimte

In 2026 zetten we onverminderd in op een klimaatadaptieve en toekomstbestendige openbare ruimte. Hiermee dragen we bij aan de regionale ambities uit het Waterketenplan Noord- en Midden-Limburg en de gemeentelijke doelstellingen uit het Gemeentelijk Wegen, Water en Rioleringsprogramma (GWWRP). De focus ligt op het versterken van de leefomgeving, het beperken van kwetsbaarheden en het verbeteren van de waterkwaliteit en biodiversiteit.

1. Uitvoering van het GWWRP. We voeren maatregelen uit die bijdragen aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem. Daarbij zetten we blijvend in op het afkoppelen van regenwater van de riolering in de openbare ruimte, zowel bij particuliere als bedrijfsmatige terreinen.
2. Samenwerking met het Waterschap. We intensiveren de samenwerking met Waterschap Limburg voor de inrichting van klimaatadaptieve en ecologisch verantwoorde beeklopen, in lijn met de Kaderrichtlijn Water (KRW).
3. Regionale samenwerking in de waterketen. Door deelname aan regionale projecten realiseren we schaalvoordelen en kwaliteitsverbetering. We nemen deel aan:
 - a. KRW-maatregelen;
 - b. Meetnetten Waterketenplan 2025–2030;
 - c. Programma Waterklaar;
 - d. Uitvoering van de regionale klimaatstresstest;
 - e. Subsidietrajecten en optimalisatiestudies binnen de zuiveringsregio;
 - f. Bouwstenen voor riolering en water onder de omgevingswet.
4. Inrichting van wadi's met aandacht voor biodiversiteit. Wadi's worden ingericht als functionele en ecologisch waardevolle elementen in de openbare ruimte.
5. Gebruik van gebiedseigen beplanting. Bij de aanplant van bomen, struiken en bloemrijke akkers kiezen we voor inheemse soorten die passen bij de lokale ecologie en bijdragen aan de biodiversiteit.
6. Verminderen van verhard oppervlak. We streven naar het terugdringen van verharding om wateroverlast te beperken en hittestress te verminderen.
7. Bewustwording en educatie. We vergroten het bewustzijn over klimaatadaptatie via gerichte communicatie en de inrichting van klimaat-robuste schoolpleinen als educatieve en inspirerende voorbeeldlocaties

Onderhoud wegen

We willen actief en preventief voor goede wegen zorgen.

1. Veiligheid op de wegen in ons buitengebied staat of valt met een goede staat van onderhoud. Om dit te waarborgen wordt op deze wegen klein dagelijks onderhoud uitgevoerd.
2. Het "Gemeentelijk, Wegen, Water en Rioleringsprogramma" (GWWRP) beschrijft het beleid en de noodzakelijke maatregelen die de komende 6 jaar voor onze wegen zijn voorzien. Het betreft een integraal programma waarin ook de riool en wateropgaven zijn opgenomen en beschreven. Het onderhoud aan wegen, water en riolering zal in de 2026 aan de hand van dit programma worden uitgevoerd.

Onderhoud groenvoorzieningen in de openbare ruimte

We gaan voor het verbeteren van de flora en fauna op een veilige en functionele manier, waarbij de beleving van de openbare ruimte ook verbeterd wordt.

1. In 2026 werken we met een bestek waar het korven van sloten en het ecologische maaien van bermen wordt gecombineerd.
2. Sinds 2020 werken we met een Plan van aanpak "bestrijding eikenprocessierups". Jaarlijks passen we de bestrijding aan op basis van de verwachtingen van de rupsendruk. Preventieve bestrijding door middel van nestkastjes, bloemrijke bermen e.d. blijft een belangrijk onderdeel.
3. We inventariseren het bomenbestand waarbij een boomveiligheidsinspectie wordt uitgevoerd. Daarbij zal ook een onderhoudsplanung en -begroting van de uit te voeren beheer- en veiligheidsmaatregelen voor de komende jaren worden opgesteld.
4. Jaarlijks controleren en onderhouden we een derde deel van het totale bomenbestand, zodat we voldoen aan de verplichte regelgeving.
5. Bomen die afgekeurd worden naar aanleiding van de boomveiligheidsinspectie worden gekapt en de gemeente herplant. We kiezen voor een ruimer assortiment om een impuls te geven aan de biodiversiteit, zonder het karakter van de laanbeplanting aan te tasten. We wijzen de provincie op hun herplantingsplicht. De cultuurhistorisch waardevolle bomenlaan langs de N271 is de drager van het landschap. Er wordt gestreefd tot behoud van, het versterken en uitbreiden van deze laanbeplanting. Een instrument is de Beeldkwaliteitsvisie N271.
6. We hebben de wens om het aantal laanbomen en struikbeplanting in het buitengebied uit te breiden.
7. In 2026 gaan we werken met een nieuw groenbeleidsplan. Hieraan is behoefte als gevolg van veranderend areaal, veranderende klimaatomstandigheden, noodzaak tot biodiversiteit verbetering en optimaliseren van de inrichting in relatie tot het beheer van de groene ruimte.

Onderhoud openbare verlichting

Het beheer en de onderhoudstoestand van de openbare verlichting moet van een goed niveau zijn. We willen de openbare verlichting op een efficiënte en energiezuinige manier inrichten en onderhouden.

1. Op basis van het beleidsplan openbare verlichting heeft de gemeente de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming (energiebesparing openbare verlichting) van onze openbare verlichting. Hiermee gaan we voldoen aan de landelijke doelstelling. In 2026 hebben we de openbare verlichting volledig VERLED.
2. Bij het vervangen van de openbare verlichting zetten we in op duurzame en energiezuinige verlichting. Hiervoor verrichten we klein onderhoud in de vorm van lokale herstelwerkzaamheden en andere noodzakelijke kleinschalige werkzaamheden.

Onderhoud kunstwerken

We willen de kunstwerken in goede staat houden. We voeren periodieke inspecties uit aan onze kunstwerken om de veiligheid van onze kunstwerken te waarborgen. Het noodzakelijk onderhoud van onze kunstwerken vindt plaats aan de hand van deze inspecties.

Kabels en Leidingen

We willen het beheer en de kwaliteit van de ondergrondse infrastructuur (zoals kabels en leidingen) bevorderen. Wij verlenen medewerking aan aanvragen die verband houden met verbetering en onderhoud van de ondergrondse infrastructuur. De komende jaren zullen er veel werkzaamheden plaats vinden in het kader van de verzwaring van het elektriciteitsnet.

Wat kost het:

Tabel 2.2 Baten en Lasten Openbare Ruimte

(bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	3.993	4.308	4.674	5.192	5.307	5.346
Totale baten	214	21	41	41	41	41
Resultaat voor bestemming	3.779	4.287	4.632	5.151	5.265	5.304
Reserves						
Toevoeging reserves	247	257	257	394	394	394
Onttrekking reserves	482	352	417	370	328	276
Mutaties reserves	-235	-94	-160	24	65	118
Resultaat na bestemming	3.544	4.192	5.026	5.402	5.371	5.462

2.3 Thema Ruimtelijke Ontwikkeling

Waar dit thema over gaat:

Basis van ons planologisch denken is de zorg voor een evenwichtig ruimtelijk beleid ten aanzien van wonen, werken, verzorgen, recreëren en natuur. Kortom: onze leefomgeving. Hierbij wordt gewerkt volgens het water- en bodemsturend principe. Dit doen wij samen met onze inwoners en ondernemers. Hierbij dienen gemeentelijke beleidsstukken zoals de Omgevingsvisie Bergen 2030 en het volkshuisvestingsprogramma als leidraad. We proberen met aandacht voor wat leeft in de samenleving te acteren en te communiceren. Belangrijk daarbij is een goed woningvoorraadbeleid en een juiste woonruimteverdeling voor de diverse doelgroepen afgestemd op de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Onderdeel van het ruimtelijk beleid en uitvoering is ook de regionale samenwerking en afstemming op verschillende onderdelen.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Omgevingsvisie Bergen 2030

1. We geven invulling aan de tien ambities uit de Omgevingsvisie Bergen 2030
 - a. De meest toekomstbestendige gemeente
 - b. Bergen energie onafhankelijk in 2030
 - c. Landschap en landbouw in balans
 - d. Waterbeheer op maat
 - e. Versterken natuurwaarden en biodiversiteit
 - f. Kwaliteitsslag & zonering recreatievoorzieningen
 - g. Afstemmen woningvoorraad op vraag
 - h. Voorzieningen bereikbaar houden
 - i. Verder bouwen aan een gezonde leefomgeving
 - j. Leefklimaat in de dorpen verbeteren
2. Bovenstaande punten nemen we mee in verschillende ontwikkelingen en initiatieven.
 - a. De ambities en bijbehorende deelprojecten worden actief opgepakt.
 - b. We beoordelen hoe nieuwe plannen kunnen bijdragen aan het behalen van de ambities van de gemeenteraad. Vervolgens voeren we dit uit.
 - c. Bij het ontwikkelen van nieuw beleid wordt rekening gehouden met de Omgevingsvisie Bergen 2030.

- d. De uitvoering van de Omgevingsvisie wordt deels opgepakt in het Programma Klimaat en het Programma 'Van zorg naar gezondheid'.

Waterbeheer op maat

1. We hebben omgevingskwaliteit op de agenda gezet en blijven dat doen bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma, het Deltaprogramma Grote Rivieren en Kaderrichtlijn Water. We werken daarbij samen met Waterschap en Rijkswaterstaat aan een goede inpassing.
2. We stellen specifieke gebiedskwaliteiten en kwetsbaarheden van het gebied centraal en gaan hier met grote zorgvuldigheid mee om. We nemen hierin onze verantwoordelijkheid en steken in op maatwerk.
3. We willen via de bovenstaande programma's de ruimtelijke kwaliteit van het Maasdal verbeteren en toekomstbestendig maken. Samen met andere overheden realiseren we de Groene Rivier Well. Daar komen systeemherstel van de Maas, dijkversterking en verlegging, beekherstel, toekomstbestendige landbouw en een integrale gebiedsontwikkeling samen.
4. Daar waar sprake is van meekoppelkansen haken we aan op de betreffende programma's.

Versterken natuurwaarden en biodiversiteit

1. In het transitieplan Nationaal Park De Maasduinen – van Nationaal Park naar Regionaal Landschap, is vastgelegd op welke wijze het Nationaal Park De Maasduinen de komende jaren doorgroeit naar een Regionaal Landschap met Nationaal Park De Maasduinen als natuurkern. Het versterken van de natuurwaarde en biodiversiteit is één van de doelen.
2. Het transitieplan Nationaal Park De Maasduinen – van Nationaal Park naar Regionaal Landschap gebruiken wij als het voorbeeld voor samenwerking binnen de Gebiedsgerichte Aanpak.
3. Wij gaan meer diversiteit in beplanting realiseren om daarmee de biodiversiteit en klimaatbestendigheid te bevorderen. Hulpmiddel hierbij zijn de landschappelijke inpassingsplannen waarbij ruimtelijke kwaliteitsverbetering centraal staat.
4. Wij realiseren een groen-blauwe dooradering van de gemeente door beplanting en andere landschapselementen te onderhouden en toe te voegen. Hiermee wordt de biodiversiteitstoename gestimuleerd en wordt ingezet op klimaatadaptatie.

Omgevingswet

1. Gemeente Bergen heeft zich tot nu toe maximaal voorbereid op de implementatie van de Omgevingswet. Deze voorbereiding is in 2024 omgezet in implementatie. De complexiteit van alles wat hier mee samenhangt is groot en wij zetten de implementatie voort in 2026.
2. We hebben aandacht voor het overnemen van regelingen van het rijk door de gemeente bij invoering van de Omgevingswet. Op termijn is beleidsmatig maatwerk mogelijk.
3. In 2026 wordt ingezet op:
 - a. Het komen tot een Omgevingsplan waarbij de volgende onderdelen worden meegenomen:
 - Het opstellen van een Plan van Aanpak;
 - Het in beeld brengen van de kosten die hiermee samenhangen;
 - Het verzamelen van diverse bouwstenen voor het Omgevingsplan. Onderdeel van dit proces is ook het actualiseren van beleid;
 - b. De verdere uitwerking van de werkprocessen in combinatie met het ontwikkelen van nieuwe standaarden en het aanpassen van sjablonen e.d.;
 - c. Leren werken met de bijbehorende nieuwe digitale omgeving. Daarbij is het essentieel specifieke vaardigheden te ontwikkelen. In 2025 kon dit met de bestaande capaciteit worden opgevangen, maar we blijven de vinger aan de pols houden of dat er aanvullende kennis en/of menskracht (structureel) nodig is. Indien dit een structureel karakter vraagt zal hiervoor een voorstel worden gedaan.

Voldoende ruimte voor passende woningen (zie ook paragraaf G)

Wij willen invulling geven aan de ambitie voor meer ruimte voor passende woningbouw in alle kernen zoals opgenomen in ons volkshuisvestingsprogramma, toevoeging van ruim 400 bouwtitels tot 2040. Dit bereiken we door:

1. actief grondbeleid;
2. de samenwerking met marktpartijen en particulieren omarmen;
3. uitvoering geven aan het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma;
4. de prestatieafspraken met Destion verder uit te voeren;
5. uitvoering geven aan de doelen van de Woondeal Limburg.

Cultuurhistorie

Wij ontwikkelen Erfgoedbeleid aan de hand van het “Verhaal van Bergen” om te komen tot een herijking van de gemeentelijke monumenten. Actueel beleid hierin is van belang voor het nieuwe Omgevingsplan. Binnen het erfgoedbeleid wordt ook omgevingskwaliteit meegenomen. Dit zal dienen ter vervanging van het ruim 20 jaar oude Welstandsbeleid en een plek krijgen in het Omgevingsplan.

Wat kost het:

Tabel 2.3 Baten en Lasten Ruimtelijke ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	1.297	1.630	1.516	1.518	1.595	1.583
Totale baten	739	317	377	377	377	377
Resultaat voor bestemming	559	1.313	1.139	1.141	1.219	1.206
Reserves						
Toevoeging reserves	142	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	302	217	217	217	217	217
Mutaties reserves	-160	-217	-217	-217	-217	-217
Resultaat na bestemming	398	1.096	897	899	976	964

2.4 Thema Economie, Recreatie en Toerisme

Waar dit thema over gaat:

Het Economisch Programma Bergen 2030 bepaalt de koers voor economische ontwikkeling in de gemeente Bergen. Daarbij spelen het bedrijfsleven en de randvoorwaarden die de overheid creëert een belangrijke rol. Binnen dit programma vallen deelprogramma's voor vrijetijdseconomie en het bedrijventerrein De Flammert.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Economie algemeen

1. We voeren het Economische Programma Bergen 2030 uit, met als centrale ambitie een vitale en duurzame economische sector, met oog voor balans tussen wonen, natuur en werken.
2. Wij zetten in op het verbeteren van de relatie met bedrijfsleven door:
 - a. een ondernemersgerichte aanpak en het actief ondersteunen van initiatieven (faciliterende, dienstverlenende overheid);
 - b. door te gaan met de bedrijfscontactfunctionaris als eerste aanspreekpunt voor ondernemers;
 - c. het onderhouden van contact met bedrijventerreinvereniging De Flammert, ondernemersverenigingen, brancheorganisaties en overige ondernemers zodat we weten wat er speelt.
3. We werken in de regio Noord Limburg aan het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid via Crossroads Limburg.

Recreatie en toerisme

1. Wij voeren het Toeristisch Programma Vrijtijdseconomie Gemeente Bergen (2021) uit, met als doel een aantrekkelijke gemeente voor zowel inwoners als toeristen, passend bij de draagkracht van de gemeente. Daarbij werken we aan het aanbod en de kwaliteit van het toeristisch-recreatieve product, de (regio)marketing en promotie en versterken samenwerking. In 2026 gaan we het Toeristisch Programma actualiseren.

2. We zetten de in 2022 opgezette overlegstructuur met de toeristisch-recreatieve sector voort, met werkgroepen rondom thema's en enkele grote ondernemersbijeenkomsten. Initiatieven vanuit de sector worden hier besproken en verder gebracht. Er is een jaarlijks budget vanuit de gemeente voor ondersteuning van initiatieven.
3. We blijven investeren in de kwaliteit van onze routestructuren, onder andere in samenwerking met het Routebureau Noord- en Midden-Limburg.
4. De gemeente zet zich in voor een gezonde sector voor verblijfsrecreatie in samenwerking met ondernemers, Regio Noord-Limburg, de provincie Limburg en de Rijksoverheid.
5. We hebben aandacht voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling in Maaspark Well. Daarbij leggen we de focus op een duurzame ontwikkeling in het gebied rondom de Kamp / Voorhaven, de ontwikkeling van het gebied Seurenheide en het versterken van de routestructuren.
6. We willen het Nationaal Park Maasduinen versterken door duidelijke zonering, optimaliseren van de recreatieve infrastructuur in en om het Nationaal Park De Maasduinen en het verbeteren van het merk.
7. We zetten in op ontwikkeling van de N271 als etalage van de regio.
8. De gemeente Bergen ondersteunt het Toeristisch Platform Maasduinen door een jaarlijkse bijdrage en ondersteunt projecten op het gebied van toeristische informatie en promotie.
9. In samenwerking met de gemeenten in de regio Noord-Limburg geven we uitvoering aan het Actieprogramma Toerisme en Recreatie, met onder andere aandacht voor dag- en verblijfsrecreatie, vrijetijdslandschappen, cross-overs tussen de toeristische sector en andere sectoren en regiomarketing.

Agrarische sector

1. We hebben een positieve grondhouding voor initiatieven met als doel het verbreden van de landbouw.
2. We ondersteunen initiatieven op het gebied van toekomstgerichte landbouw, zoals agrarisch natuurbeheer, kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw. We zetten hierop in via De Marke Stichting. Onder andere samen met agrarische ondernemers.
3. Wij zetten in op de ontwikkeling van de Innovatieboulevard op het Energielandgoed Wells Meer, met ruimte voor innovatieve agrarische concepten.
4. Wij overleggen periodiek met de LLTB en de agrarische sector over de toekomst van de sector in de gemeente Bergen.

Industrieterrein De Flammert

1. We voeren het programma toekomstbestendig bedrijventerrein De Flammert (2022) uit en streven hiermee naar een vitaal, veilig, duurzaam en aantrekkelijk bedrijventerrein.
2. We nemen deel aan de bedrijventerreinenvereniging De Flammert.
3. We gaan met de eigenaren van leegstaande percelen overleg voeren over de toekomstige ontwikkeling van hun terrein.

Detailhandel

1. We zetten in op de doorontwikkeling van Mosaïque door:
 - a. Het versterken van de samenwerking tussen ondernemers;
 - b. Het ondernemersfonds Mosaïque, waarmee de ondernemers de mogelijkheid hebben gezamenlijke activiteiten uit te voeren;
 - c. Het transformeren van de oostzijde van Mosaïque.

Wat kost het:

Tabel 2.4 Baten en Lasten Economie, Recreatie en Toerisme (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	644	576	740	693	669	674
Totale baten	974	974	947	937	937	937
Resultaat voor bestemming	-331	-398	-207	-244	-268	-263
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	85	5	5	5	5	5
Mutaties reserves	-85	-5	-5	-5	-5	-5
Resultaat na bestemming	-416	-403	-211	-249	-272	-268

Programma 3 Bestuur en Financiën

3.1 Thema Algemeen Bestuur

Waar dit thema over gaat:

Dit thema gaat over het bestuur van de gemeente waarbij gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester zelfstandige bevoegdheden hebben.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

1. Het gemeentebestuur heeft als taak besluiten te nemen die ten dienste staan van de inwoners van onze gemeente. Dit moet dé leidraad zijn voor het handelen van bestuurders, politici en ambtenaren.
2. Op grond van de door de gemeenteraad in 2021 vastgestelde Nota Dienstverlening en het Beleidskader Participatie en Zelfsturing blijven bestuur en ambtelijke organisatie werken aan verbetering van de dienstverlening en samenwerking met inwoners en bedrijven. Wanneer en hoe de gemeente inwoners bij het opstellen en uitvoeren van beleid betreft, is vastgelegd in een Participatieverordening. Voor onderwerpen die spelen in het sociaal domein, is deze taak belegd bij de adviesraad sociaal domein.
3. Om de vier jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen, de eerstvolgende op 18 maart 2026. Na deze verkiezingen krijgen de nieuw gekozen raadsleden (en ook de commissieleden) een inwerkprogramma aangeboden. Ook vinden er coalitieonderhandelingen plaats, wordt er een coalitieprogramma of -akkoord vastgesteld en zal de raad wethouders benoemen.
4. Raads- en commissieleden hebben recht op ICT-middelen om hun werk goed te kunnen doen. In 2022 hebben zij iPads in bruikleen gekregen. Deze gaan nog zeker een raadsperiode mee, wat betekent dat er geen extra budget voor de aanschaf van nieuwe apparatuur nodig is. We zullen extra aandacht besteden aan de gebruiksvriendelijkheid van de iPads en het geven van goede instructies.
5. Verordeningen en reglementen die het raads- en commissiewerk ondersteunen, houden we up to date.
6. De gemeenteraad blijft geregeld overleg voeren met de dorpsraden om er in samenspraak voor te zorgen dat het prettig wonen, werken en verblijven is in onze gemeente.
7. Wij willen jongeren meer interesseren voor en betrekken bij het democratisch besluitvormingsproces. Vanaf november 2025 hebben we een kinderburgemeester. Vanaf het voorjaar van 2026 gaan we het spel Democracy (voor groep 7 en 8 van basisscholen) opnieuw organiseren. Raadsvoorstellen en -besluiten maken we ook voor minder taalvaardige personen begrijpelijk, onder andere met behulp van kunstmatige intelligentie (AI).
8. De gemeenteraad stelt de beleids- en financiële kaders vast waarbinnen de gemeente haar werkzaamheden uitvoert. Het actief betrekken van de gemeenteraad bij het opstellen van de kadernota wordt voortgezet.
9. Sinds 2025 werken we met een eigen griffiebegroting. Dit om de taken en verantwoordelijkheden tussen college en raad helder te presenteren. De griffiebegroting vindt u in bijlage 13.

Wat kost het:

Tabel 3.1 Baten en Lasten Algemeen bestuur

(bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	1.907	1.753	1.378	1.358	1.333	1.333
Totale baten	12	0	0		0	0
Resultaat voor bestemming	1.895	1.753	1.378	1.358	1.333	1.333
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	215	1.662	0	0	0	0
Mutaties reserves	-215	-1.662	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.680	91	1.393	1.358	1.333	1.333

3.2 Thema Publieke Dienstverlening

Waar dit thema over gaat:

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over de manier waarop we service verlenen aan inwoners, ondernemers en andere stakeholders. Op 9 februari 2021 heeft de gemeenteraad de Nota Dienstverlening 2021 vastgesteld. De verbetervoorstellen die hierin staan zijn inmiddels uitgevoerd. Dienstverlening is geborgd in de organisatie en heeft voortdurend onze aandacht.

Communicatie

Communicatie gaat zowel over het informeren van de inwoners als het gesprek mét de inwoners. Dit doen we via diverse kanalen en we proberen daarmee de juiste boodschap bij de juiste doelgroep te brengen.

Waar nodig en mogelijk, willen we inwoners actief betrekken. We zetten communicatie ook in om onze gemeente te profileren en om aan ons imago te bouwen.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Dienstverlening

1. In de door onze raad vastgestelde nota Dienstverlening zijn zeven servicebeloften geformuleerd die ons helpen om de dienstverlening richting inwoners, ondernemers en andere stakeholders te professionaliseren. Deze nota is ons uitgangspunt.
2. In 2026 werken we verder aan:
 - Goede ICT om het proces van dienstverlening efficiënter te laten verlopen en het voor onze inwoners, ondernemers en andere stakeholders mogelijk te maken om in goed contact te komen en te blijven met de gemeente.
 - Bewustzijn en draagvlak binnen de organisatie daar waar het gaat om communicatie met onze inwoners, ondernemers en andere stakeholders. Begrijpelijke communicatie is hiervan nog steeds een belangrijk onderdeel.
 - Aan het Rekenkameronderzoek Kwaliteit van Dienstverlening (2024) is vervolg gegeven. Er is een jaarplan dienstverlening 2025-2026 opgesteld. Waarin aandacht is voor de activiteiten waar we doorlopend op blijven inzetten, te weten, bereikbaarheid, training (nieuwe) medewerkers, monitoring en participatie. Maar waarin we ook doelen hebben gesteld ten aanzien van online formulieren, afnemen van enquêtes op een aantal thema's, investeren op digitale dienstverlening en zetten we de mogelijkheden van AI in.

Communicatie

1. We willen dat inwoners, ondernemers, verenigingen en organisaties ons ervaren als een open en transparante organisatie. Daarom willen we proactief, tijdig en begrijpelijk communiceren. Door goede informatieverstrekking over plannen en uitvoering van beleid organiseren we betrokkenheid.
2. We willen de gemeente helder positioneren, zodat inwoners en ondernemers zien dat de gemeente een aantrekkelijke plaats is om te wonen en te ondernemen.
3. We willen ervoor blijven zorgen dat communicatie een vast onderdeel is van het beleidsproces en de projectaanpak. Hierbij wordt communicatie op een verbindende manier ingezet door al onze medewerkers. Hiervoor zetten we de gebruikelijke communicatiemiddelen in, en waar mogelijk betrekken we inwoners, ondernemers en verenigingen bij voorbereiding en evaluatie.
4. We onderhouden actief contact met de pers en vergroten de communicatiekracht door bewustzijn en vaardigheden te ontwikkelen bij onze medewerkers.

Wat kost het:

Tabel 3.2 Baten en Lasten Publieke dienstverlening (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	518	467	467	467	467	467
Totale baten	292	235	242	242	242	242
Resultaat voor bestemming	226	232	225	225	225	225
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	226	232	225	225	225	225

3.3 Thema Veiligheid

Waar dit thema over gaat:

Dit thema gaat over de veiligheid van de inwoners en bezoekers. Veiligheid is een basisbehoefte. We willen dat het veilig wonen, werken en recreëren is in de gemeente Bergen. Verschillende partijen leveren een bijdrage aan die veiligheid. Samenwerking met interne en externe partners is op dit gebied van groot belang. In het Integraal Veiligheidsplan staan de prioriteiten op het gebied van veiligheid opgenomen.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

De ambities en activiteiten op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving en integrale veiligheid voor 2026 zijn als volgt:

1. Integrale aanpak met regierol voor de gemeente
We streven naar een integrale uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) onder de Omgevingswet, waarbij de gemeente de regie voert en samenwerkt met regionale partners, zoals de nieuwe omgevingsdienst (start 1 april 2026), zonder taken van anderen over te nemen.
2. Versterking van de verbinding tussen zorg, veiligheid en omgevingsrecht
We verbinden zorg- en veiligheidsdossiers met VTH-processen om sociale en fysieke overlast

(bijvoorbeeld illegale bewoning, ondermijning, of hinder door dieren) effectief aan te pakken, in samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis.

3. Bestrijding van ondermijnende criminaliteit

We maken inwoners, bedrijven en de gemeente weerbaarder tegen ondermijning door gerichte VTH-acties, zoals BIBOB-toetsing bij vergunningen en toezicht op risicovolle locaties (bijvoorbeeld bedrijventerreinen, buitengebied). We voeren daarnaast controles uit met het Act Team en werken hierin samen met diverse partners binnen het veiligheidsdomein, zoals de politie, het RIEC en andere betrokken instanties. Onze medewerkers worden getraind op het herkennen van ondermijnende criminaliteit.

4. Realiseren van het Integraal Veiligheidsplan

We verwezenlijken de doelen van het Integraal Veiligheidsplan via een uitvoeringsplan dat veiligheids- en VTH-doelen combineert, met focus op leefbaarheid en openbare orde.

5. Concrete activiteiten voor 2026:

- a. Verbetering zorg en veiligheid: We versterken de samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis om sociale incidenten te de-escaleren. Om kwetsbare inwoners beter te ondersteunen en risico's voor de openbare orde te beperken, zetten we in op een integrale aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein.
- b. Projecten tegen ondermijning: We voeren Regiodeal-projecten uit, zoals controles op illegale activiteiten op bedrijventerreinen en in het buitengebied, in samenwerking met de omgevingsdienst en het ACT! Interventieteam.
- c. Optimalisatie Omgevingswet-processen: We evalueren de ervaringen met de Omgevingswet (sinds 2024) en optimaliseren VTH-processen (bijvoorbeeld DSO-gebruik) om 95% van de vergunningaanvragen binnen wettelijke termijnen af te handelen.
- d. Dejuridisering van conflicten: We bevorderen oplossingen zonder juridische escalatie, zoals mediation bij burencconflicten over overlast, in lijn met de Omgevingswet-filosofie.
- e. Actualisatie APV en VFL: We herzien de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL) om beter aan te sluiten bij de Omgevingswet en lokale behoeften, zoals ondermijning.
- f. Regionale samenwerking tegen ondermijning: Een gemeentelijke BOA neemt structureel deel aan acties van het Regionaal Uitvoeringsteam (ACT!) om ondermijning te bestrijden, zoals illegale verhuur of drugspanden. Tevens zetten we in op preventieve projecten, zoals 'Veilig Buitengebied', om risico's vroegtijdig te signaleren en de weerbaarheid van inwoners en ondernemers te vergroten.
- g. Grootschalige controles in het buitengebied: We plannen zes regionale acties met (groene) BOA's uit het handhavingsconvenant om illegale activiteiten (bijvoorbeeld mountainbiken, motorcross, stroperij) in het Limburgse buitengebied te controleren, met focus op natuurgebieden.
- h. Handhavingsarrangement met politie: We stellen een handhavingsarrangement met de politie vast om VTH- en veiligheidstaken (bijvoorbeeld brandveiligheid, illegale bewoning) beter af te stemmen.
- i. Transitie naar de omgevingsdienst: We bereiden de inwerkingtreding van de nieuwe omgevingsdienst (1 april 2026) voor door een bedrijfsplan op te stellen, inclusief overdracht van dossiers, financieringsvoorstellen, en een gemeenschappelijke regeling, die aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
- j. VTH-uitvoeringsprogramma: We stellen een VTH-uitvoeringsprogramma 2026 vast met specifieke accenten (bijvoorbeeld duurzaamheid, brandveiligheid, erfgoed) en meetbare doelen (bijvoorbeeld 100% controle op risicovolle activiteiten). Jaarlijks rapporteren we over de voortgang.
- k. Vanaf 2026 integreren we de acties uit het uitvoeringsplan Integrale Veiligheid in het VTH-uitvoeringsplan. Hiermee borgen we de inzet op thema's zoals preventie, overlast en ondermijning binnen de bredere VTH-structuur. De jaarlijkse rapportage over het afzonderlijke uitvoeringsplan komt hiermee te vervallen.

Wat kost het:

Tabel 3.3 Baten en Lasten Veiligheid

(bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	2.123	2.105	1.718	1.682	1.697	1.682
Totale baten	732	531	120	120	120	120
Resultaat voor bestemming	1.391	1.573	1.598	1.562	1.577	1.562
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.391	1.573	1.548	1.512	1.527	1.562

3.4 Thema Financiën

Waar dit thema over gaat:

Het thema financiën gaat over de balans tussen de baten en lasten voor de inwoners en bedrijven. We willen een financieel stabiele en gezonde gemeente zijn, met een degelijk financieel beleid. Dit beleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. We streven naar een evenwichtige begroting, ook voor komende jaren;
2. Structurele lasten willen we dekken we met structurele baten;
3. Bezuinigingen die het rijk ons oplegt, verwerken we eventueel binnen het betreffende beleidsterrein.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

Belastingen en heffingen

1. Diverse belastingverordeningen voor het jaar 2026 worden in de raadsvergadering van december 2025 vastgesteld, het gaat om de volgende verordeningen:
 - a. OZB 2026;
 - b. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht 2026;
 - c. Rioolheffing 2026;
 - d. Forensenbelasting 2026;
 - e. Verblijfsbelasting 2026;
 - f. Reclamebelasting 2026;
 - g. Leges 2026.
2. Het beleid in dit kader leest u terug in de paragraaf lokale heffingen.

PRC-cyclus

1. Middels de PRC-cyclus zorgen wij ervoor dat wij in control zijn voor wat betreft uitgaven en inkomsten.
 - a. Maandelijks stellen wij voor intern gebruik een managementrapportage op.
 - b. Daarnaast wordt er ieder kwartaal met de raad gecommuniceerd via de kwartaalrapportages (over eerste en derde kwartaal) en de bestuursrapportage (over het eerste half jaar). De bestuursrapportage leidt tot een begrotingsbijstelling.
 - c. De jaarrekening is het sluitstuk van de PRC cyclus in het betreffende jaar.

Wat kost het:

Tabel 3.4 Baten en Lasten Financien

(bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	132	1.273	3.099	2.650	1.686	1.973
Totale baten	36.113	37.384	38.218	38.231	37.649	37.890
Resultaat voor bestemming	-35.981	-36.111	-35.119	-35.581	-35.963	-35.916
Reserves						
Toevoeging reserves	1.349	1.130	0	0	0	0
Ottrekking reserves	27	-1.093	5	5	5	5
Mutaties reserves	1.323	2.223	-5	-5	-5	-5
Resultaat na bestemming	-34.658	-33.888	-36.035	-36.105	-36.291	-36.266

3.5 Thema Overhead

Waar dit thema over gaat:

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is in 2016 gewijzigd. Met een duidelijke definitie en een voorgeschreven presentatie van overheadkosten verwacht het Rijk beter inzicht in deze kosten te krijgen.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevenden;
2. Financiën, gemeentelijke control en interne controle;
3. P&O en HRM;
4. Inkoop(ondersteuning);
5. Communicatie;
6. Juridische zaken;
7. Bestuur en bestuur ondersteuning;
8. ICT;
9. Facilitaire zaken & huisvesting;
10. Archief;
11. Managementondersteuning.

De kosten van de hiervoor genoemde zaken worden via een bepaalde systematiek verdeeld.

Notitie Overhead

In juli 2016 heeft de BBV-commissie een notitie geschreven met afspraken rondom Overhead. We omarmen de uitgangspunten uit deze notitie en volgen de voorgeschreven inrichting.

Wat willen we bereiken/ Wat gaan we ervoor doen:

1. We volgen de ontwikkelingen en voeren verbeteringen door in onze administratie. De verbeteringen baseren we o.a. op de notities die de commissie BBV uitbrengt.
2. Vanaf 2023 verwerken we de overheadkosten via dit thema. Hiermee is de administratie transparant ingericht en voldoen we aan de voorschriften, zoals de BBV commissie die stelt.

Wat kost het:

Tabel 3.5 Baten en Lasten Overhead (bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totale lasten	8.044	8.043	7.864	7.959	7.864	7.880
Totale baten	823	995	937	937	861	861
Resultaat voor bestemming	7.221	7.048	6.927	7.022	7.003	7.020
Reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	240	25	25	25	25	25
Mutaties reserves	-240	-25	-25	-25	-25	-25
Resultaat na bestemming	6.981	7.023	6.902	7.007	6.987	7.004

Samenvatting begroting

Totaaloverzicht van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

	Rekening	Begroting				
Lasten	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma 1	21.870	22.942	21.385	20.954	20.904	20.725
Programma 2	10.268	12.414	11.273	11.497	11.556	11.613
Programma 3	12.724	12.518	13.436	13.208	13.043	13.035
Totaal lasten	44.862	47.875	46.095	45.658	45.504	45.373

	Rekening	Begroting				
Baten	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma 1	5.209	5.782	4.458	4.391	4.391	4.391
Programma 2	2.951	3.909	1.618	1.663	1.694	1.701
Programma 3	37.972	39.145	40.163	39.824	39.204	39.616
Totaal baten	46.132	48.836	46.239	45.877	45.289	45.708

Saldo lasten en baten voor reservemutaties	-1.270	-961	-144	-219	215	-335
---	---------------	-------------	-------------	-------------	------------	-------------

	Rekening	Begroting				
Reserve mutaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Dotaties aan de reserves	1.940	1.387	257	394	394	394
Onttrekkingen aan de reserves	2.527	1.548	904	818	580	528
Saldo reserve mutaties	-587	-161	-647	-424	-187	-134

Saldo van baten en lasten inclusief reserve mutaties		-1.122	-791	-643	28	-470
---	--	---------------	-------------	-------------	-----------	-------------

Deel 3 De Paragrafen

Inleiding

Na de programma's gaan we specifiek in op 8 onderwerpen die voor alle gemeenten van belang zijn.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid
- H. Openbaarheid (Nieuw, met ingang van Begroting 2026)

Paragraaf A Lokale Heffingen

Algemeen

In artikel 8 van de BBV is de verplichting opgenomen dat de paragraaf 'lokale heffingen' in de begroting opgenomen moet worden. Volgens artikel 10 van de BBV bevat deze paragraaf in ieder geval de volgende onderdelen:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekening en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale belastingen;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Bij het schrijven van deze paragraaf houden we rekening met de indeling van het BBV.

Geschatte en gerealiseerde inkomsten

In het coalitieprogramma is opgenomen dat we blijven streven naar een zo laag mogelijke belastingdruk. In de vastgestelde kadernota 2026 is het beleid met betrekking tot de tarieven van de gemeentelijke belastingen aangegeven. In deze begroting hebben wij rekening gehouden met:

- Onroerende zaakbelastingen: stijging van 3,7% conform inflatiepercentage;
- Forensenbelasting: stijging van 3,7% conform inflatiepercentage;
- (Water) verblijfsbelasting: stijging van 3,7% conform inflatiepercentage én een extra verhoging van het tarief van 5% voor 2026;
- Afvalstoffenheffing: 100% kostendekking. Tarief wordt in de raadsvergadering van december 2025 vastgesteld;
- Rioolrecht: conform het vastgestelde GRP is de tariefsverhoging € 3,7% conform inflatiepercentage;
- Reclamebelasting: Via deze heffing wordt € 15.000 in rekening gebracht bij ondernemers in Mosaïque. Dit bedrag wordt overgemaakt aan het ondernemersfonds. Tariefaanpassing is niet aan de orde.

De gemeentelijke belastingen zijn, ná de inkomsten uit het gemeentefonds, de grootste inkomstenbron van een gemeente. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de geschatte inkomsten van de lokale heffingen.

	Rekening	Begroting				
Opbrengst gemeentelijke heffingen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
OZB niet woningen	822.405	839.655	870.723	902.940	935.157	967.374
OZB woningen	1.684.719	1.682.276	1.744.520	1.809.067	1.873.614	1.938.161
Afvalstoffenheffing	1.411.442	1.478.782	1.770.022	1.817.075	1.817.075	1.817.075
Rioolrechten	1.757.000	1.788.060	1.854.219	1.860.060	1.896.060	1.896.060
Toeristenbelasting	648.000	700.000	760.900	910.900	910.900	1.010.900
Reclamebelasting	13.234	7.200	15.000	15.000	15.000	15.000
Begravenisrechten	14.356	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Forensenbelasting	98.352	100.041	103.743	103.743	103.743	103.743
Omgevingsvergunningen	341.709	221.700	306.700	306.700	306.700	306.700

Gehandicaptenparkeerkaarten	4.823	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Paspoorten/rijbewijzen	261.765	184.500	197.500	197.500	197.500	197.500
Secretariegelden	28.801	44.894	39.133	39.133	39.133	39.133
Bijzondere wetten	1.785	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
Totaal	7.088.389	7.065.108	7.680.460	7.980.118	8.112.882	8.309.646

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Voor de huidige bestuursperiode is, in het coalitieprogramma 2022-2026, aangegeven dat we blijven streven naar een zo laag mogelijke belastingdruk. In de vergelijking met andere gemeentes liggen de belastingtarieven in de gemeente Bergen ook laag.

Sinds 2012 verzorgt de gemeenschappelijke regeling tussen de Belastingssamenwerking Gemeenten en de Waterschappen (BsGW) de uitvoering van gemeentelijke belastingen en de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ). De bevoegdheden tot vaststelling en inning van de belastingen zijn overgedragen aan deze gemeenschappelijke regeling. Bij de gemeenten is alleen de vaststelling van het beleid en de regievoering overgebleven.

Regionale belastingtarieven

Het vergelijken van belastingtarieven tussen gemeenten is vaak lastig. Het ligt voor de hand om heel eenzijdig de tarieven van de verschillende gemeenten te benaderen.

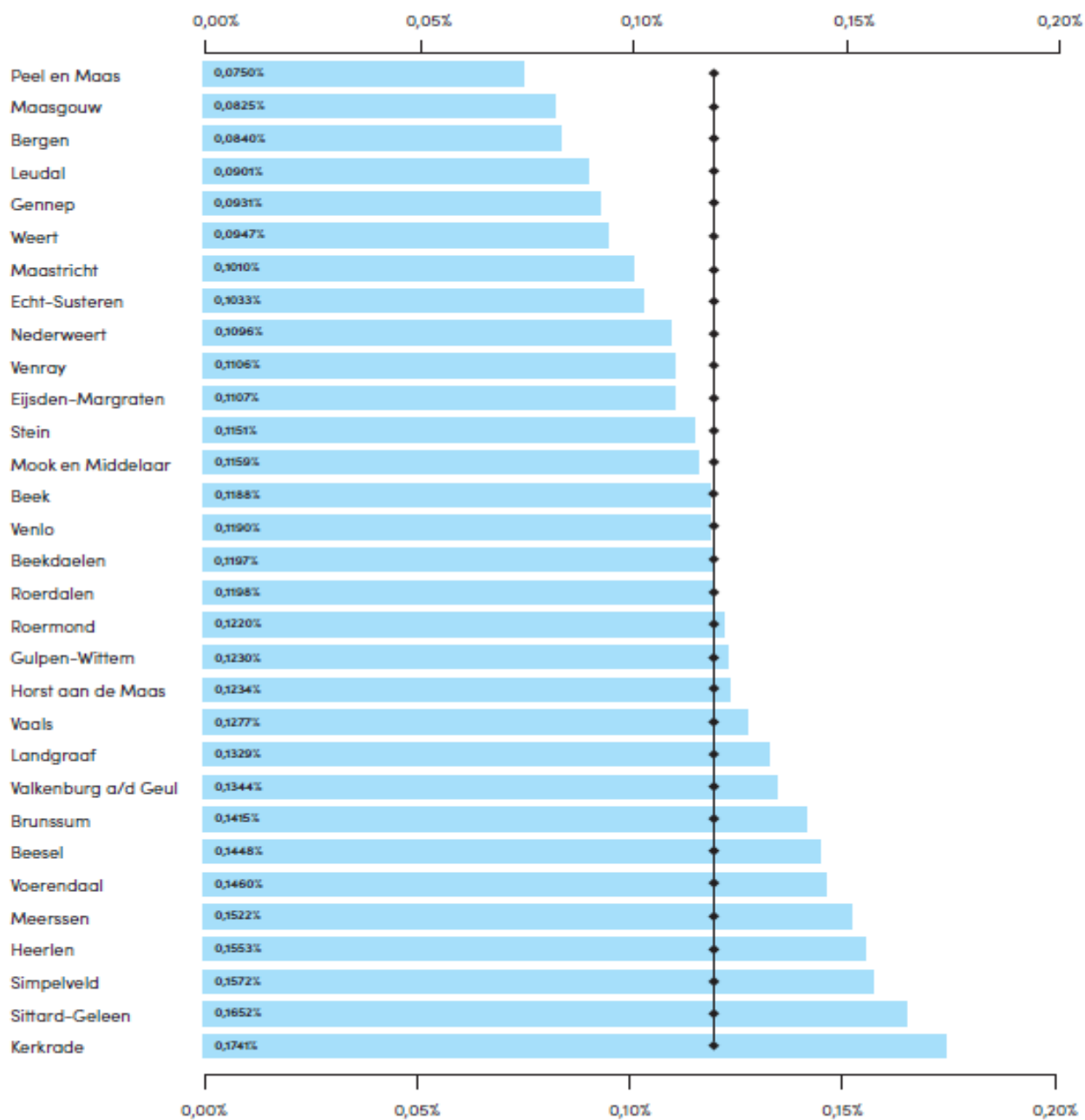
Iedere gemeente maakt beleidskeuzes voor de opbouw van tarieven. We hebben op een aantal plekken in deze paragraaf een vergelijk gemaakt tussen de tarieven zoals ze in Bergen gelden en de tarieven van omliggende gemeenten. In de vergelijking met de omliggende gemeentes zie je dat de Gemeente Bergen nog altijd laag ligt met de lokale heffingen

Onroerendezaakbelastingen

In de kadernota 2026 is voorgesteld om de OZB opbrengst met 3,7% te indexeren.

OZB-tarief eigenaar woning 2025 provincie Limburg

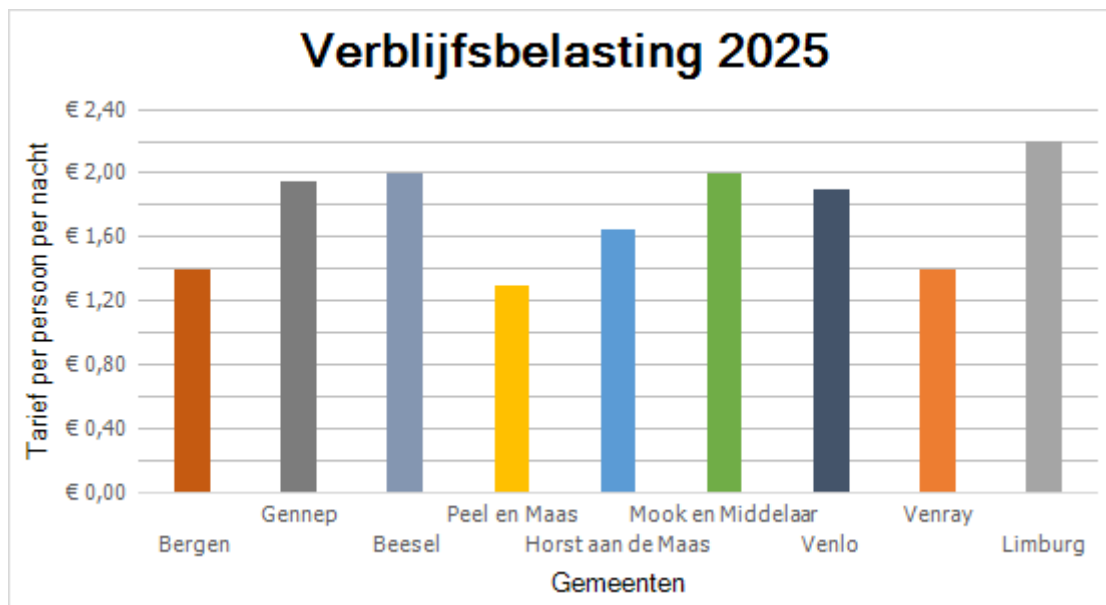
De zwarte lijn is het gewogen gemiddelde

Verblijfsbelasting

Met de vastgestelde kadernota 2026 is er ingestemd met een tariefsverhoging van 8,7%. Na afronding leidt dit tot een aanpassing van het tarief per overnachting stijgt van € 1,40 in 2025 naar € 1,50 in 2026.

Wij kennen ten opzichte van de regiogemeenten een relatief laag tarief voor de verblijfsbelasting.

Forensenbelasting

De forensenbelasting is gekoppeld aan de WOZ-waarde. Bij de bepaling van het tarief is daarom rekening gehouden met wat hiervoor bij de onroerend zaakbelasting is vermeld.

De tarieven van 2026 staan in deze tabel.

Forensenbelasting	
WOZ-waarde	Tarief
tot € 60.000	€ 320
van € 60.001 tot € 120.000	€ 656
van € 120.001 tot € 180.000	€ 1.530
van € 180.001 tot € 299.000	€ 2.838
vanaf € 299.001	€ 3.107

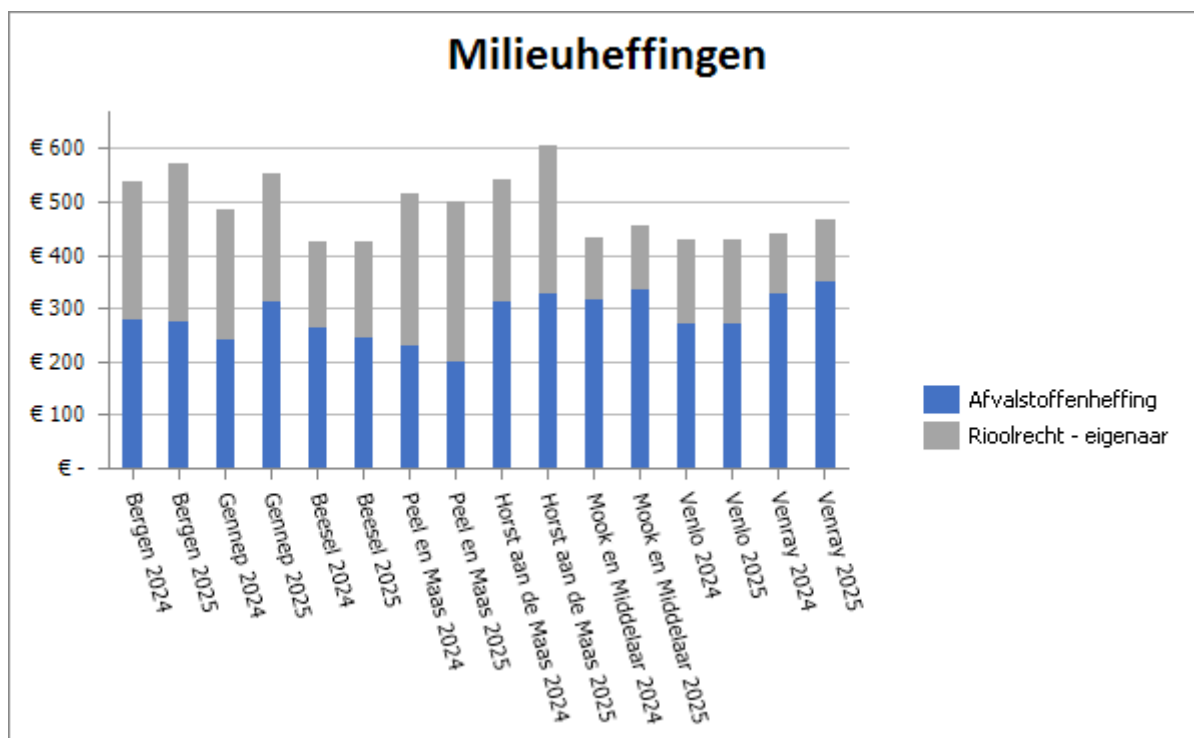
Leges, rechten en heffingen

Leges zijn een vergoeding voor geleverde diensten. De legesverordening en de hierin opgenomen tarieven zijn in het voorjaar van 2025 herzien. Een voorstel tot aanpassing van de legestarieven 2026 wordt eind 2025 aan uw raad aangeboden. Uitgangspunten hierbij is de in de kadernota 2025 opgenomen tarief index van 3,7%.

Milieuheffingen

Kenmerkend voor deze heffingen is dat de opbrengst niet vrij te besteden is. De gecalculeerde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de kosten.

De tarieven voor het jaar 2026 worden in de raadsvergadering van december 2025 vastgesteld. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen wordt ook altijd de kostendekking vastgesteld. Uitgangspunt is een maximale kostendekking op begrotingsbasis.

Kostendeekkende afvalstoffenheffing

De volgende uitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de afvaltarieven:

- Berekening voor het nieuwe jaar mede baseren op ledigingsgegevens in het actuele jaar;
- Verwachte saldi in het actuele jaar meewegen bij de tariefstelling voor het nieuwe jaar;
- Gespaarde overschotten in afgesloten jaren in twee jaar inzetten voor tarief egalisatie;
- Bij de berekening wordt sinds 2025 rekening gehouden met overheadkosten (15% totale kosten afval);
- Bij de berekening wordt wel rekening gehouden met BTW.

De kosten en opbrengsten van afval zien er als volgt uit:

Kostendekkendheid Afval	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
<u>Kosten en baten Afval</u>						
Kosten	1.362.779	1.301.304	1.450.814	1.458.014	1.458.014	1.458.014
Inkomsten taakveld excl. heffingen	146.640	134.264	88.481	88.481	88.481	88.481
Netto kosten	1.216.139	1.167.040	1.362.333	1.369.533	1.369.533	1.369.533
<u>Toe te rekenen kosten</u>						
Overhead	0	0	217.622	218.702	218.702	218.702
BTW	268.620	223.920	228.840	228.840	228.840	228.840
Totaal toe te rekenen	268.620	223.920	446.462	447.542	447.542	447.542
Totale kosten	1.484.759	1.390.960	1.808.795	1.817.075	1.817.075	1.817.075
Bruto opbrengst heffingen	1.411.442	1.228.549	1.770.022	1.817.075	1.817.075	1.817.075
Dekkingspercentage	95,1%	88,3%	97,9%	100,0%	100,0%	100,0%
Inzet egalisatiereserve	0	162.411	38.773	0	0	0
Netto inkomst heffingen	1.411.442	1.390.960	1.808.795	1.817.075	1.817.075	1.817.075
Dekkingspercentage na inzet reserve	95,1%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kostendekkende rioolheffing

De volgende uitgangspunten worden toegepast bij de berekening van het tarief rioolheffing:

- Tariefontwikkeling is gebaseerd op het meerjarige GRP. Hierin worden de kosten voor de komende jaren, de inzet van de voorziening en de nodige rioolheffing op elkaar afgestemd;
- Meerjarig kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering worden gecompenseerd met de rioolheffing;
- Eventuele overschotten bij de rioolheffing worden gereserveerd in de voorziening 'egalisatie rioolheffing';
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten (overhead bedraagt ongeveer 15% van de totale begroting, daarom wordt 15% overhead toegerekend aan riolering);
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met BTW;
- Rioolheffing wordt kostendekkend gemaakt door het saldo te verrekenen met de voorziening 'egalisatie rioolheffing'.

De kosten en opbrengsten van riool zien er als volgt uit:

Kostendekkendheid Riool	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
<u>Kosten en baten Riolering</u>						
Kosten	1.352.515	1.501.913	1.435.921	1.488.927	1.547.640	1.553.693
Netto kosten	1.352.515	1.501.913	1.435.921	1.488.927	1.547.640	1.553.693
<u>Toe te rekenen kosten</u>						
Overhead	198.224	225.287	215.388	223.339	232.146	233.053
BTW	143.786	143.786	143.786	143.786	143.786	143.786
Totaal toe te rekenen	342.010	369.073	359.174	367.125	375.932	376.839
Totale kosten	1.694.525	1.870.986	1.795.095	1.856.052	1.923.572	1.930.532
Bruto opbrengst heffingen	1.757.000	1.788.060	1.854.219	1.860.060	1.896.060	1.896.060
Dekkingspercentage	103,7%	95,6%	103,3%	100,2%	98,6%	98,2%
Inzet egalisatie voorziening	62.475	-82.926	59.124	4.008	-27.512	-34.472
Netto inkomst heffingen	1.694.525	1.870.986	1.795.095	1.856.052	1.923.572	1.930.532
Dekkingspercentage na inzet voorziening	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Aanduiding lokale lastendruk

De belastingdruk van inwoners van gemeente Bergen is laag vergeleken met de belastingdruk van inwoners in regiogemeenten. Hierbij is zowel de belastingdruk voor eenpersoonshuishoudens als voor meerpersoonshuishoudens meegenomen.

Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Als inwoners moeite hebben om financieel rond te komen zijn er mogelijkheden om gebruik te maken van onze regelingen en vergoedingen. Deze staan opgesomd in de Inkomenskaart. In relatie tot de gemeentelijke belastingen bestaat de mogelijkheid om kwijtschelding aan te vragen. In onze gemeente kan dat voor het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing en voor de waterschapsbelasting.

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat in elk geval:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- d. een kengetal voor de:
 - 1a. netto schuldquote;
 - 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 2. solvabiliteitsratio;
 3. grondexploitatie;
 4. structurele exploitatieruimte;
 5. belastingcapaciteit.
- e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Bij het schrijven van deze paragraaf houden we zoveel mogelijk rekening met de indeling van het BBV.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Gemeenten hebben in toenemende mate met onzekerheden te maken. Risico's kunnen forse financiële gevolgen (en daarmee ook beleidsmatige gevolgen) hebben en zijn er risico's die de bedrijfscontinuïteit in de weg kunnen staan. Daarmee zijn risico's dus een belangrijk onderwerp voor sturing. Een goed afgestemde financiële buffer, ofwel weerstandscapaciteit, is nodig om te voorkomen dat tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstellingen.

Als eerste brengen we onze financiële buffer in kaart. Deze buffer kan ingezet worden om het nadelige effect van gerealiseerde risico's op te vangen.

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is.

Benodigd weerstandsvermogen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Benodigde weerstandscapaciteit	2.201.500	2.201.500	2.199.400

Berekening weerstandscapaciteit	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<u>Incidentele weerstandscapaciteit</u>			
Algemene reserve	10.807.028	10.494.209	13.454.089
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.
Saldo van de begroting	1.857.387	125.356	800.476
Saldo incidentele weerstandscapaciteit	12.664.415	10.619.565	14.254.565
<u>Structurele weerstandscapaciteit</u>			
Onbenutte belastingcapaciteit	1.247.680	1.135.510	1.499.126
Begrotingspost onvoorzien	17.002	62.000	31.999
Saldo structurele weerstandscapaciteit	1.264.682	1.197.510	1.531.125
Saldo weerstandscapaciteit	13.929.097	11.817.075	15.785.690
Benodigde weerstandscapaciteit	2.201.500	2.201.500	2.199.400
Ratio Weerstandsvermogen	6,3	5,4	7,2

Inventarisatie van de risico's

De top 10 risico's voor onze gemeente wordt hieronder beschreven met een inschatting van het financiële risico. Om de risico's in kaart te brengen is bij het samenstellen van de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen een risico-inventarisatie uitgevoerd. Nadat de risico's zijn benoemd zijn deze gekwantificeerd op:

1. De kans dat de gebeurtenis zich zal voor doen en
2. De financiële consequenties als zich dat risico voor zal doen.

Beoordelen en kwantificeren van de risico's:

In de tweede fase worden alle geïnventariseerde risico's geprioriteerd door middel van een waardering van risico's. Deze waardering bestaat uit een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt en wat de gevolgen van deze gebeurtenis zijn (kans x gevolg).

Voor de kans dat een gebeurtenis optreedt, wordt onderstaande tabel gehanteerd:

Klasse	Percentage	Kans
1	10%	Minder of een keer per 10 jaar
2	30%	Een keer per 5 tot 10 jaar
3	50%	Een keer per 2 tot 5 jaar
4	70%	Een keer per 1 of 2 jaar
5	90%	Een keer per jaar of vaker

Voor het bepalen van de score van het financiële gevolg wordt onderstaande tabel gehanteerd:

Klasse	Gevolg
0	Geen financiële gevolgen
1	Minder dan € 50.000
2	€ 50.000 tot € 100.000
3	€ 100.000 tot 250.000
4	€ 250.000 tot € 500.000
5	Meer dan € 500.000

In onderstaande tabel ziet u de 10 belangrijkste risico's die wij in kaart gebracht hebben:

Top 10 geïnventariseerde risico's

	Risico	Beheersmaatregel	1) Kans	2) Effect	3) Score	4) Verwachtings- waarde
1	Oorlog in Oekraïne	De oorlog in Oekraïne heeft ook gevolgen voor Nederlandse gemeenten. Dat kan gaan om opvang van vluchtelingen door gemeenten en particulieren, ondersteuning van Oekraïners en Russen die momenteel in Nederland verblijven. Ook zien we risico's in het kader van (digitale) veiligheid en economische sancties				p.m.
2	Algemene uitkering	Rijksbeleid decentraliseert taken en de bijbehorende vergoeding is niet altijd kostendekkend				p.m.
3	Jeugdzorg	Vanaf 2015 zijn we financieel verantwoordelijk voor vrijwel alle taken die met Jeugdzorg te maken hebben. Een van de grootste risico's is het feit dat wij niet de enige verwijzers zijn. We hebben geen invloed op bepaalde vormen van specialistische hulp die ontzettend duur zijn, maar welke wij als gevolg van een rechterlijke machtiging uit dienen te voeren (bijvoorbeeld verblijfbehandeling in residentiële instellingen). Ook kunnen huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen doorverwijzen naar jeugdzorg trajecten. De afgelopen jaren hebben we voor verschillende jeugdigen duurdere verblijfsvormen ingezet. Omdat de problematiek bij deze jeugdigen veelal vrij complex is, worden naast verblijf zeer specialistische behandeltrajecten ingezet. Het aantal jeugdigen in deze dure trajecten blijft lastig te voorspellen	70%	€ 643.000	4	€ 450.000
4	Schadeclaims	De gemeente wordt regelmatig aansprakelijk gesteld voor schade. Elke kwestie beoordelen we intern en eventueel proberen we de schade af te wenden op de verzekeringsmaatschappij	70%	€ 571.428	4	€ 400.000
5	Energiegrondgoed Wells Meer	Het doel is te komen tot een gedragen gebiedsontwikkeling voor het realiseren van duurzame energie, waarbij het realiseren van en voor de gemeenschap en participatie in het proces en deelname bij realisatie centraal staat	70%	€ 500.000	4	€ 350.000
6	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	De kans blijft bestaan op een toenemend gebruik van de voorzieningen. De Wmo is en blijft een open einde regeling en meer mensen zullen als gevolg van de vergrijzing een beroep doen op de Wmo.	50%	€ 500.000	3	€ 250.000
7	Persoonsgegevens: Datalek en onrechtmatige verwerking	Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) boetes opleggen van maximaal €20.000.000 of 4% van de wereldwijde jaaromzet. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval (in hoeverre valt de organisatie iets te verwijten, heeft de organisatie aan haar zorgplicht voldaan etc.) kan die schade oplopen. Daarbij komen onderzoekskosten, herstel en juridische kosten	70%	€ 357.000	4	€ 250.000
8	Integrale veiligheid	De locatie van onze gemeente kent specifieke veiligheidsrisico's. Te denken valt aan hoog water in het regenseizoen, maar ook aan natuurbranden bij langdurige droogte. We hebben beperkte invloed op risicovolle gebeurtenissen omdat de risico's met onze geografie te maken hebben.	50%	€ 400.000	3	€ 200.000
9	Cyberaanval: ontwijking van organisatie door verlies van kritieke applicaties en gegevens	De dienstverlening van de gemeente hangt af van gegevens en van goed werkende applicaties. Informatievoorziening is een kritieke succes- en productiefactor. Ontwijking van de informatievoorziening en informatiebeveiliging zijn belangrijke bedrijfsrisico's. Mogelijke gevolgen: stilvallen (voor langere tijd) van dienstverlening, datalekken, overschrijden van wettelijke termijnen en daarmee samenhangende kosten en imago schade, kosten voor noodprocessen om de dienstverlening te kunnen voortzetten en herstelacties voor de gevolgen	50%	€ 400.000	3	€ 200.000
10	Mutsaersstichting	De Mutsaersstichting en haar deelnemingen staan voor een omvangrijke financiële, strategische en operationele uitdaging	50%	€ 300.000	3	€ 150.000
Top 10 geïnventariseerde risico's						€ 2.250.000
	Overige risico's	Naast de top 10 risico's zijn er nog 19 risico's in kaart gebracht.				€ 892.000
Totaal geïnventariseerde risico's						€ 3.142.000
Benodigde weerstandscapaciteit (70%)						€ 2.199.400

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit

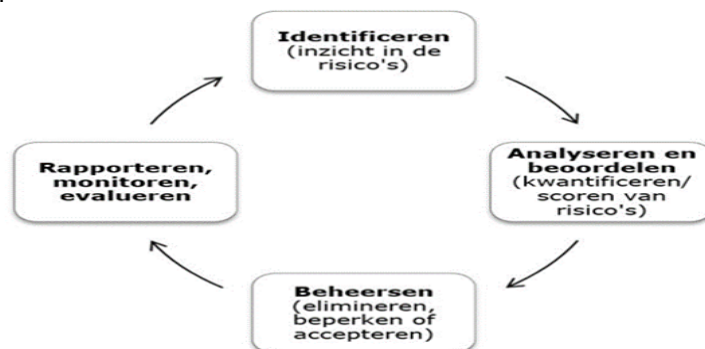
Gemeenten hebben in toenemende mate met onzekerheden te maken. Risico's kunnen forse financiële gevolgen (en daarmee ook beleidsmatige gevolgen) hebben en er zijn risico's die de bedrijfscontinuïteit in de weg kunnen staan. Daarmee zijn risico's dus een belangrijk onderwerp voor sturing. Binnen gemeenten is er een toenemende aandacht voor de manier waarop risico's worden beheerst. Een toenemende complexiteit van de samenleving, grote decentralisaties (onder andere de (financiële) druk op het domein Jeugdzorg), bezuinigingen, cybersecurity, fraude, maar bijvoorbeeld ook de recente gevolgen van de vluchtelingen in oorlogssituaties dwingen de gemeente tot een groter risicobewustzijn. De paragraaf bevat daarnaast informatie over de actuele beschikbare middelen om de financiële gevolgen van die risico's te kunnen afdekken (weerstandsvermogen).

Gemeenschappelijke regelingen kunnen een risico opleveren voor de gemeente in financiële zin, maar ook anderszins zoals imago-risico's. De risico's kunnen worden beheerst door monitoring van resultaten, begrotingen en beleidsplannen en door de wijze waarop de gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen of dagelijks bestuur.

Risicomanagement kan bijdragen aan een goede financiële positie. Daarbij past een beleid waarbij op verantwoorde wijze met risico's wordt omgegaan. Verantwoord wil niet zeggen het uitsluiten van risico's of het afdekken van alle risico's in het weerstandsvermogen. Dit zou een te groot beslag leggen op de beschikbare middelen.

Het risicomanagement bestaat uit twee onderdelen:

- Het systeem van risicobeheersing in de planning, reporting en controlcyclus waarbij volgens een vaste cyclus risico's in beeld gebracht, geanalyseerd, gecommuniceerd en beheersmaatregelen worden getroffen
- Het signaleren en beheersen van risico's bij voorstellen/bsluiten en bij bestaande, nieuwe of gewijzigde processen

Iedereen in de organisatie moet zich bewust zijn van de risico's die we als organisatie lopen. De houding en het gedrag van medewerkers zijn belangrijke factoren voor een gedegen risicomanagement. Het is van belang dat het 'risico denken' onderdeel is van het dagelijks handelen van alle medewerkers (en dus niet alleen onderwerp van gesprek bij de risico-actualisatie). Weerstandsvermogen is het vermogen van een gemeente om niet-structurele risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken takenpakket toch ongehinderd kan worden uitgevoerd. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Er zijn geen uniforme antwoorden te geven op de vraag hoe groot het weerstandsvermogen van een gemeente zou moeten zijn. Dit is sterk afhankelijk van de eigenheid van de gemeente en het risicoprofiel dat zij heeft. Om de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt rekening gehouden met de veronderstelling dat nooit alle risico's zich zullen voordoen en zeker niet allemaal tegelijk en in maximale omvang. Door deze benadering kan op een verantwoorde wijze een lagere weerstandscapaciteit worden aangehouden. Er wordt uitgegaan van een zekerheidspercentage van 70%.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat gemeenten een basisset van vijf financiële kengetallen moet opnemen in de paragraaf "Weerstandsvermogen en Risicobeheersing". De kengetallen moeten meerjarig worden opgenomen en bevatten de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Structurele exploitatieruimte
5. Grondexploitatie
6. Belastingcapaciteit

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Signaleringswaarden

Naast het opnemen van de tabel dient een beoordeling gegeven te worden van de onderlinge verhoudingen van de kengetallen, in relatie tot de financiële positie van onze gemeente. De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de gemeente is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces. Zonder normering zijn de kengetallen moeilijk te duiden. Bij de normering is aansluiting gezocht bij de normering zoals voortgevloeid is uit onder meer de stresstest van 100.000+ gemeenten.

Hierdoor ontstaat onderstaande tabel, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

	Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a.	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
1b.	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2.	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3.	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4.	Structurele exploitatieruimte	Begr + mrj >0%	Begr of mrj >0%	Begr en mrj <0%
5.	Belastingcapaciteit	<100%	100-105%	>105%

Samenvatting kengetallen

In onderstaande tabel presenteren wij de financiële kengetallen zoals we die verplicht op moeten nemen.

	Ontwikkeling financiële kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1a	Netto schuldquote	81%	103%	118%	123%	123%	114%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	81%	104%	120%	124%	124%	115%
2	Solvabiliteitsratio	25%	21%	21%	21%	21%	22%
3	Grondexploitatie	0%	4%	0%	0%	0%	0%
4	Exploitatieruimte	2%	1%	6%	3%	0%	1%
5	Belastingcapaciteit	78%	84%	81%	81%	81%	81%

Beoordeling onderlinge verhouding

De berekende kengetallen, worden afgezet tegen de signaleringswaarden.

Bij de begroting scoren we de op de verschillende onderdelen:

- Netto schuldquote => categorie B
- Netto gecorrigeerde schuldquote => categorie B
- Solvabiliteitsrisico => categorie B
- Grondexploitatie => categorie A
- Exploitatierisico => categorie A
- Belastingcapaciteit => categorie A

De kengetallen moeten in samenhang worden beoordeeld. Het investeringsvolume uit de Kadernota 2026 (€ 19,8 mln.) maakt dat in de toekomst nieuwe leningen nodig zijn. Hierdoor neemt de schuldquote de komende jaren toe en daalt de solvabiliteitsratio. In de verdere toekomst liggen ook nog winstgevende projecten. Uw raad is hier op 3 september over geïnformeerd. Deze winstgevende projecten zijn niet in deze begroting verwerkt, maar zullen in de toekomst tot een verbeterde schuldquote en solvabiliteit leiden. De belangrijkste financiële kengetallen kennen in 2025 een middenscore volgens de provinciale signaleringswaarden.

Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

- a. wegen en kunstwerken;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen;
- f. verlichting;
- g. speeltuinen.

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we de indeling van het BBV zoveel mogelijk in acht.

Inleiding

Onze gemeente heeft veel openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarvoor zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, kunstwerken, groen, speeltuinen, verlichting en gebouwen.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In de gemeente Bergen vormen de lasten van het onderhoud van kapitaalgoederen ongeveer 10% van de begroting 2026. Dit is inclusief de arbeidsuren en kapitaalslasten.

Hieronder is een tabel opgenomen waarin de status van onderhoudsplannen voor kapitaalgoederen is vermeld. Al het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd. Een belangrijke stap in dit plannen is het uitvoeren van een schouw. Ieder object heeft een eigen schouwcyclus. Het uitgangspunt hierbij is dat in de onderhoudsplannen een doorkijk gemaakt wordt naar de verdere toekomst, uit de schouw blijkt of er echte noodzaak is voor onderhoud.

Het kwaliteitsniveau waar we naar voor de hele openbare ruimte van gemeente Bergen naar streven is ambitieniveau B (volgens CROW-methodiek). De enige uitzondering hierop is het centrumplan Mosaïque, hier geldt ambitieniveau A.

Actuele onderhoudsplannen	Jaar vaststelling	Jaar nieuwe vaststelling	Achterstallig onderhoud	Opgenomen in Begroting
Wegenonderhoudsplan	2020	2025	geen achterstand	structureel budget
Civiele kunstwerken	n.v.t.	n.v.t.	geen achterstand	egalisatie voorziening
Riolerings- en waterplan	2019	2025	geen achterstand	structureel budget + egalisatie voorziening
Groenstructuurplan	2016	2025	geen achterstand	structureel budget
Onderhoud gemeentegebouwen	2022	2025	geen achterstand	egalisatie voorziening
Verlichtingsplan	2020	2025	geen achterstand	structureel budget
Onderhoud speeltuinen	2021	2026	geen achterstand	structureel budget

Openbaar groen

We gaan voor het verbeteren van de flora en fauna op een veilige en functionele manier waarbij de beleving van de openbare ruimte ook verbeterd wordt. Het groenstructuurplan bepaalt de contouren voor de inrichting van en het onderhoudsniveau voor het groen in de openbare ruimte

Er zal in 2026 een nieuw groenbeleidsplan worden opgesteld. Vanwege gemeentelijke ambities en ontwikkelingen op diverse relevante groene thema's is er behoefte aan een geactualiseerd groenbeleidsplan. Thema's; klimaatomstandigheden, biodiversiteit, ziekten, plagen en invasieve exoten, effectievere inrichting en beheer van de groene ruimte.

Daarnaast is er behoefte aan een vertaling van de Omgevingsvisie Bergen 2030 naar het beheer en beleid van de openbare ruimte. Er is op dit moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Oppervlakte in ha.	
Openbaar groen	26,22
Gras	13,8
Beplanting	12,42

Wegen

We willen actief en preventief voor goede wegen zorgen. Als wegbeheerder zijn we verantwoordelijk voor de staat van het onderhoud en de veiligheid van de openbare wegen binnen onze gemeente. Het beheer vraagt een gestructureerde aanpak. De uitkomsten van de wegenschouw, planning en begroting zijn vastgelegd in het digitale beheersysteem van de gemeente Bergen: Geovisia. In het wegenbeheersplan gaan we uit van: 'een goede staat van de wegen met een minimaal risico op schade voor weggebruikers'.

De Nota Wegbeheer 2025-2029 wordt in 2025 vervangen door het nieuwe gecombineerde Wegen, Water en Rioleringsplan.

Kunstwerken

Een goede en veilige staat van onderhoud van 42 kunstwerken is gegarandeerd door het programmatisch uitvoeren van onderhoud. Op basis van inspecties en kengetallen is een meerjarenplanning voor de onderhoudswerkzaamheden van de kunstwerken opgesteld. Uit deze meerjarenplanning blijkt dat, uitgezonderd een aanvullende investering voor het onderhoud van enkele grote kunstwerken, het structurele jaarlijkse budget voor de komende 5 tot 10 jaar toereikend is. We werken met een onderhoudsvoorziening kunstwerken. Aan de voorziening voegen we jaarlijks € 20.000 toe om planmatig te kunnen werken.

Riolering en water

De gemeente staat voor een aanzienlijke opgave voor de openbare inrichting. Op dit moment is nog niet duidelijk wat hiervan de impact zal zijn op de vervangingsplanning voor de riolering. Dit heeft mogelijk tot gevolg dat we werkzaamheden naar voren gaan halen. Bij het nieuwe programma "wegen, water en riolering" hebben we hier meer inzicht in. Het programma zal eind 2025 worden behandeld.

Het gecombineerde Wegen en Rioleringsplan is een voortzetting van het voorgaande beleid met een prominenter plek voor het klimaat-adaptief maken van de leefomgeving. Daarnaast lag de focus in de planperiode op het continueren van de afkoppel-activiteiten bij particulieren en in de openbare ruimte, het oplossen van een aantal knelpunten van wateroverlast, het verbeteren van waterkwaliteit en regionale samenwerking.

De voorziening riolering is ten behoeve van het onderhoud en vervanging. De stand van de voorziening riolering is per ultimo 2024 € 1.306.757. Wij gaan er vanuit dat de voorziening toereikend is mits de jaarlijkse verhoging die in het GRP is aangegeven doorgevoerd wordt. Eind 2025 zullen de tarieven bekend zijn voor 2026-2031.

Een ecologisch verantwoorde inrichting van infiltratiebermen en wadi's draagt bij aan verbetering van de biodiversiteit.

Gebouwen

In 2025 zijn zowel het gemeentehuis als de gemeentewerf grondig gerenoveerd. Met deze werkzaamheden is voldaan aan de actuele eisen op het gebied van arbeidsomstandigheden en duurzaamheid. De renovatie is uitgevoerd op een sobere, maar doelmatige manier.

Verlichting

Het beheer en de onderhoudstoestand van de openbare verlichting moet van een goed niveau zijn. We willen de openbare verlichting op een efficiënte en energiezuinige manier inrichten en onderhouden.

1. Op basis van het beleidsplan openbare verlichting heeft de gemeente de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming (energiebesparing openbare verlichting) van onze openbare verlichting. Hiermee gaan we voldoen aan de landelijke doelstelling. In 2026 hebben we de openbare verlichting volledig VERLED.

2. Bij het vervangen van de openbare verlichting zetten we in op duurzame en energiezuinige verlichting. Hiervoor verrichten we klein onderhoud in de vorm van lokale herstelwerkzaamheden en andere noodzakelijke kleinschalige werkzaamheden.

Speeltuinen

Het onderhoud van de speelvoorzieningen in de gemeente Bergen wordt op het niveau "schoon, heel en veilig" uitgevoerd. De speelvoorzieningen worden vervangen aan de hand van een flexibel vervangingsschema. Wij gaan het aantal speeltoestellen niet uitbreiden. Dit omdat er voldoende toestellen zijn. In het vastgestelde speeltuinenbeleid kunnen de speeltoestellen worden vervangen die niet meer veilig zijn. Voorwaarde is wel dat er nog behoefte aan is. Er is op het moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Overzicht onderhoud kapitaalgoederen

Onderstaand een totaaloverzicht jaarlijkse kosten van het regulier onderhoud van de kapitaalgoederen (excl. loonkosten).

Budgetten per onderdeel (bedrag x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Openbaar groen	131	152	182	182	182	182
Riolering & water	533	408	408	408	408	408
Wegen	192	258	320	320	320	320
Verlichting	37	57	57	57	57	57
Onderhoud gebouwen	99	65	65	65	65	65
Kunstwerken	3	20	20	20	20	20
Speeltuinen	41	20	20	20	20	20
Totaal	1.036	980	1.072	1.072	1.072	1.072

Paragraaf D Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Bij het schrijven van de paragraaf nemen we de indeling van het BBV in acht.

Voor gemeenten is de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) van toepassing. De belangrijkste uitgangspunten van de Wet Fido zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden alsmede het beheersen van renterisico's.

Het beleid voor de financiering binnen de gemeente Bergen is geregeld in het treasurystatuut 2021 dat is vastgesteld door de raad op 26 april 2021.

Het treasurystatuut is het geheel aan regels waarbinnen de treasury-activiteiten plaats moeten vinden. Het betreft niet alleen de regels waar de treasuryfunctie zich aan moet houden, maar ook de bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van treasury-activiteiten.

Algemene interne en externe ontwikkelingen

Maandelijks wordt bekeken aan de hand van het banksaldo, het saldo van de schatkist en de liquiditeitsprognose of er een langlopende lening afgesloten moet worden of dat het mogelijk is om overtollige middelen weg te zetten. De ontwikkelingen op de kapitaalmarkt van kortlopende- en langlopende financieringsmiddelen zijn ook mede bepalend voor het moment waarop een lening aangetrokken wordt.

De rente is in 2023 flink gestegen en in 2024 weer terug gezakt. We volgen de ontwikkelingen en nemen actie als dit noodzakelijk is.

Het treasurystatuut is ook gericht op het voorkomen van risico's bij het uitzetten van gelden. Met de invoering van het schatkistbankieren zijn de mogelijkheden tot het uitzetten van gelden verder beperkt.

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Hiervoor baseren we op macro economische publicaties van verschillende Nederlandse banken.

Relatiebeheer & Kasbeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten is onze huisbankier. Verder wordt (in zeer beperkte mate) gebruik gemaakt van rekening-courant faciliteiten van de Rabobank. Deze rekening wordt vooral gebruikt voor het afstorten van contanten uit de kassa's van het KCC.

Rentebeleid

In het BBV is bepaald dat in de paragraaf Financiering een renteschema wordt opgenomen waaruit ook het renteresultaat blijkt. Daarnaast moet inzicht geboden worden in de financieringsbehoefte.

Renteschema	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Externe rentelasten	239.120	292.334	356.533	409.992	426.742	400.709
Externe rentebaten	-44.077	-43.352	-35.612	-28.895	-22.300	-15.727
Rentesaldo	195.043	248.982	320.921	381.097	404.442	384.982
Rente die doorberekend moet worden aan het grondbedrijf	0	0	0	0	0	0
Rente projectfinanciering die doorberekend moet worden aan taakveld	0	0	0	0	0	0
Rentebaai van door verstrekte leningen die die doorberekend moeten worden aan taakveld	0	0	0	0	0	0
Rente naar taakvelden	0	0	0	0	0	0
Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Rente over vermogen	0	0	0	0	0	0
Te verdelen rentekosten	195.043	248.982	320.921	381.097	404.442	384.982
Aan taakvelden toebedeelde rente	-247.031	-326.298	-355.753	-409.035	-422.675	-420.314
Renteresultaat	-51.988	-77.316	-34.832	-27.938	-18.233	-35.332

Risicobeheer

Het renterisico van de vlottende schuld wordt bepaald op basis van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet wordt vastgesteld op basis van een percentage van de totale begrotingsomvang. Het percentage is door de minister vastgesteld op 8,5%. De gemeente mag voor deze ruimte kortlopende schulden aangaan. Verantwoording over de ruimte binnen de kasgeldlimiet wordt afgelegd aan de provincie. De kasgeldlimiet is gelijk aan een bepaald percentage (8,5%) van het begrotingstotaal. Doordat de kortlopende schuld structureel niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet, wordt het risico beperkt op grote fluctuaties in de korte rente, waarmee het begrotingsevenwicht in gevaar zou kunnen komen.

Kasgeldlimiet

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kort- en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot één jaar, dient rekening gehouden te worden met de kasgeldlimiet, gemaximeerd in de wet FIDO. De kasgeldlimiet is gelijk aan een bepaald percentage (8,5%) van het begrotingstotaal. Doordat de kortlopende schuld structureel niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet, wordt het risico beperkt op grote fluctuaties in de korte rente, waarmee het begrotingsevenwicht in gevaar zou kunnen komen.

Kasgeldlimiet x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totale lasten	48.659	44.387	46.999	46.836	45.964	46.130
Ministerieel percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	4.136,02	3.772,90	3.994,95	3.981,08	3.906,97	3.921,07

Realisatie Kasgeldlimiet x € 1.000	Kwartaal 3-2024	Kwartaal 4-2024	Kwartaal 1-2025	Kwartaal 2-2025
Kasgeldlimiet (toegestane schuld)	4.136	4.136	3.773	3.773
Positief saldo vlottende middelen	5.665	543	23.128	12.986
Ruimte binnen kasgeldlimiet	9.801	4.679	26.901	16.759

Renterisiconorm

Het renterisico over de vaste schuld wordt uitgedrukt in de mate van overschrijding van de renterisiconorm. De renterisiconorm is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (sinds 2001 vastgesteld op 20%) van de vaste schuld per 1 januari van het betreffende jaar.

We hebben op het moment van schrijven van deze paragraaf 3 vaste geldleningen. Per jaar bedraagt de aflossing van deze leningen € 2.876.275. Met deze aflossing blijven we binnen de renterisiconorm.

Renterisiconorm x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totale lasten	48.659	44.387	46.999	46.836	45.964	46.130
Ministerieel percentage	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Rente risiconorm	9.731,80	8.877,40	9.399,88	9.367,25	9.192,88	9.226,04

Leningenportefeuille

De huidige leningenportefeuille bestaat uit drie leningen aangegaan met de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Leningen in portefeuille	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<u>Vaste leningen</u>			
Omvang per 31 december	35.651.775	32.775.500	29.899.000
<u>Kasgeldleningen</u>			
Omvang per 31 december	6.000.000	6.000.000	6.000.000
<u>Financieringstekort</u>			
Omvang per 31 december	n.v.t.	20.592.000	22.448.000
Omvang per 31 december	41.651.775	59.367.500	58.347.000

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Algemeen

De Gemeente Bergen acteert in een dynamische omgeving waarin zij haar toegevoegde waarde naar partners en burgers voortdurend moet bewijzen en waarin de verwachtingen hooggespannen zijn.

Organisatie (ontwikkeling)

Een goed openbaar bestuur doet ertoe en dient daarin ondersteund te worden door een goed toegerust ambtelijk apparaat. Uitgangspunt is een sterke en flexibele eigen organisatie.

De afgelopen jaren is voortvarend gewerkt aan de bestaande organisatievisie en een daarbij passende structuur. De organisatievisie is gestoeld op vier thema's, te weten leiderschap, kwaliteit werkorganisatie, dienstverlening en personeel & organisatie. Onlangs werd de organisatievisie op het onderdeel aansturing nog enigszins aangepast. Voor enkele werkvelden werd een coördinatorrol toegevoegd, zodat de dagelijkse aansturing geborgd en versterkt wordt.

De stand van zaken over de uitgevoerde maatregelen wordt hierna aan de hand van de 4 thema's van organisatieontwikkeling toegelicht.

Leiderschap

In 2025 is een talentprogramma opgesteld op basis waaraan medewerkers die in de toekomst een leidinggevende of anderszins aansturende functie ambiëren, kunnen deelnemen. Dit doen we vanuit het principe dat medewerkers in de eigen organisatie de kans moeten krijgen om zich door te ontwikkelen. Talent op dit vlak willen we zo aan onze organisatie binden en bouwen daarmee verder aan het versterken van de ruggengraat van onze organisatie.

Het team van coördinatoren, die belast zijn met de dagelijkse aansturing, hebben gezamenlijk werk gemaakt van intervisiebijeenkomsten. Periodiek stemmen zij samen thema's af en krijgen zo een beter beeld van wat er organisatiebreed speelt en zijn op dit punt adviseur, gevraagd en ongevraagd, van het managementteam.

Dienstverlening

De (door)ontwikkeling van de dienstverlening is opgenomen als speerpunt van het huidige coalitieprogramma. De uitgangspunten (servicenormen) en voorwaarden (grondbeginselen) vormen de kern van de Nota Dienstverlening 2021. Deze nota is op 9 februari 2021 vastgesteld door onze Raad. Na deze vaststelling heeft een nadere uitwerking plaatsgevonden aan de hand van de grondbeginselen en servicebeloften. De afgelopen jaren zijn er een groot aantal stappen gezet om de dienstverlening van onze gemeente naar een nog hoger niveau te brengen en dit zullen we ook het komend jaar gaan doen samen met de werkgroep dienstverlening waarbinnen alle onderdelen van onze organisatie vertegenwoordigd zijn.

Naar aanleiding van het Rekenkamerrapport Kwaliteit van Dienstverlening, de behandeling hiervan in de raad en de werkgroep bijeenkomst met commissie- en raadsleden hebben we de aanbevelingen vertaald in een jaarplan dienstverlening 2025-2026 en is er een start gemaakt met verschillende acties.

De Rekenkamer gemeente Bergen heeft een onderzoek gedaan naar de dienstverlening van de gemeente Bergen (begin 2024 heeft dit onderzoek plaatsgevonden). Dit onderzoek heeft aangetoond dat de kwaliteit van onze dienstverlening prima in orde is. In oktober 2024 is het Rekenkamerrapport Kwaliteit van Dienstverlening vastgesteld door de gemeenteraad. In dit rapport zijn enkele aanbevelingen opgenomen ten aanzien van de kwaliteit van dienstverlening in de gemeente Bergen (L). Een daarvan is het uitwerken van de service beloften in SMART doelstellingen. Het Jaarplan Dienstverlening 2025/2026 voorziet hierin. Aangezien dienstverlening doorlopend ingebed moet zijn in de organisatie en niet volledig gebaseerd is op losstaande acties, zijn in het jaarplan ook de belangrijkste doorlopende activiteiten ten aanzien van dienstverlening opgenomen.

Het jaarplan wordt in de loop van 2026 geëvalueerd. Hierbij wordt gekeken in hoeverre doelstellingen zijn behaald.

Kwaliteit werkorganisatie

Het realiseren van de bestuurlijke ambities, het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden en het voldoen aan de wettelijke taken is bepalend voor de werkprocessen en (digitale) dienstverlening van de gemeente. Die dienstverlenings- en bedrijfsvoeringsprocessen zijn op hun beurt bepalend voor én ook afhankelijk van de juiste informatie. Informatie is de smeerolie in de dagelijkse operatie, maar ook voor beleidsontwikkeling, besturing van de gemeente en verantwoording aan de Raad en overheidsorganisaties.

Veranderingen in ambities, wet- en regelgeving, processen, interne organisatie en technologie hebben impact op informatisering. Om de huidige situatie en de gewenste situatie voor Bergen scherp te kunnen definiëren heeft een extern expertise bureau deze opdracht uitgevoerd en een dynamisch rapport opgeleverd. Op basis van de getrokken conclusies en aanbevelingen gaat de organisatie met de actiepunten aan de slag. Hier zal nader op in worden gegaan onder het kopje Informatisering en automatisering.

De mate waarin wij kwalitatief goede producten en diensten leveren en processen goed hebben ingeregeld, is bepalend voor ons niveau van dienstverlening. De aandacht die de organisatie hieraan besteedt wordt geborgd door middel van juridische kwaliteitszorg. Te denken valt aan goede positionering van juridische advisering in de organisaties en in werkprocessen, aandacht voor juridische scholing, borging van de leermomenten(leercyclus) uit bezwaren/rechterlijke uitspraken, duidelijke en begrijpelijke besluitvorming etc. Hieraan wordt verstevigde aandacht gegeven in 2026 e.v. jaren.

Personeel en organisatie

Op het gebied van Arbo/Rie zullen de grote verbeterpunten voor de komende jaren met betrekking tot arbeidsomstandigheden gekoppeld worden aan de aanpassingen van het gemeentehuis en gemeentewerk. Eind 2025 wordt op basis van de gerealiseerde verbouwing een feitelijke toets gedaan en beoordeeld worden of voldaan is wet- en regelgeving.

Na de prima resultaten van het in 2024 gehouden medewerkerstevredenheidonderzoek (MTO) is in samenspraak met de Ondernemingsraad bepaald dat er een nieuw MTO wordt gehouden in Q2 van 2026. Dan kunnen de ervaringen van een half werken in het verbouwde gemeentehuis worden meegenomen in het onderzoek. Zoals bekend zal er met name op klimaatbeheersing een forse vooruitgang geboekt moeten zijn.

Naast het investeren in medewerkerswaarde op het gebied van MTO zal er ook in 2026 een "VitaliteitsCheck" gefaciliteerd worden. Elke medewerker heeft de vrije keuze om aan dit periodiek medisch onderzoek deel te nemen. Uit de eerste vitaliteitscheck zijn positieve resultaten te melden op het vlak van bevoegdheid, werkvermogen en veranderbereidheid. De aandachtspunten waren de fysieke gezondheid en leefstijl, stress en fysieke klachten welke in aanmerkelijke mate zijn gemeten onder de deelnemers.

In het kader van vitaliteit zal uitvoering gegeven worden aan een jaarprogramma, waarbij bewustzijn een belangrijke factor is. Het jaarprogramma is gestoeld op de beleidsvisie vitaliteit die in gezamenlijkheid (MT, OR en coördinatoren) is opgesteld. De visie is gestoeld op het concept van "Positieve gezondheid". Dit betekent dat er duurzaam en structureel geïnvesteerd wordt in randvoorwaarden om medewerkers fit voor het werk te houden. Dit hangt natuurlijk samen met goede werkomstandigheden en ontwikkelen van vaardigheden maar ziet ook toe op maatregelen die medewerkers zelf kunnen nemen op het gebied van gezondheid waarin de werkgever ondersteunend/faciliterend kan zijn. De 6 dimensies van het zgn. spinnenweb van de nieuwe definitie van gezondheid (en daarmee verbreed naar positieve gezondheid) zijn vertaald naar aandachtsgebieden en uitvoerende activiteiten.

Wat kan het concept Positieve Gezondheid bijdragen op de werkvloer?

Het helpt om te kijken naar de kwaliteiten en sterke kanten van medewerkers. Dat draagt bij aan hun werkplezier en duurzame inzetbaarheid. Het voorkomt dat jaarlijkse functioneringsgesprekken met medewerkers voornamelijk gaan over wat beter moet en de doelen die gehaald moeten worden. Door het gesprek met behulp van het spinnenweb anders in te steken, wordt het potentieel van mensen voor de organisatie zichtbaar en ontstaat er een gelijkwaardig gesprek.

Het laat medewerkers ervaren dat hun werkgever oog heeft voor hun gezondheid. Het helpt medewerkers om te floreren. Als medewerkers niet goed in hun vel zitten, kan dat hun prestaties en functioneren in de weg staan. Het laat medewerkers ervaren dat hun werkgever oog heeft voor hun gezondheid.

De Bergen Academie, een eigen opleidingsplatform waarin medewerkers met en van elkaar kunnen leren zorgt voor verbinding en leren met en van elkaar. Dit door middel van e-learningmodules in combinatie met workshops voor en door medewerkers. De focus ligt hierbij op het opwaarderen van het eigen vakmanschap en vitaliteit. De Bergen Academie is een dynamisch concept van en voor medewerkers en zal jaarlijks initiatieven aanbieden om medewerkers te stimuleren.

Regionale samenwerking

Het coalitieakkoord gaat er vanuit, dat wij waar mogelijk en nodig blijven samenwerken met andere overheden. De gemeente Bergen wil op regionaal niveau een betrouwbare strategische partner zijn voor onze buurgemeenten in Nederland en Duitsland. Echter, samenwerken is geen doel op zich, maar moet in het belang zijn van onze gemeente.

Tot op heden hebben wij in Noord- en Midden Limburg meerdere samenwerkingsverbanden.

Sommige zijn wettelijk voorgeschreven, andere zijn vrijwillig aangegaan. Alle zijn daarbij van invloed op onze organisatie vanuit de gedachte dat dit (op termijn) zijn effect krijgt op kwaliteit en kosten.

Te noemen zijn:

- De RUD (Regionale Uitvoeringsdienst), die in 2026 getransformeerd wordt naar een fysieke omgevingsdienst met eigen personeel in dienst. De Omgevingsdienst Noord en Midden Limburg (ODNML) zal vanaf april 2026 operationeel moeten zijn. Voor enkele medewerkers van onze organisatie kan dit betekenen dat zij de overstap moeten maken van de gemeente Bergen naar de ODNML vanuit het principe “mens volgt werk”.
- De Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN) voor crisisbeheersing, openbare veiligheid en gezondheidszorg.
- Uitvoering van de Gebiedsvisie Top van Limburg (Bergen, Gennep en Mook en Middelaar), ter versterking van de regionale structuur.
- Grensoverschrijdende samenwerking tussen de gemeenten Bergen, Gennep, Goch, Kalkar, Land van Cuijk, Mook en Middelaar, Uedem en Weeze. Binnen deze samenwerking wordt ingezet op grensoverschrijdende samenwerking rond thema's die verbinden.
- In de Regio Noord-Limburg is gezamenlijk door de 8 gemeenten gewerkt aan het uitvoeren van de Regiovisie en uitvoeringsprogramma. Enerzijds via de Regiodeal, een partnerschap tussen Rijk en regio om brede maatschappelijke opgaven vanuit de regio op te pakken. Anderzijds via de investeringsagenda, een samenwerking tussen Provincie en Regio. Er zijn eind 2024 zes tranches met projecten geweest, met als doel een gezonde regio, waar je prettig woont, werkt, leert en onderneemt. In 2024 is een nieuwe Regiodeal tot stand gekomen, waar door middel van projecten de komende jaren invulling aan wordt gegeven.

In 2026 wordt invulling gegeven aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het regiobureau voor Noord Limburg. Het regiobureau was altijd (juridisch, administratief en bedrijfsvoeringsgericht) gekoppeld aan de gemeente Venlo. Om goede redenen, vooral met betrekking tot rechtmatigheid en transparantie, is een gemeenschappelijke regeling gewenst gebleken.

- Mooi Maasvallei: Regio MooiMaasvallei werkt samen met inwoners en partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs aan een vitale regio Noordoost-Brabant/Noord-Limburg (gemeenten Land van Cuijk, Bergen en Genneep).
- De MGR sociaal domein voor gezamenlijke inkoop van zorg.

Personeelskosten

Vaste en tijdelijke personeelskosten

Het ingerichte proces van managementrapportages zorgt ervoor dat we voldoende stuurinformatie hebben en in control zijn op gebied van personele kosten. Bestuurlijk wordt elk kwartaal gerapporteerd. De externe inhuur wordt ingezet daar waar specifieke expertise ontbreekt. Voorop staat dat er eerst gekeken wordt naar kansen voor de eigen medewerkers in de zin van ontwikkelkansen. Jobcarving en investeren in het opleiden van medewerkers in de praktijk helpt de organisatie in het vinden van oplossingen in een nog steeds gespannen arbeidsmarkt.

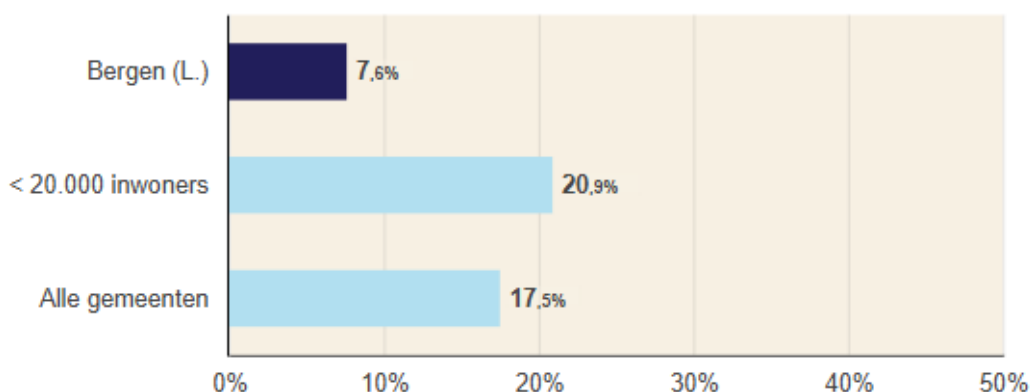
Bezetting

De gemeente Bergen blijft inzetten op het zoveel mogelijk structureel invullen om de vaak duurdere tijdelijke externe inhuur te beperken. We hebben in onze formatie een flexibele schil van 7,6% (percentage inhuur tov de loonsom). Bij benchmarkgemeenten ligt het gemiddelde op ca. 20,9% en gemiddeld voor alle gemeenten in Nederland is dit 17,5%.

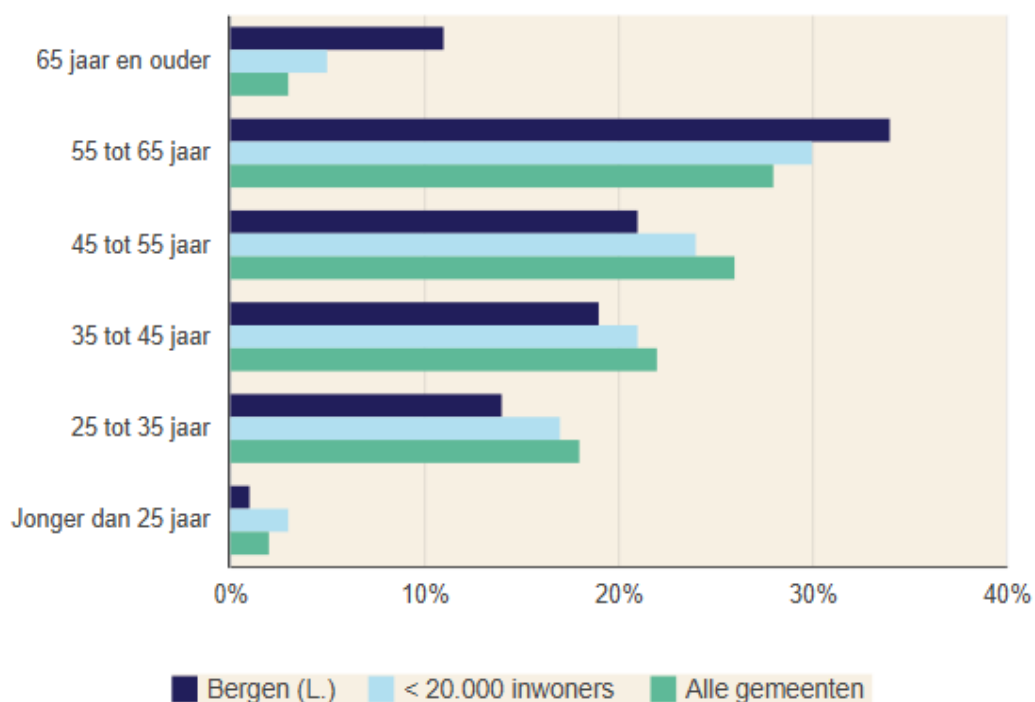
Voor bepaalde banen is externe inhuur noodzakelijk vanwege specifieke expertise en soms ook vanwege de tijdelijkheid van een opdracht.

De organisatie realiseert bovengenoemd streven door organisatiebreed te kijken naar oplossingsmogelijkheden. Voorbeelden hiervan zijn vacaturebeleid, herbezetting door langdurig ziekteverzuim, tijdelijke specifieke kennis inhuren of het invullen van moeilijk invulbare vacatures door externen. Dit verklaart de stabiliteit in bezetting en de in vergelijking met andere gemeenten relatief laag inhuurpercentage.

Uitgaven aan externe inhuur in procenten van de loonsom 2024

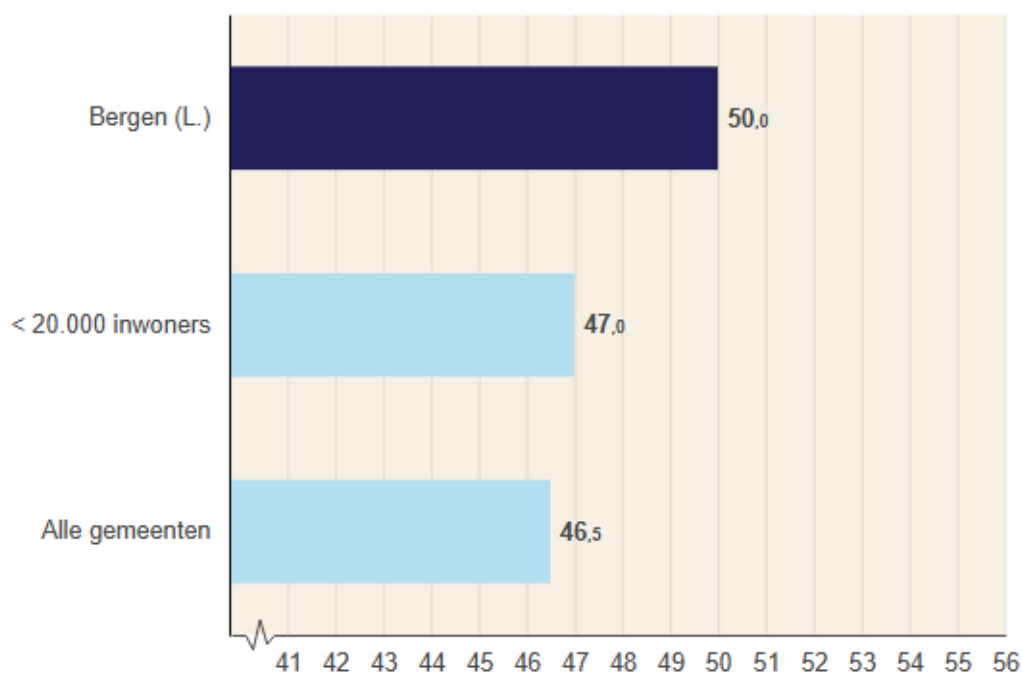
Gemeentelijke bezetting in personen naar leeftijdsklasse in 2024

Opbouw leeftijdsklasse.

Kenmerkend voor de opbouw van onze organisatie is de relatief grote groep medewerkers van 55 jaar en ouder. De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers ligt enkele jaren hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat we de komende jaren ook te hebben met een versterkte uitstroom binnen genoemde leeftijdscategorie. De uitstroom is voor ons inzichtelijk op basis van de informatie zoals opgenomen in de strategische personeelsplanning.

Gemiddelde leeftijd in 2024

Arbeidsvoorwaarden

CAO-onderhandelingen

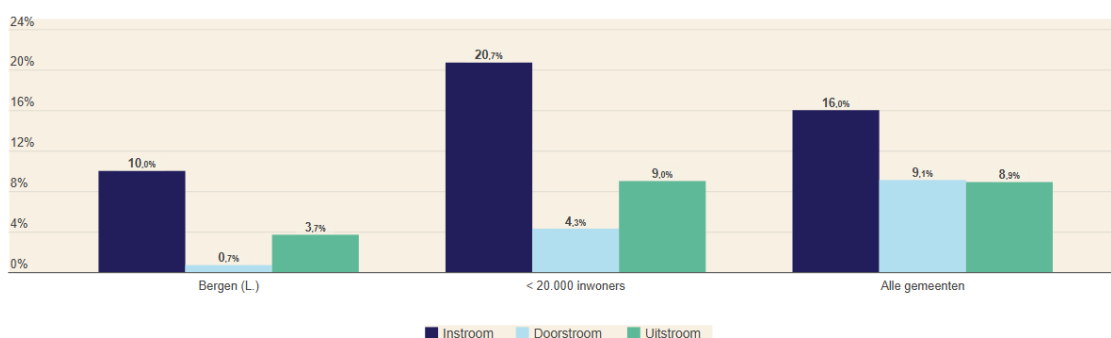
De huidige CAO loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. Er is een gefaseerde loonstijging in 5 stappen over een periode van 2 jaar van 7,6%. Voor de lagere loonschalen is de verhoging 7% tot 8,5%. Het minimum uurloon stijgt naar € 16.

In- en uitstroom

Het beeld in de groep 55 jaar en ouder kent evenals afgelopen jaren voornamelijk een natuurlijk verloop, zoals zelf vervroegd stoppen met werken, of het bereiken van de AOW gerechtigde leeftijd. De uitstroom in overige categorieën heeft te maken met persoonlijke ambitie welke dan gevonden wordt buiten de organisatie.

Het lukt de organisatie, ook in deze arbeidsmarkt om nieuwe “jongere” medewerkers aan te trekken. Feit is ook dat de mogelijkheden in de arbeidsmarkt zodanig zijn dat het inspanning kost om de jongere medewerkers voor onze organisatie te behouden. Een aantrekkelijk arbeidsvoorwaardenpakket en perspectief op doorontwikkeling zijn instrumenten die ingezet worden.

Instroom, doorstroom en uitstroom in 2024

Strategische personeelsplanning

Van belang is aandacht te blijven hebben voor de personeelsplanning nu en in de toekomst. Dit vraagt een goed beeld van de competenties en potentials in de eigen organisatie gerelateerd aan de opgaven de komende jaren alsmede inzicht in de arbeidsmarkt, zoals de beroepen waarbij schaarste is. In dat licht wordt ook gestart met het talentprogramma binnen onze organisatie om leidinggevend kader op te leiden zodat mogelijke vervanging in de toekomst met interne mensen kan worden ingevuld.

Binnen het overheidsdomein worden door veel partijen (o.a. A&O fonds) de ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. Ook de gemeente Bergen wil tijdig inspelen op ontwikkelingen door middel van het instrument van strategische personeelsplanning.

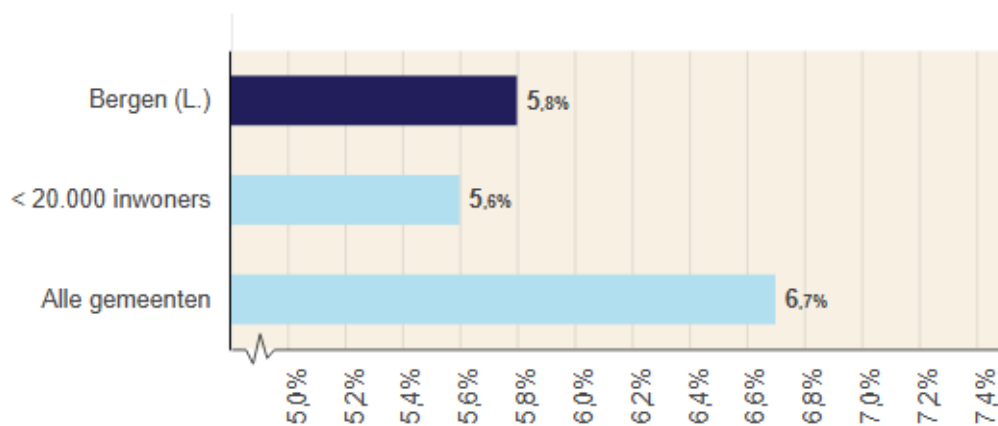
Zicht hebben op wie de organisatie de komende jaren gaat verlaten op basis van leeftijd en weten waar medewerkers moeilijk te vervangen zullen zijn, is essentieel gelet op de krapte op de arbeidsmarkt. Daar waar medewerkers gekoppeld zijn aan bedrijfskritische processen willen we tijdig inspelen op vervanging dan wel opleiding van eigen medewerkers. Hiervoor is een budget gekoppeld dat, weliswaar nog bescheiden van omvang, ons in staat stelt mensen intern op te leiden dan wel een nieuwe medewerker eerder aan te nemen en op te leiden dan de datum waarop de huidige medewerker de organisatie zal verlaten

De aandacht voor eigen medewerkers welke nu werken in deeltijd dienstverband is een mogelijk reservoir van onbenut potentieel.

Zoals aangegeven vraagt het borgen van continuïteit in personele capaciteit en kwaliteit om tijdig anticiperen op de feitelijke situatie. De huidige populatie ambtenaren van de gemeente Bergen in de hoogste leeftijdscategorieën maakt de dienstverlening kwetsbaar als we niet tijdig inspelen op de realiteit van de altijd nog krappe arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuimpercentage in 2024

Het ziekteverzuimpercentage is gedefinieerd als het totaal aantal ziektedagen van de medewerkers, in procenten van het totaal aantal beschikbare kalenderdagen van de medewerkers in enig jaar.

Het verzuimpercentage (licht gedaald in 2024) kan in de volgende klassen worden verdeeld, gebaseerd op cijfers A&O fonds 2024:

- Kort verzuim (verzuim dat maximaal 7 kalenderdagen duurt): 0,7%
- Middellang verzuim (verzuim dat 8 tot en met 42 kalenderdagen duurt): 0,6%
- Lang Verzuim (verzuim dat tot en met 365 kalenderdagen duurt): 2,9%
- Extra lang verzuim (verzuim dat 366 kalenderdagen of langer duurt): 1,4%

De huidige ziekte casuïstiek betreft medewerkers met een medische oorzaak. De organisatie blijft consequent sturen op de uitvoering van de Wet verbetering Poortwachter in nauwe samenspraak met leidinggevers en de Arbodienstverlener, de Bedrijfspoli.

Informatisering en automatisering

De nieuwe infrastructuur op basis van SAAS (Software As A Service) is nog steeds actueel.

Regievoering op applicaties, functioneel applicatiebeheer, security, monitoring en ondersteuning zal steeds belangrijker gaan worden.

Informatieveiligheid en met name cyberwetgeving (NIS2) zal in 2026 een groot thema zijn. We moeten ons als organisatie houden aan de Europese richtlijn, NIS2. Deze richtlijn moet de beveiliging van netwerk- en automatiseringssystemen verbeteren om de digitale weerbaarheid te versterken. Op basis van de meest recente bij ons bekende informatie zal de nieuwe richtlijn medio 2026 in werking treden.

Zaakgericht werken zal nog verder uitgerold worden in onze organisatie. We werken al enige jaren met een zaakstelsel, maar het komende jaar gaan we gebruiken om meer mogelijkheden van het stelsel te benutten om zo tot effectieve, efficiënte en vooral uniforme werkprocessen te komen.

Tenslotte zullen in het komende jaar de devices aangeschaft en uitgerold worden binnen de organisatie.

Paragraaf F Verbonden Partijen

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat bij de begroting en rekening in een afzonderlijke paragraaf wordt ingegaan op de verbonden partijen.

In deze paragraaf van de programmabegroting treft u een gecomprimeerde lijst van de verbonden partijen aan.

In de lijst van verbonden partijen staat ten minste de volgende informatie opgenomen (artikel 15 lid 2 BBV):

- a. De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. De eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeenten en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Bij het schrijven van de paragraaf houden we de indeling van het BBV zoveel mogelijk in acht.

Inleiding

Gezien het belang van de verbonden partijen voor de gemeente is het gewenst invulling te geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad op dit terrein.

In deze paragraaf zal, onder verwijzing naar de nota Governance Verbonden Partijen, vastgesteld in 2017, ingegaan worden op de voortgang van de beleidsuitvoering en nieuwe ontwikkelingen.

Deelname in Gemeenschappelijke regeling

- Omnibuzz
- Regionale uitvoeringsdienst (RUD)
- Werkvoorziening Aanvullende Arbeid
- Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
- Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Limburg-Noord

De begrotingen en begrotingswijzigingen van bovengenoemde samenwerkingsverbanden worden aan de raad voorgelegd voor een zienswijze.

Verbonden partijen waarin gemeente Bergen aandeelhouder is

- Enexis Holding N.V.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
- Claim Staat Vennootschap B.V.
- Extra Zekerheid Vennootschap B.V.
- Waterleidingmaatschappij Limburg
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Inkoopcentrum Zuid

Overige verbonden partijen

- Euregio-Rijn Waal
- Regio Noord Limburg

- Gemeenschappelijke Orgaan regeling voor het toezicht op het Openbaar onderwijs Bergen, Gennep en Land van Cuijk
- Regiovisie Bergen/Gennep/Mook
- Bestuurlijk overleg Maas
- Werkbedrijf
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
- Lokale educatieve en welzijnsagenda
- O.O.G.O. (Op Overeenstemming Gericht bestuurlijk Overleg)
- Overleg orgaan toezicht openbaar onderwijs
- De lokale Driehoek (Burgemeester, Officier Openbaar Ministerie, Chef Politie)
- Regionaal bestuurlijk overleg
- Regiovisie Sport
- Limburgs integriteitsoverleg
- Fluglärm Commission
- Gemeenschappelijke luchtverkeerscommissie
- Regionaal Mobiliteitsoverleg
- Nazorgorganisatie/Bodemzorg
- Overleg openbaar vervoer
- Burgemeestersoverleg RegioCLIP
- Routebureau Noord- en Midden Limburg
- Toeristisch platform Maasduinen
- Platform Noordelijke Maasvallei
- Overlegorgaan Nationaal Park de Maasduinen
- Industriële kring
- Bedrijventerreinvereniging De Flammert
- Coördinatieoverleg EZ
- Werkgroep Ruimte en Economie
- Werkgroep Wonen Noord-Limburg
- Werkgroep Landelijk gebied
- Regionale Energie Alliantie
- Waterpanel Noord
- Stuurgroep Wonen Noord-Limburg
- Stichting de Marke
- Burgemeestersoverleg Regio Noord-Limburg
- Het veiligheidshuis Noord-Limburg
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)

Overzicht verbonden partijen

Omnibuzz	
Vestigingsplaats	Geleen
Website	https://www.omnibuzz.nl
Gemeentelijk belang	Omnibuzz is verantwoordelijk voor het (collectief) vraagafhankelijk vervoer (CVV) voor klanten met een indicatie vanuit de Wmo.
Gemeentelijk aandeel	€ 236.620
Vertegenwoordiging	Wethouder Bollen
Beleidsverantwoording	De missie van Omnibuzz is: “Goed, veilig, betrouwbaar en betaalbaar doelgroepenvervoer voor nu en later”. Het doel is, het bieden van de beste service op het gebied van (aangepast) vervoer. Om te kunnen sturen op de best passende vervoersoplossingen, is Omnibuzz ingericht als mobiliteitscentrale. Bij het realiseren van haar ambities gaat Omnibuzz uit van drie pijlers: - het kantelen van vervoer en het gebruik van OV stimuleren; - het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer; - Omnibuzz als slimme organisatie.
Risico's	De geactualiseerde ingeschatte risico's van de GR Omnibuzz zijn als volgt bepaald: 1. Verminderd draagvlak en/of draagkracht bij gemeenten voor de missie en visie van Omnibuzz. 2. Beheersbaarheid van het vervoer. 3. Kwetsbaarheid taxibedrijven. 4. Kennis en inzetbaarheid intern personeel. Voor de geïdentificeerde risico's geldt dat Omnibuzz passende maatregelen treft om deze risico's te mitigeren en beheersbaar te houden. Op basis van een impactanalyse is de minimum (€ 520.000) en maximum (€ 1.308.000) stand van de algemene reserve berekend. Het saldo primo € 900.000 ligt binnen deze bandbreedte.
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 785.515
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 725.949
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 5.868.396
Vreemd vermogen 31-12-2026	€ 6.121.294
Verwacht resultaat 2026	€ 704.554

Regionale Uitvoeringsdienst

Vestigingsplaats	Venray
Website	https://www.rudlimburgnoord.nl
Gemeentelijk belang	Samenwerking op basis van een Gemeenschappelijke Regeling binnen Noord - en Midden Limburg op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor taken uit het werkveld van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (GR RUD LN) is één van de 29 Omgevingsdiensten die Nederland heeft. Namens haar 16 deelnemers is de GR RUD LN belast met de uitvoering van taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, gericht op een schone, veilige en gezonde leefomgeving. Activiteiten die het leefmilieu belasten kunnen langdurige effecten op onze gezondheid hebben en zijn daarom aan regels gebonden. Er wordt gecontroleerd of deze regels in de praktijk worden nagekomen en desnoods wordt er corrigerend opgetreden (handhaving). Daarnaast zijn het vooral grote maatschappelijke (milieu)vraagstukken die extra aandacht vragen: energiebesparing/duurzaamheid, stikstofproblematiek, ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) en waterkwaliteit. Deelname aan de RUD is voor een aantal taken, de zogenaamde basistaken, verplicht op grond van de Wet VTH (Hfst 5 van de Wabo).
Gemeentelijk aandeel	€ 52.913
Vertegenwoordiging	Wethouder Bollen
Beleidsverantwoording	De doelstelling van het programma is om in een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de deelnemers de kwaliteit van dienstverlening aan burgers, bedrijven en belanghebbenden te verbeteren bij de uitvoering van VTH taken en de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te verbeteren. De GR RUD LN wil daarbij een innovatieve, flexibele, slagvaardige en efficiënte organisatie zijn. De dienstverlening wordt verbeterd door: 1. Een 'level playing field' (gelijke benadering en behandeling onder de GR RUD LN); 2. Minder toezichtlasten door efficiënte en innovatieve toezichtmethoden.

Risico's	De RUD LN inventariseert jaarlijks de risico's waaraan de RUD LN is blootgesteld. Een aantal risico's zijn afgedekt met verzekeringen. Denk daarbij aan de aansprakelijkheids- en rechtsbijstandverzekering. De RUD LN beschikte tot voor kort niet over een algemene reserve. Het Algemeen Bestuur is in de Begroting voor 2024 voorgesteld om het positieve jaarrekeningresultaat over 2022 (€ 135.000) te storten in een te vormen algemene reserve. Naast deze algemene reserve beschikt de RUD LN in de begroting over een post onvoorzien ter hoogte van €50.000 die tot de weerstandscapaciteit gerekend kan worden. Risicobeheersing Mochten de risico's in een jaar boven de post onvoorzien uitkomen, dan worden deze doorberekend aan de deelnemers conform de GR. Er wordt bewust voor gekozen om niet alle mogelijke risico's af te dekken. Enerzijds omdat er vanuit gegaan wordt dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Anderzijds omdat het rekeningresultaat (positief dan wel negatief) verrekend wordt met de deelnemers. Mochten de risico's in een jaar boven de post onvoorzien uitkomen, dan dienen deelnemers deze extra kosten te betalen conform de GR.
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 777.000
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 792.000
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2026	€ 0
Verwacht resultaat 2026	€ 375.000

Werkvoorziening Aanvullende Arbeid Venlo e.o. (WAA)

Vestigingsplaats	Venlo
Website	http://www.waagroep.nl
Gemeentelijk belang	De doelstelling van WAA is het - voor en namens de deelnemende gemeenten - als Gemeenschappelijke Regeling uitvoering geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet onderdeel Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) in de regio Venlo tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.
Gemeentelijk aandeel	€ 22.000
Vertegenwoordiging	Wethouder Bollen
Beleidsverantwoording	Visie en missie zijn concreet vertaald in onderstaande strategische items en uitgangspunten: “De WAA organisatie overall.....: - Heeft sociaal en financieel renderende strategische allianties en cocreaties met het regionale bedrijfsleven en overheden”. - Realiseert voor haar SW-medewerkers duurzame plaatsingen in groepen bij opdrachtgevers. - Ambieert samen met haar SW-medewerkers ontplooiing gericht op maximale loonwaarde”. - Is een proces- en resultaatgerichte organisatie waarin met plezier gewerkt wordt”. De strategische koers is verder vertaald door het Bestuur en vastgelegd in strategische uitgangspunten en beleidslijnen.
Risico's	Risico's voor Schap als publiekrechtelijke organisatie: • Optimalisatie- en finetuning proces • Mogelijke herijking bestuurlijke constellatie WAA • Risico's uit hoofde van de WSW • Risico's naar aanleiding van gemeentelijke herindeling • Demografische risico's • Fiscale risico's • Financieringsrisico's • Resultaten deelneming in WAA groep nv Groep nv • Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt • Vervuilde gronden • Transitievergoedingen • AVG • Cyberrisico's • Effecten WAB
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 2.612.000
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 2.212.000
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 0

Vreemd vermogen 31-12-2026	€ 0
Verwacht resultaat 2026	€ 316.000

Belastingensamenwerking Gemeenten en Waterschappen

Vestigingsplaats	Roermond
Website	https://bsgw.nl/nl
Gemeentelijk belang	BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende waterschappen en gemeenten de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en beheert de authentieke basisregistratie WOZ (administratie en waardering). BsGW draagt zorg voor het heffen en innen van in beginsel alle lokale belastingen van gemeenten en waterschappen. De keuze welke belastingen door BsGW worden uitgevoerd wordt bepaald door de deelnemer. Het takenpakket bestrijkt het taakveld van advisering en opstellen van conceptverordening(en), de opbouw van benodigde basisregistraties, het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de dwang invordering en oninbaar verklaring. Afhandeling van klantreacties gedurende deze processtappen behoort eveneens tot het takenpakket.
Gemeentelijk aandeel	€ 245.563
Vertegenwoordiging	Wethouder Bollen
Beleidsverantwoording	De strategische doelstellingen van BsGW zijn: - daling kosten deelnemers; - minimaal gelijkblijvende kwaliteit van de dienstverlening; - vergroting digitale dienstverlening.
Risico's	1. Datalek, hackers aanvallen en overige ICT-storingen 2. Uitbesteding van niet-kernactiviteiten 3. Fraude 4. Vervuiling van en/of incomplete gegevensbestanden 5. Overschrijding van de exploitatiebegroting van BsGW 6. Ambitieuze raming opbrengst vervolgingskosten 7. Frictiekosten personeel
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 2.070.000
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 2.427.000
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 572.000
Vreemd vermogen 31-12-2026	€ 286.000
Verwacht resultaat 2026	€ 3.723.000

Veiligheidsregio Limburg Noord	
Vestigingsplaats	Venlo
Website	https://www.vrln.nl
Gemeentelijk belang	De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel: I. Het behartigen van de belangen van de gemeenten en hun inwoners op het gebied van: a) brandweezorg b) geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen c) rampenbestrijding en crisisbeheersing d) bevordering van multidisciplinaire uitvoering van rampenbestrijding, crisisbeheersing en bestrijding van zware ongevallen e) bevordering van samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio. II. Het behartigen van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Hiervoor moeten gemeenten uit de regio samenwerken. Dat is efficiënter en effectiever.
Gemeentelijk aandeel	€ 1.889.175
Vertegenwoordiging	Burgemeester Rauner (Wethouder Ponjee v.w.b. GGD)
Beleidsverantwoording	De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel: I. Het behartigen van de belangen van de gemeenten en hun inwoners op het gebied van: a) brandweezorg b) geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen c) rampenbestrijding en crisisbeheersing d) bevordering van multidisciplinaire uitvoering van rampenbestrijding, crisisbeheersing en bestrijding van zware ongevallen e) bevordering van samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio. II. Het behartigen van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Hiervoor moeten gemeenten uit de regio samenwerken. Dat is efficiënter en effectiever.

Risico's	Vanuit de risico inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen becijferd van € 1,25 mln. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dit bedrag van € 1,25 mln aan te houden.
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 5.316.000
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 5.367.000
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 48.748.000
Vreemd vermogen 31-12- 2026	€ 48.068.000
Verwacht resultaat 2026	€ 3.716.000

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein, regio Limburg Noord	
Vestigingsplaats	Venray
Website	https://sociaaldomein-limburgnoord.nl
Gemeentelijk belang	De MGR is eind 2014 opgericht. Aanleiding voor de instelling van deze gemeenschappelijke regeling zijn de drie decentralisatieopgaven (Jeugd wet, Wmo en Participatie wet) en de hierbij gewenste transformaties. Gemeenten pakken de meeste taken lokaal op. Echter, voor een aantal opgaven is regionale samenwerking noodzakelijk. De MGR is opgericht om de samenwerking in het sociaal domein op uitvoerend niveau vorm te geven. Deze samenwerking is in het afgelopen jaar uitgebreid met een tweede module (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie), waarbij ook het aantal deelnemende gemeentes is uitgebreid.
Gemeentelijk aandeel	€ 583.905
Vertegenwoordiging	Wethouder Ponjee
Beleidsverantwoording	• Vanuit sturing en inkoop is het contractmanagement vanaf 2022 via de MGR breder vorm gegeven. • Module 1 ziet hoofdzakelijk op 'opdracht geven in het sociaal domein' waar dit vooral ziet op het uitvoeren van de inkoop, uitvoeren van contractmanagement en sturen vanuit data management. • Vanuit module 2 is er een verdergaande samenwerking tussen de deelnemende gemeentes vorm gegeven. Hierbij zijn de taken van de MGR hetzelfde als voor module 1. Daarnaast heeft de MGR een belangrijke kassiers- en beheerfunctie van de financiële middelen op basis van de samenwerkingsovereenkomst beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg & preventie.
Risico's	De risico's die binnen de MGR en de module Opdrachtgevers op dit moment onderkend worden, naast het niet realiseren van te leveren prestaties, zijn: • Risico op onvoorziene budgetoverschrijdingen; • Bedrijfscontinuïteit/ onvoldoende gekwalificeerd personeel; • Niet adequaat inspelen op nieuwe ontwikkelingen in wet- en regelgeving binnen het sociaal domein; • Rechtszaken inkooptrajecten.
Eigen vermogen 1-1-2026	€ 0
Eigen vermogen 31-12-2026	€ 0
Vreemd vermogen 1-1-2026	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2026	€ 0
Verwacht resultaat 2026	€ 270.000

Paragraaf G Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf grondbeleid bevat ten minste:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele voorspelling van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de winstnemering;
- e. de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Inleiding

Door middel van het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop de gronden worden gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid draagt bij aan de realisatie van doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, infrastructuur en financiën.

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke, en deels ook economische, doelstellingen te realiseren.

Het grondbeleid is geen doel op zich, maar staat ten dienste aan de realisatie van de bestuurlijk gewenste ruimtelijke doelstelling.

De gemeente wil haar beleidsinstrumentarium optimaal inzetten zodat haar ruimtelijke en economische doelstellingen kunnen worden behaald en de financiële risico's beheersbaar kunnen worden gehouden.

Met betrekking tot het grondbeleid staan twee concrete beleidsdoelen voor ogen:

- Het voeren van een actieve grondpolitiek waarbij door middel van het opstellen van omgevingsplannen woningbouwmogelijkheden in alle kernen worden gecreëerd;
- Het voorbereiden en realiseren van woningbouw.

Met de raad is afgesproken om:

- Jaarlijks de actuele exploitatieopzetten aan de raad te presenteren;
- Jaarlijks een actuele winstberekening te maken en deze te verwerken in de jaarrekening.

Bij actief grondbeleid koopt de gemeente zelf als marktpartij gronden en panden aan, maakt bouw- en woonrijp en verkoopt de bouwrijpe gronden vervolgens ten behoeve van de ontwikkeling daarvan.

Op deze manier verschaft de gemeente zichzelf maximale sturing in zowel productie als exploitatie van het ontwikkelgebied. Dit is de grootste zekerheid dat de in het omgevingsplan opgenomen functies ook daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Op basis van de BBV-notitie 'grondexploitatie' hanteren we een berekening om de rentelast voor het grondbedrijf te onderbouwen. Voor onze gemeente bedraagt de jaarlijkse rentelast 2% in 2026.

Nationale Woon- en Bouwagenda en Programma woningbouw

Woondeals:

In 2023 is de eerste woondeal gesloten. Kwantitatief is de bijdrage van Bergen voor de eerste periode (t/m 2026) vastgelegd op 274 woningen. Dit past binnen de kaders van onze eigen ambitie voor de realisatie van 400 bouwtitels in dezelfde periode. Er is bewust voor gekozen om voor Bergen nu geen hogere taakstelling of ambitie op te nemen in de woondeal. Het bod betreft immers een minimale bijdrage, meer mag en dat kan Bergen dan naar behoefte flexibel invullen. Deze 'taakstelling' halen wij. Ook aan de kwalitatieve component kan Bergen naar verwachting voldoen. Dit houdt in: van de nieuwbouw dient twee derde betaalbaar te zijn. Onder betaalbaarheid wordt verstaan de sociale huur, middenhuur tot € 1.123 en koop tot en met € 390.000 (peil 2024). We streven naar 30% sociale huur.

Woondeal 2.0.

Tijdens de woondeal-tafel van 29 november 2023 is door de provincie en gemeenten afgesproken met de minister voor VRO dat er vóór einde 2024 een definitieve Limburgse woningbouwopgave (programmering) per gemeente opgeleverd zou worden. Het betreft een inschatting van de bouwstroom voor de volgende jaren (na de woondeal 1.0) waarmee gemeenten een stip op de horizon zetten in 2030. Tevens is hierbij een doorkijk naar 2034, 2038 en 2043. Het gaat om streefgetallen die duidelijk maken wat de opgave per Limburgse gemeente is. Herijking (actualisatie) vindt met regelmaat plaats (elke 2 á 3 jaar). De opgave/vraag vanuit het rijk is hoog en in de regio hebben gemeenten dan ook hun bijdrage opgeschroefd. Gevraagd is om alle bouw mogelijkheden in te brengen hiervoor. De gemeente Bergen heeft daarbij de actuele voorraad ingebracht, die nog bovenop de eerder genoemde 274 woningen mogelijk zijn. Dat zijn er circa 700 op dit moment. Daarbij is bestuurlijk nadrukkelijk het voorbehoud gemaakt dat het cijfermatig 'toerekenen' naar het gewenste resultaat niet blind gevolgd moet worden. De vinger moet doorlopend aan de pols worden gehouden om in de pas te blijven lopen met de marktvraag, qua kwantiteit en kwaliteit, als ook onze eigen ambities en programmering.

Financiële positie

Reserve grondbedrijf

De reserve is beschikbaar voor het opvangen van toekomstige verliezen.

In de jaren 2024 en 2025 is voor diverse plannen winst gerealiseerd. Deze winsten zijn met het vaststellen van de Jaarrekeningen toegevoegd aan de reserve Grondbedrijf. Ook voor komende jaren verwachten we op de aflopende complexen nog winst te realiseren.

In 2025 is een deel van de verliesvoorziening Alverman vrijgevallen ten gunste van de reserve grondbedrijf.

Momenteel voorzien we een bijdrage uit deze reserve aan twee plannen: Moleneind en Mosaïque. Het verloop van de reserve is uiteengezet in onderstaande tabel.

Ontwikkeling reserve grondbedrijf	Begroting 2026
Omvang per 1 januari 2025	920.776
Winstneming 2024 - POC-methode actuele complexen	93.984
Vrijvallen deel verliesvoorziening Alverman	434.377
Bijdrage derden in exploitatie	325.293
Inzet reserve voor het afdekken van personeelskosten (2 fte RO)	-217.251
Omvang reserve grondbedrijf 31-12-2025	1.557.179
<u>Toekomstige mutaties</u>	
Bijdrage Moleneind 2a	-80.000
Bijdrage Mosaïque plint	-857.000
Personeelskosten (2fte RO)	-217.251
Omvang reserve inclusief toekomstige mutaties	402.928

Tussentijds winst nemen

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt het percentage of completion

methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat én;
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht én;
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd);
- De winstneming voor 2024 bedroeg € 93.984;
- Toekomstige winstrealisatie bedraagt € 246.194.
- In het exploitatieplan Droogstal zijn in 2025, 3 kavels voor vrijstaande woningen uitgegeven. Het bestemmingsplan is aangepast. Het plan wordt in 2025 afgesloten;
- Het bestemmingsplan Alverman is vastgesteld. De bouw kavels worden in 2026 uitgegeven. We gaan er van uit dat de kavels in de jaren 2026 t/m 2028 worden verkocht. Het tekort op het plan bedraagt € 130.930. Er is reeds een voorziening gevormd om dit verlies te dekken. Uit de huidige voorziening Alverman kan € 434.377 vrijvallen en worden gestort in de reserve grondbedrijf.;
- De gemeente Bergen heeft alle benodigde gronden aangekocht in het exploitatieplan Callunastraat. Op deze locatie worden in de toekomst 50-60 woningen gebouwd. Er is een plan in voorbereiding. Het plan zal minimaal kostendekkend zijn;
- Door het plan herontwikkeling Mosaïque Oost wordt de leegstand binnen het winkelcentrum aangepakt. De nieuwe woningen geven invulling aan de Woonvisie Gemeente Bergen door het ontwikkelen seniorenwoningen of compacte 1- of 2-persoonswoningen en horeca. Inmiddels is de samenwerking met een bouwpartij aangegaan voor de realisatie die in 2026 start.
- De gemeente is ontwikkelaar op de Elsterendijk in Well. Er is een bestemmingsplan voor fase I gemaakt om in 2026 woningen te bouwen;
- Er zal een bestemmingsplan Bergen-Lindenlaan worden ontwikkeld voor ongeveer 20-25 huizen. De gemeente Bergen is ontwikkelaar van het project. Destion zal sociale huurwoningen op deze percelen gaan realiseren en verhuren;
- Moleneind 2a is door de gemeente Bergen aangekocht in 2023. Er is de mogelijkheid om hier 11 tot 12 levensloopbestendige appartementen te bouwen.

Exploitatieplannen grondbedrijf		Verwacht saldo	Jaar afronding
Wellerlooi	Droogstal	207.438	2025
Siebengewald	St. Jozefstraat	11.650	2025
Well	Kasteellaan	2.441	2025
Afferden	Afferdse Heide	22.195	2025
Afferden	Alverman	-130.929	2027
Bergen	Flammert	2.470	
Totaal complexen		115.265	
Voorziening Alverman		130.929	
Totaal positief saldo		246.194	

Paragraaf H Openbaarheid

De paragraaf betreffende openbaarheid, bedoeld in artikel 3.5 van de Wet open overheid, geeft ten minste inzicht in de beleidsvoornemens inzake de toepassing van de artikelen 3.1, 3.3, 3.3a en hoofdstuk 4 van de Wet open overheid en de wijze waarop toepassing is gegeven aan deze beleidsvoornemens.

Openbaarheid

In deze paragraaf wordt verslag gedaan van zowel de beleidsvoornemens als de uitvoering van de Wet open overheid.

De Wet open overheid (hierna: Woo) heeft op 1 mei 2022 de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo is een belangrijke stap naar het transparanter maken van het handelen van de overheid. De Woo regelt het recht van burgers op publieke informatie van de overheid. Daartoe kent de wet een aantal elementen:

- a. Alle bestuursorganen zijn op termijn verplicht om overheidsinformatie openbaar te maken, zowel uit eigen beweging (actieve openbaarmaking) als op verzoek (passieve openbaarmaking).
- b. Er worden een of meer Woo-contactpersonen benoemd om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Daarnaast dient er middels een collegebesluit een Woo-redacteur te worden aangesteld. De Woo- redacteur mag binnen de gemeente officiële zaken op sites van de overheid invoeren. Tevens dient er een Woo-coördinator te zijn, welke verantwoordelijk is voor de implementatie.
- c. De Woo vergt van bestuursorganen dat er maatregelen worden getroffen om de duurzame toegankelijkheid van digitale documenten te borgen.
- d. In de begroting en het jaarverslag wordt er in een openbaarheidsparagraaf aandacht besteed aan de manier waarop de Woo wordt uitgevoerd.

De Woo bepaalt dus dat bestuursorganen in de begroting aandacht moeten besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo, en in de verantwoording verslag te doen van de uitvoering van deze wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Hiermee wordt beoogd om een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

Binnen de gemeente Bergen is een Woo- coördinator aangewezen, alsmede een Woo- redacteur. Vervolgens zijn Woo-contactpersonen benoemd die binnenkomende vragen van inwoners beantwoorden. Officieel ingediende Woo verzoeken worden behandeld door Juridische Zaken, via het zaakstelsel worden deze toegewezen en in behandeling genomen. Juridische Zaken zet het informatieverzoek uit bij de desbetreffende afdeling en formuleert het uiteindelijke besluit. Zij dragen ook zorg voor het anonimiseren van de stukken. Onze Woo- coördinator coördineert elk Woo verzoek. Door de invoering van de Woo worden gemeenten diverse nieuwe verplichtingen opgelegd, welke extra kosten met zich meebrengen. Ter compensatie zijn aan de algemene uitkering (incidentele en structurele) middelen toegevoegd. Voor de uitvoering ontvangen we structureel een budget op jaarbasis van € 72.000 als onderdeel van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

Bijlagen

We gebruiken de volgende bijlagen om extra inzicht in de Begroting te verschaffen:

1. Staat formatie en bezetting
2. Staat reserves en voorzieningen
3. Opbouwtabel algemene uitkering
4. Staat beschikbaar gestelde investeringskredieten
5. Balansprognose
6. Incidentele baten en lasten
7. Overzicht baten en lasten
8. EMU-saldo
9. Taakvelden matrix
10. Portefeuilleverdeling
11. Beleidsindicatoren
12. Lijst afkortingen
13. Griffiebegroting

Bijlage 1 Staat formatie en bezetting

Organisatiestructuur	Begrote formatie 2025	Begrote loonsom 2025	Begrote formatie 2026	Begrote loonsom 2026
ALGEMEEN BESTUUR				
Raadsleden	n.v.t.	222.654	n.v.t.	248.632
RAADSONDERSTEUNING				
Griffie	1,44	172.922	1,44	176.237
DAGELIJKS BESTUUR				
Burgemeester en wethouders	3,88	435.713	3,88	448.784
STAF				
Secretaris	1,11	186.022	1,11	189.330
Team P&O	4,67	506.537	4,67	515.864
Team Juridische zaken	2,56	271.131	2,56	275.991
Team Communicatie	2,67	224.487	2,67	245.482
Team Bestuurssecretariaat en Man. Assistenten	4,17	335.715	4,37	351.557
Algemene zaken	0,89	102.046	0,89	103.956
AFDELING RUIMTE & SAMENLEVING				
Afdelingsmanager	1,11	186.022	1,11	189.330
Team Vergunningverlening Toezicht en Handhaving	13,01	1.224.471	13,06	1.255.262
Team Buitendienst intern	10,62	991.688	11,12	1.052.687
Team buitendienst extern	19,00	1.357.461	20,60	1.473.787
AFDELING BEDRIJFSVOERING & DIENSTVERLENING				
Afdelingsmanager	1,00	148.598	1,00	151.430
Team Financiën incl backoffice SD	6,61	700.598	6,61	727.359
Team Informatie (ICT DIM Facilitair)	9,32	846.310	10,93	946.057
Team Inwoners (KCC en SD)	24,31	2.212.958	24,93	2.301.306
Team Beleid & Opgaven	23,20	2.355.264	24,03	2.392.093
OVERIGE CATEGORIEËN				
Stage-vergoeding	n.v.t.	15.000	n.v.t.	15.000
Bewust belonen	n.v.t.	1.500	n.v.t.	1.500
Pensioen / uitkering wethouders	n.v.t.	100.000	n.v.t.	100.000
GENERAAL TOTAAL	129,57	12.597.096	134,98	13.161.645

Bijlage 2 Reserves en voorzieningen

Staat reserves en voorzieningen	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo
	eind			eind			eind			eind			eind
	2025	2026	2026	2026	2027	2027	2027	2028	2028	2028	2029	2029	2029
ALGEMENE RESERVES													
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	12.365.138			13.454.089			14.245.009			14.887.851			14.859.636
Saldo Jaarrekening	1.088.951			790.920			642.842			-28.215			469.565
BESTEMMINGS RESERVES													
Stimulering economische of toeristische projecten	173.588			173.588			173.588			173.588			173.588
Verbetering huisvesting personeel	125.000			125.000			125.000			125.000			125.000
Aankoop grond voor fietspad Afferden-Siebengewald	0			0			0			0			0
Maaspark Well	870.821			870.821			870.821			870.821			870.821
Egalisatie afvalstoffenheffing	38.773		38.773	0			0			0			0
Egalisatie toekomstige rente effecten geldleningen	316.480			316.480			316.480			316.480			316.480
Grondbedrijf	1.557.179		217.251	1.339.928		217.251	1.122.677		217.251	905.426		217.251	688.175
WAA	392.219		196.109	196.110		196.110	0		0	0		0	0
Transitiefonds Openbare Ruimte	391.296			391.296			391.296			391.296			391.296
RESERVES t.b.v. STRUCTURELE KAPITAALLASTEN													
Algemene reserve	0			0			0			0			0
Groenstroken	37.444		4.564	32.880		4.564	28.316		4.564	23.752		4.564	19.188

Straatverlichting	442.609		30.187	412.422		30.187	382.235		30.187	352.048		30.187	321.861
Huisvesting onderwijs	0			0			0			0			0
Energie landgoed Wells Meer	168.122			168.122			168.122			168.122			168.122
Bergse Heideweg	139.726		5.431	134.295		5.431	128.864		5.431	123.433		5.431	118.002
Gemeentehuis	0			0			0			0			0
Infrastructuur	468.964	257.125	386.807	339.282	393.641	339.320	393.603	393.641	298.277	488.967	393.641	245.934	636.674
Materieel buitendienst	366.775		24.692	342.083		24.692	317.391		24.692	292.699		24.692	268.007
Subtotaal Reserves	18.943.085	257.125	903.814	19.087.316	393.641	817.555	19.306.244	393.641	580.402	19.091.268	393.641	528.059	19.426.415
VOORZIENINGEN o.b.v. ONDERHOUDSPLAN													
Gemeentehuis	221.789	38.786		260.575	38.786		299.361	38.786		338.147	38.786		376.933
Gymlokale gebouwen	11.199			11.199			11.199			11.199			11.199
Sportaccommodaties voetbal en tennis	18.787	2.286		21.073	2.286		23.359	2.286		25.645	2.286		27.931
Gemeenteloods/brandweerkazerne	96.024	20.300		116.324	20.300		136.624	20.300		156.924	20.300		177.224
Begraafplaats	80.579	5.988		86.567	5.988		92.555	5.988		98.543	5.988		104.531
Rioleringen	2.069.790	805.524	59.124	2.816.190	805.524	4.008	3.617.706	805.524	-27.512	4.450.742	805.524	-34.472	5.290.738
Gymlokale inventaris	26.191	10.235		36.426	10.235		46.661	10.235		56.896	10.235		67.131
Asseldonk	119.000	20.000		139.000	20.000		159.000	20.000		179.000	20.000		199.000
VOORZIENINGEN voor RISICO en EGALISATIE													
APPA voorziening bestuurders	1.880.883	30.000		1.910.883	30.000		1.940.883	30.000		1.970.883	30.000		2.000.883
Voormalig personeel	0			0			0			0			0
Onderhoud kunstwerken	78.937	20.000		98.937	20.000		118.937	20.000		138.937	20.000		158.937
VOORZIENINGEN met GEBONDEN BESTEMMING													
Natuurherstel	109.853			109.853			109.853			109.853			109.853

Subtotaal Voorzieningen	4.713.032	953.119	59.124	5.607.027	953.119	4.008	6.556.138	953.119	-27.512	7.536.769	953.119	-34.472	8.524.360
TOTAAL GENERAAL	23.656.118	1.210.244	962.938	24.694.344	1.346.760	821.563	25.862.383	1.346.760	552.890	26.628.038	1.346.760	493.587	27.950.776
VOORZIENINGEN die op de boekwaarde gecorrigeerd worden													
Dubieuze debiteuren	39.004	20.000		59.004	20.000		79.004	20.000		99.004	20.000		119.004
Dubieuze debiteuren sociale zaken	283.160			283.160			283.160			283.160			283.160
Grondbedrijf: Exploitatie Alverman Afferden	130.929			130.929			130.929			130.929			130.929
totaal generaal inclusief voorzieningen die op boekwaarde gecorrigeerd worden	24.109.211	1.230.244	962.938	25.167.437	1.366.760	821.563	26.355.476	1.366.760	552.890	27.141.131	1.366.760	493.587	28.483.869

Toelichting van de mutaties	toevoeging	onttrekking		toevoeging	onttrekking		toevoeging	onttrekking		toevoeging	onttrekking
<u>Afvalstoffenheffing</u>											
a) Primitieve begroting 2026 - inzet tbv tariefsverlaging		38.773									
<u>Grondbedrijf</u>											
a) primitieve begroting 2026 - maatregel str.dekking p-kosten RO		217.251			217.251			217.251			217.251
<u>WAA</u>											
a) Primitieve begroting 2026 - inzet voor compensatie wegvallen bijdrage uit WAA		196.109			196.110			0			0

<u>Kapitaallasten</u>										
a) primitieve begroting 2026 - structurele dotatie	257.125		393.641		393.641		393.641			
a) inzet reserve tbv compensatie bijhorende kapitaallasten - rb. BERAP 2025		451.681		404.194		363.151			310.808	
<u>VZ - Onderhoudsplannen</u>										
a) primitieve begroting 2026 - structurele dotatie obv onderhoudsplan	903.119		903.119		903.119		903.119			
b) exploitatiesaldo riolering - o.b.v. nota reserves en voorziening 2025 verrekenen met de egalisatievoorziening		59.124		4.008		-27.512			-34.472	
<u>VZ - APPA bestuurders</u>										
a) primitieve begroting 2026 - structurele dotatie	30.000		30.000		30.000		30.000			
<u>VZ - Kunstwerken</u>										
a) primitieve begroting 2026 - structurele dotatie	20.000		20.000		20.000		20.000			
<u>VZ - dubieuze debiteuren</u>										
a) primitieve begroting 2026 - structurele dotatie	20.000		20.000		20.000		20.000			

Bijlage 3 Opbouwtabel algemene uitkering

Algemene uitkering

Voor de begroting van 2026 volgen we de algemene uitkering van de Septembercirculaire 2025.

Deel	Maatstaf	Eenheid	Gewicht	Begroting 2026
Deel 1				
	Waarde niet-woningen eigenaren	1.734.161	-31,4500%	-545.394
	Waarde niet-woningen gebruikers	1.589.948	-23,9300%	-380.475
	Waarde woningen eigenaren	18.836.960	-8,6200%	-1.623.746
	subtotaal			-2.549.614,14
Deel 2				
	Bijstandsontvangers	136	5.128,80	696.491,04
	Inwoners	13.204	374,97	4.951.103,88
	Huishoudens met laag inkomen boven drempel	1.206	3.977,39	4.796.732,34
	Inwoners met een migratieachtergrond	520	386,29	200.870,80
	Eenpersoonshuishoudens	1.654	171,17	283.115,18
	Loonkostensubsidie	33	5.128,80	169.250,40
	Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	2.025	587,67	1.190.031,75
	Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	94	1.037,46	97.521,24
	Inwoners 75+ met drempel	752	1.362,20	1.024.374,40
	Laag opleidingsniveau met drempel	1.790	271,53	486.038,70
	Lokale centrumfunctie (max 20km)	11.848	10,86	128.669,28
	Regionale centrumfunctie (max 60km)	1.557	159,95	249.042,15
	Landelijke centrumfunctie	809	45,41	36.736,69
	Onderwijsachterstand	517	150,84	77.984,28
	Bedrijfsvestigingen	1.626	134,78	219.152,28
	Kernen	12	115.260,83	1.383.129,96
	Kernen met 500 of meer adressen	4	75.166,66	300.666,64
	Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.446	31,40	45.404,40
	Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.741	13,42	23.364,22
	Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.934	84,75	163.906,50
	Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	62	2.935,95	182.028,90
	Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	79	10.743,51	848.737,29
	Oppervlakte bebouwing buitengebied	62	7.892,32	489.323,84
	Oppervlakte bebouwing woonkern	79	6.807,82	537.817,78
	Oppervlakte binnenwater	626	126,10	78.938,60
	Oppervlakte land	10.224	39,00	398.736,00
	Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	10.224	25,72	262.961,28

	Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	6.119	11,60	70.980,40
	Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	6.119	52,99	324.245,81
	Vast bedrag	1	979.230,12	979.230,12
	subtotaal (B)			20.696.586,15
<u>deel 3</u>				
	Uitkeringsfactor (C)			1,4900
	Subtotaal (B x C)			30.837.913,36
<u>deel 4a</u>	<u>Suppletie uitkeringen</u>			
	Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-90.758		-90.758,00
	subtotaal			-90.758,00
<u>deel 4b</u>	<u>Decentralisatie uitkeringen</u>			
	Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	12.161		12.161,00
	Voorschoolse voorziening peuters (DU)	25.438		25.438,00
	Armoedebestrijding kinderen (DU)	33.898		33.898,00
	Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062		7.062,00
	Bibliotheekmiddelen (DU)	100.000		100.000,00
	Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	5.073		5.073,00
	Extra capaciteit BOA's (DU)	30.781		30.781,00
	Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	10.421		10.421,00
	Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	1.833		1.833,00
	Wet betaalbare huur (DU)	16.259		16.259,00
	Register externe veiligheidsrisico's (DU)	2.485		2.485,00
	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (DU)	563.162		563.162,00
	Overheidsbrede dienstverlening (DU)	12.184		12.184,00
	subtotaal			820.757,00
<u>deel 4c</u>	<u>Integratie uitkeringen</u>			
	Participatie (IU)	2.521.528		2.560.749,00
	subtotaal			2.560.749,00
	TOTAAL GENERAAL			31.579.047,22

Bijlage 4 Staat beschikbaar gestelde investeringskredieten

Lopende kredieten				
	Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk	Bedrag Restant
7000006	2023: Migratie servers Centric applicaties	5.302	5.820	-518
7000100	2024: Migratie softwareapplicaties naar de cloud	98.974	0	98.974
7000151	2024: Key2Informatie	1.023	2.391	-1.368
7000203	2025: Aanschaf Cyberbeveiliging	174.000	102.164	71.836
7000521	2016: Gemeentehuis TL armaturen en zonnepanelen	93.546	13.951	79.595
7000524	2017: Herinrichting gemeentehuis	668.377	20.580	647.797
7000525	2024: Aanpassing gemeentehuis	2.578.805	2.385.608	193.197
7000540	2019: Laanbepl. en wortelopdr. Siebengewaldseweg	229.658	4.899	224.759
7140001	2023: Businessplan toekomstbestendig De Flammert	14.369	5.720	8.649
7210004	2018: Entree rode Loper Mosaique Bergen	-4.000	0	-4.000
7210005	2020: Verkeersveiligheid N271	4.690	5.257	-567
7210010	2020: Herinr.Herckenrath, B.de Liedel en Flodorff	738.641	8.751	729.890
7210012	2022 Herinrichting Heijmanspark	75.718	19.702	56.016
7210018	2019: Voorbereidingskosten Kasteellaan	135.700	0	135.700
7210021	2023: Subsidie SPV	357.740	0	357.740
7210022	2023: Grensovergang Siebengewald	50.000	0	50.000
7210023	2023: Onderzoek (her)ontwikkeling Siebengewald	25.000	0	25.000
7210024	2023: Voorbereidingskrediet onderhoud Kampbrug	23.828	0	23.828
7210025	2023: Groenonderhoud rotondes	14.838	0	14.838
7210026	2025: Groot onderhoud Kampbrug	390.000	0	390.000
7210027	2025:Trans openbare ruimte binnen de dorpskernen,	2.000.000	0	2.000.000
7210028	2025: Onderhoud wegen, tranche	2.300.000	0	2.300.000
7210133	2021: Rehabilitatie wegen	199.110	5.245	193.865
7210134	2022: Rehabilitatie wegen	517.095	271.883	245.212
7210206	2018: Aanpassing gedeelte Gening tot fietsweg	77.135	27.086	50.049
7210209	2024: Komportalen in dialect	54.775	67.001	-12.226
7210210	2025: Straatwerkzaamh. Catharinastraat Wellerlooi	450.000	6.868	443.132
7210310	2024: Herverlichtingsopgave	250.000	78.457	171.543
7210401	2022: Herinrichting 1e deel Keulerstraat	980.305	39.665	940.640
7210402	2021: Herinrichting Nieuweweg Siebengewald	1.651.470	39.195	1.612.275
7210404	2021: Herinrichting Douvenstraat	0	43.868	-43.868
7210405	2020: Reconstructie Meindert Hobbemastraat	3.807	0	3.807

7210406	2021: Realisatie 60 km zone	31.000	31.000	0
7210407	2021: Wegverharding Bargapark	0	23.772	-23.772
7210408	2024: resterende deel Kasteellaan tot rotonde N271	800.000	0	800.000
7210409	2024: Bargapark	720.651	340	720.311
7240100	2018: Waterproblematiek Bergen	30.028	0	30.028
7240101	2017: Prioritaire dijkver-sterkingen/waterprobl.	17.711	8.300	9.411
7423159	2024: BS Nieuw Bergen: Cameratoezicht schoolgebouw	40.000	0	40.000
7510102	2023: Onderzoek verplaatsing Asseldonk	18.032	2.097	15.935
7530305	2024: Onderzoek duurzaam sportpark	27.414	39.358	-11.944
7541100	2018: Renovatie Torenruine Bergen	-36.303	-1.379	-34.924
7550100	2023: Landschapsplan deel 2	10.000	0	10.000
7560704	2025: Vlonder Eendenmeer vervangen	50.000	32.432	17.568
7560750	2022 Project Maasvallei Maasheggen	1.108.051	15.330	1.092.721
7560751	2024 Project Maasvallei Maasheggen tranche 2	182.652	164.173	18.479
7580106	2024: Vervanging speeltoestellen	17.963	0	17.963
7722215	2025: Investeringsprogramma GRP 2020-2025	3.000.090	411.534	2.588.556
7723103	2023; Zonnecarport Mosaique	0	5.485	-5.485
7810102	2019: Implementatie omgevingswet	245.801	-5	245.806
Totaal		20.422.996	3.886.547	16.536.449

Nieuwe kredieten in 2026

	Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk	Bedrag Restant
7000202	2026: Krediet ten behoeve van informatieveiligheid	442.000	0	442.000
7000526	2026: Duurzaam sportpark Bergen	1.000.000	0	1.000.000
7210029	2026: Trans openbare ruimte binnen de dorpskernen	2.000.000	0	2.000.000
7210030	2026: Onderhoud wegen, tranche	2.300.000	0	2.300.000
7210311	2026: Herverlichtingsopgave	400.000	0	400.000
7210411	2026: Realisatie 60 km zone SPUK	425.000	0	425.000
7721101	2026: Vervangen glascontainers	60.000	0	60.000
Totaal		6.627.000	0	6.627.000

Bijlage 5 Balansprognose

Meerjaren balans (bedrag x € 1.000)			Werkelijk eind 2024	Werkelijk eind 2025	Raming eind 2026	Raming eind 2027	Raming eind 2028	Raming eind 2029
ACTIVA	Vaste activa	Immateriële en materiële vaste activa	61.581	69.615	80.327	83.109	82.689	79.898
		Financiële vaste activa: kapitaalverstrekkingen	907	864	821	778	736	705
		Financiële vaste activa: leningen	631	631	631	631	631	631
		Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jaar	54	41	28	17	7	3
	Vlottende activa	Voorraden: onderhanden werk	155	0	0	0	0	0
		Voorraden: gereed product	0	0	0	0	0	0
		Uitzettingen < 1 jaar	7.147	7.147	7.147	7.147	7.147	7.147
		Liquide middelen	340	0	0	0	0	0
		Overlopende activa	534	0	0	0	0	0
PASSIVA	Vaste passiva	Eigen vermogen	18.229	18.943	19.087	19.306	19.091	19.426
		Voorzieningen	3.868	4.713	5.556	6.384	7.188	8.015
		Vaste schuld	35.652	32.776	29.899	27.023	24.147	21.270
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	7.994	16.260	28.806	33.363	35.178	34.067
		Overlopende passiva	5.606	5.606	5.606	5.606	5.606	5.606

Bijlage 6 Incidentele baten en lasten

[illegible]

Programma 2										
<u>Thema 2.1</u>										
Afval	Afval is inclusief incidentele mutatie in reserve 'egalisereserve afval' kostendekkend. Omdat afval neutraal in begroting zit heeft het voor dit overzicht geen effect.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CDOKE	We kregen voorheen middelen om uit te geven voor klimaat- en energiebeleid via SPUK. Vanaf 2026 krijgen we de middelen via de Algemene Uitkering. Het is nog onzeker of we de middelen ook in 2027 zullen ontvangen	563.162	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Thema 2.2</u>										
Verkeersveiligheid	Projectbudget 60-km weginrichting buitengebied	35.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuw beleid 2026: kwaliteitsimpuls Mosaïque	De raad heeft meermaals gevraagd om het centrale plein in Nieuw Bergen te vergroenen. Deze aanpak vraagt extra budgetruimte en wordt gerealiseerd in 2026 en 2027	513.000	0	187.000	0	0	0	0	0	0
<u>Thema 2.3</u>										
Budget onvoorzien	We hebben een structurele raming per programma voor incidentele kosten.	10.666	0	10.666	0	10.666	0	10.666	0	0
<u>Thema 2.4</u>										
Economische bedrijvigheid	Centrummanagement Mosaïque	20.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Economische bedrijvigheid	Opzetten parkmanagement industrieterrein Flammert	12.500	0	0	0	0	0	0	0	0
Toerisme	Regio promotie	30.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Volksfeesten	Brede SPUK	0	10.000	0	0	0	0	0	0	0
subtotaal programma 2		1.184.328	10.000	197.666	0	10.666	0	10.666	0	0

Programma 3									
<u>Thema 3.1</u>									
Verkiezingen	Organiseren gemeenteraadsverkiezingen 2026	10.000	0	0	0	0	0	0	0
Gemeenteraad	Training start nieuwe raadsperiode	10.000	0	0	0	0	0	0	0
Nieuw beleid 2026: Bezoek Miloslaw	We onderhouden een vriendschappelijke stedeband met het Poolse Miloslaw. We hebben een uitnodiging ontvangen en willen hier in 2026 op ingaan.	15.000	0	0	0	0	0	0	0
<u>Thema 3.2</u>									
Geen incidentele mutaties									
<u>Thema 3.3</u>									
Brandweer: preventie	Bijdrage regionale maatregelen tegen natuurbrand	22.700	0	0	0	0	0	0	0
Veiligheid: preventie	Veiligheidsdagen Bergen (2 jaarlijks evenement)	15.000	0	0	0	15.000	0	0	0
<u>Thema 3.4</u>									
Algemene Uitkering	De Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds is opgebouwd uit structurele en incidentele componenten, incidenteel is: * DU Bibliotheekmiddelen € 100.000 * DU wet kwaliteitsborging € 10.421 * DU - diverse geringe bedragen voor een totaalbedrag van € 8.895	0	119.316	0	0	0	0	0	0
Budget onvoorzien	We hebben een structurele raming per programma voor incidentele kosten.	10.666	0	10.666	0	10.666	0	10.666	0
<u>Thema 3.5</u>									
Medewerker communicatie & participatie	Versterking organisatie uit CDOKE-middelen	76.500	76.500	76.500	76.500	0	0	0	0

Subtotaal programma 3		159.866	195.816	87.166	76.500	25.666	0	10.666	0
Totaal generaal incidentele baten en lasten		1.961.550	771.509	474.980	427.091	46.998	0	31.998	0

Bijlage 7 Overzicht baten en lasten

Taakvelden matrix (Bedragen x €1.000)	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Samenleving									
1.1 Vitale gemeenschappen	845	171	674	1.085	206	880	904	140	764
1.2 Algemene basisvoorzieningen	2.800	477	2.323	3.427	792	2.635	2.769	171	2.598
1.3 Maatwerkvoorzieningen	18.225	4.561	13.664	18.430	4.784	13.646	17.712	4.147	13.565
Saldo programma Samenleving	21.870	5.209	16.661	22.942	5.782	17.161	21.385	4.458	16.927
Programma 2 Ruimte en Economie									
2.1 Milieu en duurzaamheid	4.334	1.024	3.309	5.901	2.597	3.304	3.791	228	3.563
2.2 Openbare Ruimte	3.993	214	3.779	4.308	21	4.287	5.227	41	5.185
2.3 Ruimtelijke ontwikkeling	1.297	739	559	1.630	317	1.313	1.516	402	1.114
2.4 Economie, Recreatie en Toerisme	644	974	-331	576	974	-398	740	947	-207
Saldo programma Ruimte en Economie	10.268	2.951	7.316	12.414	3.909	8.506	11.273	1.618	9.656
Programma 3 Bestuur en Financiën									
3.1 Algemeen bestuur	1.907	12	1.895	1.753	0	1.753	1.393	0	1.393
3.2 Publieke dienstverlening	518	292	226	467	235	232	467	242	225
3.3 Veiligheid	2.123	732	1.391	2.105	531	1.573	1.668	120	1.548
3.4 Financien	131	3.182	-3.050	140	3.274	-3.134	2.033	3.639	-1.606
3.5 Overhead	8.044	823	7.221	8.043	995	7.048	7.864	937	6.927
Saldo programma Bestuur en Financiën	12.724	5.041	7.683	12.507	5.036	7.472	13.425	4.939	8.487
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	0	29.545	-29.545	0	30.669	-30.669	0	31.578	-31.578
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	54	-54	0	51	-51	0	101	-101
Lokale heffingen, waarvan besteding niet gebonden	0	3.268	-3.268	0	3.332	-3.332	0	3.490	-3.490
Dividend	0	19	-19	0	15	-15	0	20	-20
Saldo financieringsbehoefte	0	44	-44	0	43	-43	0	36	-36
Algemene dekkingsmiddelen	0	32.931	-32.931	0	34.110	-34.110	0	35.225	-35.225
Kosten overhead	8.044	823	7.221	8.043	995	7.048	7.864	937	6.927
Bedrag heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	0	0	0	11	0	11	11	0	11
Saldo van baten en lasten	44.862	46.132	-1.270	47.875	48.836	-961	46.095	46.239	-144
Reserve mutaties									
Storting in reserves	1.940			1.387			257		
Onttrekking aan reserves		2.527			1.548			904	
Saldo reserve mutaties	1.940	2.527	-587	1.387	1.548	-161	257	904	-647
Begrotingsresultaat	46.802	48.659	-1.857	49.262	50.384	-1.122	46.352	47.143	-791

Bijlage 8 EMU Saldo

EMU-saldo begroting 2025-2027				
		2025	2026	2027
		(x € 1000) Volgens realisatie t/m sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	(x € 1000) Volgens begroting 2026	(x € 1000) Volgens meerjarenraming in begroting 2026
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan cq onttrekking uit reserves		-94	906	462
Mutatie (im)materiële vaste activa	-/-	8.034	10.712	2.782
Mutatie voorzieningen	+	845	843	828
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-/-	-155	0	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-/-	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-7.128	-8.963	-1.492

Bijlage 9 Taakvelden matrix

Taakvelden matrix	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
(Bedragen x €1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Samenleving									
0.10 Mutaties reserves	0	974	-974	0	219	-219	0	196	-196
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	101	0	101	131	0	131
4.1 Openbaar basisonderwijs	48	0	48	43	0	43	43	0	43
4.2 Onderwijshuisvesting	421	25	396	426	0	426	391	0	391
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	944	328	616	1.297	639	659	650	14	636
5.1 Sportbeleid en activering	270	114	156	263	96	167	254	90	164
5.2 Sportaccommodaties	408	6	401	557	5	552	427	6	420
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	77	0	77	88	0	88	88	0	88
5.6 Media	286	14	273	334	14	321	276	0	276
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	903	321	582	1.465	712	753	837	134	703
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	23	0	23	0	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	114	0	114	161	0	161	185	0	185
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.366	0	1.366	1.452	0	1.452	1.470	0	1.470
6.3 Inkomensregelingen	3.268	2.830	438	3.499	3.254	244	3.327	3.312	15
6.4 WSW en beschut werk	3.168	73	3.095	3.073	63	3.010	2.985	83	2.902
6.5 Arbeidsparticipatie	339	73	266	230	0	230	270	0	270
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.746	148	1.598	1.631	122	1.509	1.670	155	1.515
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	1.566	0	1.566	1.663	0	1.663	1.670	0	1.670
6.712 Begeleiding (WMO)	757	0	757	858	0	858	858	0	858
6.713 Dagbesteding (WMO)	482	0	482	547	0	547	565	0	565
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	2.398	0	2.398	2.157	0	2.157	2.157	0	2.157
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	309	0	309	250	0	250	250	0	250
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.591	0	1.591	1.152	0	1.152	1.046	0	1.046
6.791 PGB WMO	161	28	133	167	0	167	167	0	167
6.792 PGB Jeugd	36	0	36	52	0	52	52	0	52
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	1.144	-1.144	70	761	-691	140	584	-444

6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	10	0	10	24	0	24	19	0	19
6.821 Jeugdbescherming	240	0	240	303	0	303	304	0	304
6.822 Jeugdreclassering	33	0	33	37	0	37	37	0	37
7.1 Volksgezondheid	905	105	801	1.044	116	928	1.116	80	1.036
Saldo programma 1 Samenleving	21.870	6.183	15.687	22.942	6.001	16.942	21.385	4.654	16.731
Programma 2 Ruimte en Economie									
0.10 Mutaties reserves	591	1.071	-480	257	736	-479	257	678	-420
0.5 Treasury	3	73	-70	3	277	-274	3	80	-77
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	11	0	11	11	0	11
1.2 Openbare orde en veiligheid	25	0	25	32	0	32	32	0	32
2.1 Verkeer en vervoer	1.946	182	1.763	2.237	21	2.216	3.034	41	2.992
2.4 Economische havens en waterwegen	11	0	11	0	0	0	37	0	37
3.1 Economische ontwikkeling	42	0	42	37	0	37	75	0	75
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	238	862	-624	249	654	-405	265	825	-560
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	8	-8	0	5	-4	0	5	-4
3.4 Economische promotie	147	22	125	3	18	-15	136	22	114
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	7	0	7	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	4	0	4	55	0	55	7	0	7
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.468	247	1.221	1.471	219	1.252	1.591	214	1.377
7.2 Riolering	1.703	0	1.703	1.457	42	1.414	1.436	-59	1.495
7.3 Afval	1.315	147	1.169	1.359	134	1.225	1.451	88	1.362
7.4 Milieubeheer	1.224	672	552	3.013	2.222	792	829	0	829
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	12	0	12	11	0	11	11	0	11
8.1 Ruimte en leefomgeving	949	346	604	1.194	40	1.154	1.165	40	1.125
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	138	51	87	253	55	198	253	55	198
8.3 Wonen en bouwen	1.037	342	695	1.028	222	806	939	307	632
Saldo programma 2 Ruimte en Economie	10.858	4.022	6.836	12.672	4.644	8.027	11.530	2.295	9.235
Programma 3 Bestuur en Financiën									
0.1 Bestuur	1.933	0	1.933	1.789	0	1.789	1.407	0	1.407
0.10 Mutaties reserves	1.349	482	868	1.130	593	537	0	30	-30
0.2 Burgerzaken	493	292	200	430	235	196	428	242	186

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	92	44	48	35	50	-15	72	100	-28
0.4 Overhead	8.044	823	7.221	8.043	995	7.048	7.864	937	6.927
0.5 Treasury	0	73	-73	-36	58	-94	1	56	-55
0.61 OZB woningen	0	1.685	-1.685	0	1.682	-1.682	0	1.745	-1.745
0.62 OZB niet-woningen	0	822	-822	0	840	-840	0	871	-871
0.64 Belastingen overig	275	14	262	218	8	210	249	16	233
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	29.545	-29.545	0	30.669	-30.669	0	31.578	-31.578
0.8 Overige baten en lasten	-235	0	-235	-67	0	-67	1.722	0	1.722
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.305	116	1.189	1.241	106	1.135	1.276	120	1.156
1.2 Openbare orde en veiligheid	621	72	549	608	0	608	618	0	618
3.4 Economische promotie	0	746	-746	0	800	-800	0	865	-865
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	197	556	-358	256	426	-170	-200	0	-200
7.2 Riolering	0	1.757	-1.757	0	1.788	-1.788	0	1.854	-1.854
7.3 Afval	0	1.411	-1.411	0	1.479	-1.479	0	1.770	-1.770
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	14	-14	0	10	-10	0	10	-10
Saldo programma 3 Bestuur en Financiën	14.073	38.454	-24.380	13.648	39.738	-26.090	13.436	40.193	-26.757
Begrotingsresultaat	46.802	48.659	-1.857	49.262	50.384	-1.122	46.352	47.143	-791

Bijlage 10 Portefeuilleverdeling

Burgemeester en wethouders hebben de taken onderling verdeeld, ieder houdt zich bezig met een bepaald deel (portefeuille) van het bestuur. Hieronder ziet u zowel de portefeuilleverdeling als de nevenfuncties van het college van burgemeester en wethouders medio 2025.

Michael Rauner, functie: burgemeester

Taken:

Portefeuille bestuur:

- Openbare Orde en veiligheid
- Personeel en Organisatie / Bedrijfsvoering overig
- Algemeen bestuurlijke aangelegenheden
- Toezicht en handhaving
- (Eu)regionale Samenwerking
- Evenementen en kermissen

Onderlinge vervanging

- Wethouder Splinter (1e locoburgemeester) vervangt burgemeester Rauner
- Burgemeester Rauner vervangt wethouder Bollen

Vertegenwoordiging bij verbonden partijen

- Veiligheidsregio Limburg Noord
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum Overleg
- Driehoek Venray-Gennep
- Stuurgroep Zorg- en Veiligheidshuis Limburg-Noord
- Burgemeestersoverleg Regio Noord Limburg
- Euregioraad Rijn-Waal
- Fluglärmcommission Luchthaven Niederrhein
- Gemeenschappelijke Luchtverkeerscommissie
- Luchtvaart Limburg
- Overleg en Voorlichting Milieu Vliegbasis de Peel
- Burgemeestersoverleg RegioCLIP
- Mooi Maasvallei
- Vertegenwoordiger in de Algemene Aandeelhouders Vergadering van Energielandgoed Wells Meer B.V.

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

- Cascade-Advies-Holding B.V., Directeur-Grotaandeelhouder
- Stichting Baron Hop, penningmeester

Antoon Splinter, functie: wethouder

Taken:

1e Locoburgemeester

Portefeuillehouder Ruimte & Financiën:

- Financiën
- Ruimtelijke Ordening / Ruimtelijk Beheer
- Milieu/Duurzaamheid/Energietransitie
- Waterveiligheid
- Landschappelijke kwaliteit, landbouw en natuurbeheer
- Grondbedrijf
- Wonen
- Monumentenzorg

Daarnaast zitten in de portefeuille de projecten:

- Energie Landgoed Wells Meer
- Maaspark Well
- Groene rivier
- Transitie Landbouw

Onderlinge vervanging:

- Wethouder Ponjee (2e locoburgemeester) vervangt wethouder Splinter
- Wethouder Splinter (1e locoburgemeester) vervangt burgemeester Rauner

Vertegenwoordiging bij verbonden partijen:

- Vertegenwoordiger in de Algemene Aandeelhoudersvergadering van Enexis Holding, Vordering Enexis Holding, Verkoop Vennootschap B.V., Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V., CBL Vennootschap B.V., Claim Staat Vennootschap B.V. en Extra Zekerheid Vennootschap B.V.
- WML Limburgs drinkwater
- BNG bank
- Vereniging Nederlandse Riviergemeenten
- Waterpanel Noord
- Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg
- Stuurgroep Maasheggen
- Overlegorgaan Nationaal Park De Maasduinen
- Portefeuillehoudersoverleg Landelijk Gebied & Ruimte Regio Noord Limburg
- Portefeuillehoudersoverleg Wonen Regio Noord Limburg
- Regiegroep Regio Noord Limburg
- Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg
- Energielandgoed Wells Meer B.V.
- Stichting De Marke
- Plattelandscoalitie
- Vereniging Bos- en Natuurterreineigenaren
- Natuur netwerk gemeenten

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden:

- DGA Ampco B.V
- Voorzitter stichting MRC 'Marcroix'

Claudia Ponjee, functie: wethouder

Taken

2e Locoburgemeester

Portefeuillehouder Samenleving:

- Sociaal domein: WMO, Jeugdzorg en Participatie
- Minima-/armoedebeleid
- Integratie en inburgering
- Volksgezondheid
- Jeugd- en jongeren
- Sport en cultuur
- Communicatie- en mediabeleid
- Volkshuisvesting
- Accommodatiebeleid
- Dienstverlening

Daarnaast zitten in de portefeuille het project:

- Duurzaam Sportpark

Onderlinge vervanging:

- Wethouder Bollen (3e locoburgemeester) vervangt Wethouder Ponjee
- Wethouder Ponjee (2e locoburgemeester) vervangt Wethouder Splinter

Vertegenwoordiging bij verbonden partijen:

- Bestuurscommissie Gezondheid (VRLN)
- Lokale Educatieve Welzijnsagenda
- Vitaal en gezond Regio Noord- en Midden Limburg
- Sportregio
- Cultuur Regio Noord Limburg
- Bestuurscommissie WMO
- Steungroep Gezondheidsnetwerken Mooi Maasvallei
- Bestuurlijk deelnemer Stichting Biblioplus
- Bestuurlijk deelnemer O.O.G.O. Op overeenstemming Gericht bestuurlijk Overleg (koppeling Jeugdzorg-onderwijs)
- Bestuurlijk deelnemer O.O.T.O Overleg Orgaan regeling voor het Toezicht op het Openbaar Onderwijs Bergen, Gennep, en Land van Cuijk.
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg Noord
- Vertegenwoordiger in de Algemene Aandeelhouders Vergadering van Energielandgoed Wells Meer B.V.

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden:

N.v.t.

Wouter Bollen, functie: wethouder

Taken

3e locoburgemeester

Portefeuillehouder Economie & Mobiliteit:

- Inkoop
- Economische Zaken
- Verkeer en Vervoer
- Toerisme en recreatie
- Informatie en automatisering
- AVG
- Afval

Daarnaast zitten in de portefeuille de projecten:

- Mosaïque
- Kasteellaan Well

Onderlinge vervanging

- Burgemeester Rauner vervangt wethouder Bollen
- Wethouder Bollen (3e locoburgemeester) vervangt wethouder Ponjee.

Vertegenwoordiging bij verbonden partijen

- Gemeenschappelijke regeling WAA
- Belasting samenwerking Gemeenten en waterschappen
- Inkoopcentrum Zuid
- WerkgeversServicepunt Noord Limburg
- Ondernemen en innoveren, Toerisme en recreatie, Mobiliteit en Logistiek Regio Noord Limburg
- Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg
- MKB Limburg
- Afvalsamenwerking Limburg
- Aandeelhouders Nazorg Limburg
- GR Omnibuzz
- Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (zowel AB als DB-lid)
- Regiovisie BGGM
- Vertegenwoordiger in de Algemene Aandeelhouders Vergadering van Energielandgoed Wells Meer B.V.

Nevenfuncties, niet-ambtsgebonden

- Bollen-advies
- Stichting Ons Huys

Bijlage 11 Beleidsindicatoren

	Taakveld	Naam	Eenheid	Bergen	Limburg
1	Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	3	10
2	Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	3,8	20,96
3	Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	4,2	4,4
4	Veiligheid	Diefstal uit/inbraak woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,76	2,16
5	Veiligheid	Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	29,65	40,6
6	Economie	Functiemenging	%	45,6%	51,1%
7	Economie	Vestiging (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners tussen 15-64 jaar	168,4	161,0
8	Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	9,1	5,8
9	Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	33	24
10	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaten zonder startkwalificaties (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,5%	2,6%
11	Sport cultuur en recreatie	Niet sporters	%	50,1%	46,8%
12	Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners tussen 15-74 jaar	601,2	810,5
13	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1%	1%
14	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	5%	6%
15	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	71,6%	69,1%
17	Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1%	2%
18	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	180,2	319,5
19	Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	185,9	192,8
20	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% jongeren tot 18 jaar	13,9%	15,3%
21	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% jongeren tot 18 jaar	1,3%	1,4%
22	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% jongeren 12 tot 23 jaar	N.B.	0,4%
23	Sociaal domein	Clënten met maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	730	863
24	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijke afval	Kg/inwoner	111	99
25	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	22,3%	19,1%
26	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	333	290
27	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,7	6,2
28	Vhrosv	Demografische druk	%	79,1%	76,8%
29	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	In Euro 's	838	963
30	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	In Euro 's	922	1040
31	Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,9	N.B.

32	Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	9,9	N.B.
33	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	525,18	N.B.
34	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,3%	N.B.
35	Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	15,8%	N.B.

Bijlage 12 Lijst met afkortingen

	Lijst van afkortingen
AI	Kunstmatige intelligentie
AOW	Algemene Ouderdoms Wet
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARBO/Rie	Arbidsomstandigheden / Risico inventarisatie
ASL	Afval Samenwerking Limburg
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZWA	Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord
BAG	Basis Administratie Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BERAP	Bestuursrapportage
BIBOB	Toets op integriteit financieel handelen van ondernemers
BIO-plan	Beheer, Inrichting en Ontwikkelingsplan
BOA	Buitengewoon Opsporing Ambtenaar
BO MIRT	Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BRP	Basis Registratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde (omzetbelasting)
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CAZ	Collectieve Aanvullende Zorgverzekering
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
CROW	Kennisinstituut voor kwaliteitsmeting in de openbare ruimte
DIM	Document en Informatie Management
DHZ	Delta programma Hoge Zandgronden
DPIA	Data Protection Impact Assessment
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Doel Uitkering
DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ESF	Europees Sociaal Fonds
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
GALA	Gezond Leven Akkoord
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBI	Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen
GFT	Groente, fruit en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheid Dienst
GVP	Gemeentelijk Vervoersplan
GGZ	Geestelijke Gezondheid Zorg
GIDS	Gezond In De Stad

GOA	Gemeentelijke Onderwijs Achterstand
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GWWRP	Gemeentelijk Wegen, Water en Rioleringsplan
HRM	Human Resource Management
HWBP	Hoogbeschermingsprogramma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IHP	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
IKC	Integraal Kind Centrum
IU	Integratie Uitkering
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IZA	Integraal Zorgakkoord
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klant Contact Centrum
KEC	Kind Expertise Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
KRW	Kader Richtlijn Water
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
MFC	Multi functioneel centrum
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanung
MKB	Midden en Klein Bedrijf
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MT	Management Team
MTO	Medewerkers Tevredenheids Onderzoek
NIL	Natuur inclusieve Landbouw
NIS	Europese Richtlijn voor Informatiebeveiliging
NT-1	Taalniveau Nederlands
ODNML	Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg
OR	Ondernemingsraad
OZB	Onroerende Zaak Belasting
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PGB	Persoons Gebonden Budget
PMD	Plastic, Metalen verpakkingen en Drankpakken
PHO	Praktijkondersteuner huisarts
POC	Methode om winst te berekenen (via percentage compleetheid)
POH J-GGZ	Praktijkondersteuning jeugd-GGZ
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
PPS	Publiek Private Samenwerking
PRC	Cyclus van Planning, Reporting & Control
P&O	Personeel en Organisatie
Q	Kwartaal
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RO	Ruimtelijke Ontwikkeling
ROC	Regionaal Overslag Centrum
ROVL	Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Limburg
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RVP	Regionaal Volkshuisvestings Plan

SAAS	Software As A Service - methode om software te kopen waarbij onderhoud door leverancier op afstand uitgevoerd wordt
SD	Sociaal Domein
	Methode om doelen concreet te formuleren. S=specifiek, M=meetbaar, A=actueel
SMART	R=Realistisch en T=tijdgebonden
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SOK	SamenwerkingsOvereenKomst
SPUK	Specifieke Uitkering (voor een bepaalde taak)
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SVB	Sociale Verzekerings Bank
SW	Sociale Werkplaats
UJR	Uitkeringsjaar
VEBO	Verkeers Educatie Basis Onderwijs
VFL	Verordening Fysieke Leefomgeving
VPB	Vennootschapsbelasting
VRO	Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
V&G	Regionaal programma Vitaal en Gezond
VRNL	Veiligheidsregio Limburg Noord
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVV	Vereniging Voor Vreemdelingenverkeer
WAA	Werkvoorziening Aanvullende Arbeid Venlo en omstreken
WAB	Wet Arbeidsmarkt in Balans
WI	Wet Inburgering
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
Woo	Wet Open Overheid
WOZ	Wet waardering Onroerende Zaken
Wpg	Wet publieke gezondheid
WRO	Wet op Ruimtelijke Ontwikkeling
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWZ	Wonen Welzijn Zorg
ZAT	Zorg Advies Team
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Bijlage 13 Begroting griffie 2026

Sinds 2025 stelt de gemeente Bergen (L) een aparte begroting op voor de griffie. Zo krijgt de gemeenteraad een aparte status in de programmabegroting.

Doelstelling (begroting) griffie

De gemeenteraad beschikt over een eigen (kleine) ambtelijke organisatie: de griffie. Het doel van de griffie is het ondersteunen van de raad bij al zijn taken en het stimuleren van de duale werkwijze van de raad.

De griffie ondersteunt de raadsleden bij, onder meer, het opstellen van initiatiefvoorstellen, amendementen en moties. Zij bewaakt dat deze ook daadwerkelijk door het college worden opgepakt. Verder verzorgt de griffie de communicatie van de gemeenteraad, zodat de positie en de handelingen van de raad alom bekend zijn bij de lokale samenleving.

Missie griffie

De griffie regelt de ondersteuning aan de raad en de commissies in facilitair, praktisch en inhoudelijk (tactisch en strategisch) opzicht.

De griffie zorgt er vooral voor dat het besluitvormingsproces van de raad zo optimaal mogelijk verloopt. Dit betekent van de ene kant dat ze verantwoordelijk is voor de logistieke ondersteuning van de raads- en commissievergaderingen, raadsbijeenkomsten en het presidium. De agenda's worden door de griffie opgesteld en de aangeleverde stukken gecontroleerd op consistentie. Van de andere kant is de griffie ervoor verantwoordelijk dat het besluitvormingsproces van tevoren helder in kaart wordt gebracht en de raad daar zo vroeg mogelijk in wordt betrokken.

Dit komt tot uiting in de volgende opdracht aan de griffie:

1. De verbetering van de kwaliteit van de democratische besluitvorming van de gemeenteraad;
2. De optimalisering van de verhouding tussen de raad, college en ambtelijke organisatie;
3. De bevordering van de participatie van burgers binnen de besluitvorming van de gemeenteraad;
4. De bevordering van een duidelijke positionering van de gemeenteraad binnen en buiten de gemeente.

Digitale raad

De gemeente Bergen (L) wil zich transparant tonen naar de inwoners toe. In dit kader is er in 2023 een discussiesysteem met camera's aangeschaft. Wij hopen de inwoners (onder andere) met deze digitale verslaglegging zoveel mogelijk te informeren over wat er zich in de gemeente afspeelt. De vergaderingen worden live uitgezonden en zijn ook terug te kijken.

Ontwikkeling communicatie

Via de website van de gemeente Bergen (L) wordt veel gecommuniceerd naar de inwoners. In het raadsinformatiesysteem (NotuBiz) kan worden gezocht naar agenda's, vergaderstukken, documenten (ingekomen stukken, moties, amendementen, initiatiefvoorstellen, raadsinformatiebrieven, schriftelijke- en technische vragen en toezeggingen) en verslagen van vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders, commissies, presidium en de gemeenteraad. Het raadsinformatiesysteem en andere voor de raad beschikbare ICT-faciliteiten zijn om praktische redenen (voorkomen versnippering van het ICT-budget) niet ondergebracht in de griffiebegroting.

Rekenkamer

De rekenkamer is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek verricht naar en de raad adviseert over de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid. Op basis van onderzoek geeft zij aanbevelingen voor verbeteringen. Zo krijgen gemeenteraad en de inwoners een goed beeld van hoe het geld wordt besteed en wat er terechtkomt van alle plannen.

Meerjarenbegroting griffie:

Begroting griffie *(bedragen x € 1.000)*

	Rekening	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Griffie						
Ondersteuning raad (f)	9	20	20	20	20	20
Onkostenvergoedingen (s)	41	35	12	12	12	12
Accountantskosten	52	55	55	55	55	55
Subtotaal	101	110	87	87	87	87
Raad						
Representatiekosten en overigen	5	9	9	9	9	10
Presentiegelden (f)	11	18	13	13	13	13
Gemeenterubriek	5	7	7	7	7	7
Fractievergoedingen	7	6	6	6	6	6
Studietoelagen/-kosten/-vergoedingen (f)	1	8	10	10	10	10
Onderhoud raadsinformatiesysteem	14	13	13	13	13	13
Rekenkamer	41	18	18	18	18	18
Raadsvergoeding	215	243	243	243	243	243
Subtotaal	299	321	318	318	318	319
Totaal	400	431	405	405	405	406